

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2020/21:MJU19

Cirkulär ekonomi

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om cirkulär ekonomi från allmänna motionstiden 2020/21. Motionsyrkandena handlar bl.a. om övergripande åtgärder för en cirkulär ekonomi, avfall, återanvändning och återvinning, hållbar produktion och konsumtion, plastfrågor, matsvinn och matavfall samt sanering och städning. Utskottet hänvisar framför allt till pågående arbete samt gällande regler.

I betänkandet finns 34 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och sex särskilda yttranden (M, SD, C, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 160 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Utskottets överväganden.....	10
Övergripande åtgärder för en cirkulär ekonomi	10
Avfall.....	21
Återanvändning och återvinning	30
Hållbar produktion och konsumtion	49
Plastfrågor	56
Matsvinn och matavfall	62
Förebyggande insatser mot nedskräpning m.m.	68
Sanering och städning	72
Övriga frågor om cirkulär ekonomi.....	78
Motioner som bereds förenklad.....	80
Reservationer.....	81
1. Åtgärder i Sverige, inom EU och på ett globalt plan, punkt 1 (M, KD).....	81
2. Åtgärder i Sverige, inom EU och på ett globalt plan, punkt 1 (C).....	81
3. Samarbete och dialog mellan det offentliga och näringslivet, punkt 2 (M).....	82
4. Forskning, innovation och digitalisering, punkt 3 (M)	83
5. Forskning, innovation och digitalisering, punkt 3 (C)	83
6. Definitionen av avfall och avfall som resurs, punkt 4 (M, KD)	84
7. Definitionen av avfall och avfall som resurs, punkt 4 (SD).....	85
8. Definitionen av avfall och avfall som resurs, punkt 4 (C).....	86
9. Tillstånd, tillsyn, samarbete och uppföljning i avfallsfrågor, punkt 5 (M).....	87
10. Övergripande om åtgärder och mål för ökad återanvändning och återvinning, punkt 6 (M).....	88
11. Övergripande om åtgärder och mål för ökad återanvändning och återvinning, punkt 6 (SD)	89
12. Återanvändning och återvinning av elektronik och metaller, punkt 8 (M).....	89
13. Återanvändning och återvinning av textilier, punkt 9 (M)	90
14. Återanvändning och återvinning av textilier, punkt 9 (SD).....	91
15. Återanvändning och återvinning av textilier, punkt 9 (C, V)	92
16. Återanvändning och återvinning av däck, punkt 10 (M)	92
17. Återanvändning och återvinning av schaktmassor, punkt 12 (M)	93
18. Hållbar produktion och konsumtion, punkt 14 (M)	94
19. Hållbar produktion och konsumtion, punkt 14 (C, V)	95
20. Hållbar produktion och konsumtion, punkt 14 (L)	96
21. Kemisk återvinning av plast och mål för insamling av plast, punkt 15 (M).....	97
22. Kemisk återvinning av plast och mål för insamling av plast, punkt 15 (C).....	97
23. Övriga plastfrågor, punkt 16 (SD).....	98
24. Övriga plastfrågor, punkt 16 (C, KD).....	99
25. Matsvinn och matavfall, punkt 17 (SD).....	99

26. Matsvinn och matavfall, punkt 17 (C)	100
27. Matsvinn och matavfall, punkt 17 (KD)	101
28. Matsvinn och matavfall, punkt 17 (L)	102
29. Förebyggande insatser mot nedskräpning m.m., punkt 18 (M)	103
30. Förebyggande insatser mot nedskräpning m.m., punkt 18 (C)	103
31. Övergivna fiskeredskap och annat marint skräp, punkt 19 (KD, L) ...	104
32. Marint skräp längs Sveriges kust samt städning av stränder och havsmiljöer, punkt 20 (L)	105
33. Kartläggning av behovet av sanering, punkt 21 (C)	105
34. Övriga frågor om cirkulär ekonomi, punkt 22 (M)	106
Särskilda yttranden	108
1. Återvinning av returpapper, punkt 7 (L)	108
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (M)	108
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (SD)	109
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (C)	109
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (KD)	109
6. Centerpartiets förslag för en cirkulär ekonomi (C)	109
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	110
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	110
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	125

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Åtgärder i Sverige, inom EU och på ett globalt plan

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkandena 3 och 16,

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 29,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 2 och 3 samt

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 4 och 9.

Reservation 1 (M, KD)

Reservation 2 (C)

2. Samarbete och dialog mellan det offentliga och näringslivet

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 11 och

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 3 (M)

3. Forskning, innovation och digitalisering

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 8,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 43 och

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 7 och 8.

Reservation 4 (M)

Reservation 5 (C)

4. Definitionen av avfall och avfall som resurs

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:697 av Magnus Jacobsson (KD),

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8,

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 20,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 40, 41, 45.1 och 46
samt

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 14 i denna
del, 23 och 24.

Reservation 6 (M, KD)

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C)

5. Tillstånd, tillsyn, samarbete och uppföljning i avfallsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1773 av Lotta Olsson (M),

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 18,

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 21 och

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 18, 25 och 27.

Reservation 9 (M)

6. Övergripande om åtgärder och mål för ökad återanvändning och återvinning

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 8 och

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 3 och 19.

Reservation 10 (M)

Reservation 11 (SD)

7. Återvinning av returpapper

Riksdagen avslår motion

2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 3.

8. Återanvändning och återvinning av elektronik och metaller

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkandena 5 i denna del och 6,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 34 i denna del,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 56 och

2020/21:3485 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 8.

Reservation 12 (M)

9. Återanvändning och återvinning av textilier

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,

2020/21:2482 av Lotta Olsson (M),

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 5 i denna del,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 34 i denna del och

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 55.1.

Reservation 13 (M)

Reservation 14 (SD)

Reservation 15 (C, V)

10. Återanvändning och återvinning av däck

Riksdagen avslår motion

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 14 i denna del och 15.

Reservation 16 (M)

11. Återanvändning av byggmaterial

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 5 i denna del och

2020/21:3464 av Emma Hult och Amanda Palmstierna (båda MP) yrkande 2.

12. Återanvändning och återvinning av schaktmassor

Riksdagen avslår motion

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 13.

Reservation 17 (M)

13. Återanvändning och återvinning i offentlig verksamhet

Riksdagen avslår motion

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkandena 26–28.

14. Hållbar produktion och konsumtion

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 17,

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkandena 3, 23 och 25,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 16,

2020/21:3058 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 4,

2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkandena 4 och 8 samt

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 4.

Reservation 18 (M)

Reservation 19 (C, V)

Reservation 20 (L)

15. Kemisk återvinning av plast och mål för insamling av plast

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 34 i denna del och 44,

2020/21:3348 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 9 och

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 57.

Reservation 21 (M)

Reservation 22 (C)

16. Övriga plastfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:728 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 10 och

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 35.

Reservation 23 (SD)

Reservation 24 (C, KD)

17. Matsvinn och matavfall

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 53,
2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 22–24 och
2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 7.

Reservation 25 (SD)

Reservation 26 (C)

Reservation 27 (KD)

Reservation 28 (L)

18. Förebyggande insatser mot nedskräpning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 22,
2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 21 och 28,
2020/21:3348 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 10 och
2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 58 och 59.

Reservation 29 (M)

Reservation 30 (C)

19. Övergivna fiskeredskap och annat marint skräp

Riksdagen avslår motion

2020/21:3257 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkandena 21 och 23.

Reservation 31 (KD, L)

20. Marint skräp längs Sveriges kust samt städning av stränder och havsmiljöer

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1688 av Niklas Wykman (M) yrkande 3,
2020/21:2588 av Sofia Westergren (M),
2020/21:2986 av David Josefsson (M) och
2020/21:3257 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 22.

Reservation 32 (L)

21. Kartläggning av behovet av sanering

Riksdagen avslår motion

2020/21:2920 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 23.

Reservation 33 (C)

22. Övriga frågor om cirkulär ekonomi

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1029 av Martina Johansson (C) och
2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 34 (M)

23. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 20 maj 2021

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), Hanna Westerén (S), Isak From (S), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Magnus Manhammar (S), Elin Segerlind (V), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S), Nina Lundström (L), Staffan Eklöf (SD), Ulrika Heie (C), Markus Selin (S) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 156 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21. Motionsyrkandena handlar bl.a. om övergripande åtgärder för en cirkulär ekonomi, avfall, återanvändning och återvinning, hållbar produktion och konsumtion, plastfrågor, matsvinn och matavfall samt sanering och städning.

Ett antal yrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden och behandlas därför i förenklad ordning i ett särskilt avsnitt.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Motionsyrkandena som behandlas i förenklad ordning redovisas i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Övergripande åtgärder för en cirkulär ekonomi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder i Sverige, inom EU och på ett globalt plan, om samarbete och dialog mellan det offentliga och näringslivet samt om forskning, innovation och digitalisering.

Jämför reservation 1 (M, KD), 2 (C), 3 (M), 4 (M) och 5 (C).

Motionerna

Åtgärder i Sverige, inom EU och på ett globalt plan

Enligt kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 3 ska Sverige verka för att EU är en stark och drivande kraft i omställningen till ett grönt, cirkulärt och hållbart Europa. I samma motion yrkande 2 anför motionärerna att Sverige bör ta en ledarroll i det regionala, europeiska och globala miljöarbetet genom att främja och utveckla olika internationella regelverk för ökad resurseffektivitet och materialåtervinning.

I kommittémotion 2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 29 anför motionärerna att Sverige ska driva på för en hög ambition när det gäller EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi. Motionärerna pekar på att handlingsplanen kommer att följas av en rad olika lagstiftningsinitiativ och att det är viktigt att Sverige är en stark och pådrivande röst för att genomföra handlingsplanen med sikte på minskade klimatutsläpp samt en giftfri, resurseffektiv och socialt rättvis cirkulär ekonomi.

I kommittémotion 2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 4 anför motionärerna att arbetet för en cirkulär ekonomi även ska sträva efter internationellt accepterade regler och kriterier. Motionärerna anför att Sverige bör verka för att det fortsatta arbetet med EU-kommissionens åtgärdspaket för en cirkulär ekonomi bidrar till att minska avfallsmängderna och deponierna i hela EU. Samtidigt får nationella mål och riktlinjer inte vara för stelbenta utan måste kunna anpassas till medlemsländernas olika förutsättningar. Samma motion yrkande 9 handlar om regeringens handlingsplaner på området i allmänhet och deras relation till EU:s strategi för cirkulär ekonomi i synnerhet. Motionärerna anför att det är viktigt att de nationella handlingsplaner som regeringen har för avsikt att införa harmoniseras med och kompletterar kommissionens förslag till strategi för cirkulär ekonomi så att arbetet blir systematiskt och fokuserat.

Kommittémotion 2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 3 handlar om den gröna återhämtningen efter coronapandemin. Motionärerna

anför att möjligheten att genomföra återhämtningen på ett sätt som bl.a. tar stora kliv mot cirkulär ekonomi bör tas tillvara och att cirkulär ekonomi ska bli en ny paradgren för svensk industri samt bidra till jobb och ekonomisk utveckling i Sverige. I samma motion yrkade 16 betonar motionärerna att EU:s kemikalie-, produkt- och avfallslagstiftning måste effektiviseras och samordnas på ett bättre sätt.

Samarbete och dialog mellan det offentliga och näringslivet

Enligt kommittémotion 2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 5 måste dialogen mellan det offentliga och näringslivet ske systematiskt och resultera i konkreta åtgärder som verkligen genomförs.

I kommittémotion 2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 11 anför motionärerna att mikroföretag ska representeras i Delegationen för cirkulär ekonomi. Att mikroföretagens perspektiv saknas i delegationen kan enligt motionärerna medföra att viktiga erfarenheter och aspekter av hur en cirkulär ekonomi kan drivas fram inte tas till vara.

Forskning, innovation och digitalisering

I kommittémotion 2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 7 framhåller motionärerna vikten av ökade satsningar på forskning och innovation samt test- och demonstrationsanläggningar. I yrkande 8 anför motionärerna att digital teknik som medger ökad spårbarhet och utveckling av kommunikativa produkter samt utvecklad delningsekonomi kommer att få stor betydelse för cirkulär ekonomi.

Enligt kommittémotion 2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 8 behöver man åstadkomma ett gynnsamt och långsiktigt innovationsklimat för cirkulära tjänster och produkter fram till kommersialisering.

Enligt kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 43 behöver återvinningsanläggningar utvecklas så att de blir en direktlänk mellan slutanvändare och nya producenter. Motionärerna anför att det i ett cirkulärt samhälle bör finnas få mellansteg i en produkts livscykel där resursläckage kan förekomma. Återvinningsanläggningar bör därför utrustas med den senaste tekniken för att kunna utgöra en direktlänk mellan slutanvändare och nya producenter.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Åtgärder i Sverige, inom EU och på ett globalt plan

EU-kommissionen presenterade 2015 ett förslag om cirkulär ekonomi i två delar: en handlingsplan för cirkulär ekonomi (COM(2019) 190 final) och ett nytt avfallspaket. Handlingsplanen saknade till stor del förslag till bindande lagstiftning, men kommissionen presenterade initiativ kring produktion, produktionsprocesser och konsumtion, återvinning, avfallshantering och nya affärsmodeller/delningsekonomi. Fem prioriterade områden lyftes fram: plast,

matavfall, kritiska råmaterial, bygg- och rivningsavfall, biomassa samt biobaserade produkter.

Det s.k. avfallspaketet beslutades av Europeiska unionens råd i maj 2018 och innebär revideringar av sex direktiv på avfallsområdet. De direktiv som berörs är:

- avfallsdirektivet (2008/98/EG)
- direktivet om förpackningar och förpackningsavfall (94/62/EG)
- direktivet om deponering av avfall (1999/31/EG)
- direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (2012/19/EU)
- direktivet om batterier och ackumulatorer (2006/66/EG)
- direktivet om utjänta fordon (2000/53/EG).

I avfallsdirektivet fastställs en avfallshierarki som ska gälla som prioriteringsordning för lagstiftning och politik om att förebygga och hantera avfall. Avfall ska i första hand förebyggas, i andra hand förberedas för återanvändning, i tredje hand materialåtervinnas, i fjärde hand återvinnas på något annat sätt (t.ex. genom energiåtervinning) och i femte och sista hand bortskaffas. EU:s nya regler föreskriver en ökad användning av effektiva ekonomiska instrument och andra åtgärder som främjar avfallshierarkin. Tillverkarna får här en viktig roll genom att de måste ansvara för sina produkter när de blir avfall. Dessutom ska det senast 2024 finnas obligatoriska system för utökat producentansvar för alla förpackningar. Det finns redan krav på separat insamling av papper, papp, glas, metall och plast. De nya reglerna ska höja kvaliteten på returråvaror och deras användning: farligt hushållsavfall ska samlas in separat senast 2022, biologiskt avfall senast 2023 och textilier senast 2025. Vidare ska deponering fasas ut gradvis, och 2035 ska högst 10 procent av det kommunala avfallet deponeras. Lagstiftningen fokuserar även på att förebygga avfall.

I mars 2019 presenterade EU-kommissionen en rapport om genomförandet av den handlingsplan för cirkulär ekonomi som antogs 2015 (COM(2019) 190 final). I rapporten fastslogs att samtliga 54 åtgärder i handlingsplanen hade genomförts eller höll på att genomföras. I och med rapporten ansåg kommissionen att handlingsplanen var genomförd.

Den 10 mars 2020 lade kommissionen fram meddelandet En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin – För ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa (COM(2020) 98 final), fortsättningsvis kallat EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi. Kommissionen anförde att en uppväxling av den cirkulära ekonomin från ett fåtal föregångare till de stora ekonomiska aktörerna kommer att vara avgörande för att uppnå klimatneutralitet senast 2050 och för att frikoppla ekonomisk tillväxt från resursanvändning, samtidigt som man säkerställer EU:s långsiktiga konkurrenskraft. För att uppfylla denna ambition måste EU påskynda övergången till en regenerativ tillväxtmodell som ger mer tillbaka till planeten än den tar, göra framsteg när det gäller att hålla sin resursförbrukning inom planetens gränser och därför sträva efter att minska

sitt konsumtionsavtryck och fördubbla sin cirkulära materialanvändning under det kommande decenniet. Kommissionen presenterade en rad initiativ i EU:s handlingsplan som syftar till att skapa en samstämmig ram för produktpolitiken där hållbara produkter, tjänster och affärsmodeller är normen och konsumtionsmönstren omvandlas så att det inte genereras något avfall. Ytterligare åtgärder kommer att vidtas för att minska avfallet och säkerställa att EU har en väl fungerande inre marknad för returråvaror av hög kvalitet. EU:s kapacitet för att ta ansvar för sitt avfall kommer också att stärkas. Kommissionen aviserade även en policyram för biobaserad plast, ett initiativ för cirkulär elektronik och lagstiftningsförslag om bl.a. nytt regelverk för batterier. Kommissionen anförde vidare att Europa inte kan åstadkomma en omvälvande förändring på egen hand. EU kommer därför att fortsätta att visa vägen mot en cirkulär ekonomi på global nivå och utnyttja sitt inflytande, sin expertis och sina ekonomiska resurser för att förverkliga målen för hållbar utveckling till 2030.

I miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2019/20:MJU13 Cirkulär ekonomi ställde sig utskottet positivt till EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi som kommer att vara en viktig utgångspunkt för det fortsatta arbetet mot en cirkulär omställning och för att främja giftfria och resurseffektiva kretslopp, såväl inom EU som globalt.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) anför regeringen att omställningen till en mer cirkulär och biobaserad ekonomi är nödvändig för att Sverige ska uppnå sina miljö- och klimatmål och de globala målen i Agenda 2030 samt för att bibehålla näringslivets konkurrenskraft globalt. Enligt regeringen har Sverige, som ett av världens mest innovativa länder, goda förutsättningar att ta sig an denna omställning. Genom innovation och företagande baserat på cirkulära materialflöden och affärsmodeller kan utvecklingen av en resurseffektiv, giftfri, cirkulär och biobaserad ekonomi främjas. En förutsättning för att en omställning ska ske är att näringsliv och andra aktörer har en drivkraft att ställa om till cirkularitet.

För att öka takten i omställningsarbetet beslutade regeringen den 9 juni 2020 om en nationell strategi för cirkulär ekonomi som pekar ut riktningen och ambitionen för omställningen. Strategins vision är ett samhälle där resurser används effektivt i giftfria cirkulära flöden och ersätter jungfruliga material. Till strategin kommer handlingsplaner att beslutas med konkreta åtgärder. För att bidra till detta har fyra fokusområden som bedöms vara av särskild vikt för att nå visionen valts ut:

1. cirkulär ekonomi genom hållbar produktion och produktdesign
2. cirkulär ekonomi genom hållbara sätt att konsumera och använda material, produkter och tjänster
3. cirkulär ekonomi genom giftfria och cirkulära kretslopp
4. cirkulär ekonomi som drivkraft för näringsliv och andra aktörer genom åtgärder som främjar innovation och cirkulära affärsmodeller.

I strategin konstaterar regeringen att fokusområdena är tätt sammanlänkade och att det till strategin kommer att tas fram handlingsplaner där styrmedel och åtgärder presenteras för respektive fokusområde. Vidare anför regeringen att det även kan komma att beslutas om handlingsplaner för prioriterade områden eller strömmar som är särskilt relevanta för omställningen till en cirkulär ekonomi.

Den 22 januari 2021 beslutade regeringen om en handlingsplan för cirkulär ekonomi. Handlingsplanen tar ett helhetsgrepp om alla fokusområden, och för varje fokusområde utvecklas vad regeringen avser med inriktningen för arbetet. I handlingsplanen presenterar regeringen aktuella styrmedel och de åtgärder som regeringen har beslutat om eller har för avsikt att besluta om. Det finns också åtgärder som enligt regeringen beskriver centrala pågående processer inom EU eller globalt där Sverige driver, eller avser att driva, vissa frågor som är extra relevanta i omställning till cirkulär ekonomi. Regeringen anför att vi befinner oss i början på omställningen och att handlingsplanen inte ska ses som hela lösningen utan som ett steg på vägen. Vidare anför regeringen att ansvariga och berörda statliga myndigheter, kommuner och regioner samt Delegationen för cirkulär ekonomi kommer att spela en viktig roll i det fortsatta arbetet med att genomföra strategin och handlingsplanen. Eftersom strategin är ett verktyg för att nå flera av riksdagen beslutade mål kommer uppföljningen av strategin och handlingsplanen, i likhet med uppföljningen av de nationella miljömålen, att redovisas i budgetpropositionen.

I strategin för cirkulär ekonomi framhåller regeringen att EU-gemensamma regler är viktiga för att gå mot en cirkulär ekonomi med giftfria och resurseffektiva kretslopp inom EU:s inre marknad. Regeringen anför också att Sverige är drivande för att åstadkomma en global överenskommelse om plast som ska minska och förebygga utsläpp av plastavfall och mikroplast i haven. En annan fråga som Sverige verkar för är ett ambitiöst globalt ramverk om kemikalier och avfall efter 2020. Sverige leder tillsammans med Uruguay en global högnivåallians om kemikalier och avfall, där även näringslivets aktörer har deltagit, och alliansen har enats om vad som behövs för en hållbar hantering av kemikalier och avfall. Vidare anför regeringen att den ledarskapsgrupp för omställning av tung industri som Sverige och Indien lanserade vid FN:s klimattoppmöte 2019 även den är ett exempel på internationellt samarbete som kan driva på utvecklingen mot en cirkulär ekonomi. Eftersom marknader och värdekedjor är globala är det enligt regeringen av yttersta vikt att arbetet för cirkulär ekonomi och handelspolitik är ömsesidigt stödjande. Arbetet med handel och cirkulär ekonomi pågår och får större utrymme i internationella organisationer som Världshandelsorganisationen (WTO) och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) samt i EU:s frihandelsavtal. Regeringen anför att Sverige därför kommer att fortsätta arbeta för att handelsregler inom EU och globalt stöttar cirkulär ekonomi.

Av den svenska handlingsplanen för cirkulär ekonomi framgår att regeringen avser att ha en hög ambitionsnivå i arbetet med att genomföra de

åtgärder som aviseras för de kommande åren. Regeringen är positiv till att kopplingen mellan cirkulär ekonomi och klimat är tydlig i EU:s handlingsplan och ser positivt på att kommissionen tar upp genomförandet av handlingsplanen för bioekonomi som en väg att möjliggöra ökad cirkularitet inom industrin. Regeringen ser också positivt på att kommissionen vill öka andelen återvunnet material i produkter, men framhåller samtidigt att om en marknad för återvunnet material ska fungera krävs det att man kan vara säker på att dessa material uppfyller samma krav på säkerhet och kvalitet som nya material. Genom att sträva mot giftfria kretslopp och genom utfasning av särskilt farliga ämnen möjliggörs ökad återvinning.

Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2021 ska myndigheten redovisa hur den har verkat för att öka takten i omställningen till en cirkulär ekonomi och särskilt för att förbättra kunskapen om materialflöden i samhället. Av redovisningen ska det också framgå hur befintliga vägledningarna inom avfallsområdet har reviderats för att bidra till en ökad omställning till cirkulär ekonomi.

I Kemikalieinspektionens regleringsbrev för 2021 ger regeringen myndigheten i uppdrag att under 2021–2022 stärka arbetet för en giftfri cirkulär ekonomi både nationellt, inom EU och globalt genom särskilda insatser så att produkter och varor är giftfria från början.

Samarbete och dialog mellan det offentliga och näringslivet

I strategin för cirkulär ekonomi anför regeringen att företag, inklusive tillverkande industrier i näringslivet, liksom berörda branschorganisationer bidrar i omställningen till en cirkulär ekonomi genom t.ex. nya cirkulära affärsmodeller samt hållbar produktdesign och produktion. Enligt regeringen har näringslivet – stora, små och medelstora företag – en viktig roll för användandet och utvecklingen av befintliga och nya innovativa lösningar och teknikutveckling samt för innovation generellt som möjliggör omställningen till en cirkulär ekonomi med giftfri och fossilfri produktion och konsumtion. Regeringen samverkar med näringslivet för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi och bidra till att nå miljö- och klimatmålen samt målen i Agenda 2030. Vidare anför regeringen att dess strategiska samverkansprogram Näringslivets klimatomställning samlar nyckelpersoner från näringslivet, akademien, civilsamhället och den offentliga sektorn för att bidra till gemensamma insatser och samverka om lösningar som bidrar till klimatomställningen och det riksdagsbundna 2045-målet, genom bl.a. en omställning till en cirkulär ekonomi. Även samverkansprogrammen Näringslivets digitala strukturomvandling samt Kompetensförsörjning och livslångt lärande bidrar enligt regeringen till att skapa förutsättningar för cirkulär ekonomi. Nationella innovationsrådet är regeringens rådgivande organ som med innovation ska bidra med lösningar på de stora samhällsutmaningarna och verka för ett långsiktigt konkurrenskraftigt och hållbart Sverige. Fossilfritt Sverige samlar branschföreträdare för att

formulera branschåtaganden och identifiera åtgärder som regeringen behöver genomföra.

Delegationen för cirkulär ekonomi inrättades efter beslut av regeringen i april 2018. Delegationen är regeringens rådgivande organ som har till uppgift att vara ett kunskapscentrum och en samordnande kraft för näringslivets omställning till en cirkulär ekonomi. Delegationen ska även identifiera hinder och fungera som en katalysator. Delegationen utses av regeringen och består av en ordförande, en vice ordförande och högst tio ledamöter. Delegationen har utsett en referensgrupp med personer som med sin erfarenhet och kunskap inom olika områden kan stödja delegationens arbete. Referensgruppen består för närvarande av 57 personer och fler kan väljas in om det behövs. Delegationen inrättar också successivt en rad expertgrupper som arbetar fokuserat med ett antal prioriterade områden. I slutet av 2020 hade grupperna sammanlagt 125 medlemmar från 84 organisationer som aktivt bidrog till arbetet. Expertgruppernas roll är, liksom referensgruppens, att utarbeta förslag som delegationen kan ta ställning till och, när det är lämpligt, skicka in till Regeringskansliet. För närvarande finns det expertgrupper för bl.a. cirkulär anläggningsindustri, cirkulära designprinciper, hållbara flöden av metaller, stärkt spårbarhet, utökat producentansvar samt cirkulärt byggande.

Den 1 mars 2021 skulle delegationen, i enlighet med regeringens beslut om att inrätta delegationen, redovisa hur delegationens arbete har fungerat. Tiden för att redovisa detta förlängdes till den 14 april 2021 då delegationen överlämnade sin rapport för 2021 (dnr DCE 2021–11) till regeringen. I rapporten anför delegationen bl.a. att omställningen till en cirkulär ekonomi kan vara extra svår för små och medelstora företag. Därför menar delegationen att en person med god inblick i dessa företags situation skulle kunna komplettera delegationens nuvarande sammansättning. Rapporten är nu under beredning i Regeringskansliet.

Strategiska innovationsprogram är en insats som presenterades första gången i den forskningspolitiska propositionen 2012 (prop. 2012/13:30 Forskning och innovation). Programmen har sedan 2012 skapat gränsöverskridande samverkan kring prioriteringar, målformuleringar och insatser mellan olika sektorer, branscher och aktörer inom en rad strategiskt viktiga områden. I dag finansieras 17 strategiska program via Verket för innovationssystem (Vinnova), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) samt Statens energimyndighet. Företag, offentlig sektor, lärosäten och institut utvecklar tillsammans framtidens hållbara lösningar, varor och tjänster. Under 2019 utvärderades första omgången av strategiska innovationsprogram (fem program) som varit verksamma i sex år (Vinnova rapport 2020:10). Utvärderingen visar bl.a. att satsningen på strategiska innovationsprogram har lett till bred samverkan mellan aktörer, i synnerhet med många små och medelstora företag.

I Vinnovas regleringsbrev för 2021 har regeringen gett myndigheten i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som myndigheten har vidtagit för att bidra i omställningen till en cirkulär ekonomi.

Forskning, innovation och digitalisering

Den 17 december 2020 överlämnade regeringen proposition 2020/21:60 Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige till riksdagen. I propositionen presenterar regeringen forskningspolitiken för 2021–2024 och framhåller bl.a. att det är mycket angeläget att fortsätta med strategiska forsknings- och innovationssatsningar som kopplar till nationella och globala samhällsutmaningar. Regeringen anför att Agenda 2030 och Parisavtalet utgör viktiga referenspunkter för regeringens prioriteringar och att ny kunskap ger beslutsunderlag för att balansera och integrera de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna av hållbarhet. Två av de samhällsutmaningar som propositionen fokuserar på är klimat och miljö samt digitalisering. I propositionen beskrivs att regeringen, för att ta till vara de möjligheter som ges med ny teknik och innovation, har tillsatt Kommittén för teknologisk innovation och etik (Komet) som har i uppdrag att sprida kunskap och lämna förslag till regeringen om ansvarsfull teknikutveckling, regelverk och innovation samt samverkande förvaltning och möjliggöra försöksverksamhet. De innovationssatsningar som redovisas i propositionen ökar enligt regeringen förutsättningarna för att nyttiggöra ny kunskap och nya lösningar. Satsningarna riktas till förbättrad samverkan mellan näringslivet, lärosäten, forskningsinstitut, offentlig sektor och andra aktörer i hela landet. Enligt regeringen skapas parallellt förutsättningar som bidrar till en hållbar utveckling i linje med Agenda 2030. I propositionen anför regeringen vidare att det genom teknikutveckling och innovation för cirkulära lösningar kan tas viktiga steg för stärkt konkurrenskraft. För att balansera och integrera social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet i linje med Agenda 2030 behövs enligt regeringen forskning för att utveckla giftfria cirkulära och biobaserade lösningar som respekterar planetens begränsningar samt skyddar människors hälsa och miljö i alla delar av landet. Regeringen anser mot bakgrund av detta att det behövs en forskningssatsning som kan bidra till att den cirkulära och biobaserade ekonomin utvecklas i de gröna och blå näringarna, dvs. från jord, skog och vatten.

I den forskningspolitiska propositionen anför regeringen vidare att tillgången till relevanta test- och demonstrationsmiljöer (test och demo) ofta kräver stora investeringar, och de allra flesta företag har inte råd att vare sig bygga eller driva dessa i egen regi, särskilt inte små och medelstora företag. Offentliga investeringar bl.a. från staten och regionerna är därför många gånger en förutsättning. Insatser inom test och demo bör enligt regeringen genomföras inom de samhällsutmaningar som pekas ut i propositionen. Vinnova tillförs därför medel för vidareutveckling och investeringar i test och demo samt för att stimulera nyetableringar av test och demo både i privat och i offentlig regi, såväl som stärkt internationellt samarbete. Ökningen ska enligt regeringen även användas för att stimulera en bredare användning av och tillgång till testbäddsmiljöer i hela landet samt i EU och internationellt, inte minst för små och medelstora företag samt för företag på landsbygden. Vidare anför regeringen att ökningen ska användas för att stimulera och driva

utvecklingen av testbäddar i offentliga miljöer. Inom ramen för Vinnovas anslagsökning för forskning och utveckling (jfr prop. 2020/21:1 utg.omr. 24, bet. 2020/21:NU1, rskr. 2020/21:145) avsätts 113 miljoner kronor 2021, 112 miljoner kronor 2022, 111 miljoner kronor 2023 och 111 miljoner kronor 2024 för satsning på test- och demonstrationsmiljöer.

Industriklivet infördes 2018 och är ett styrmedel för industrins klimatomställning. Den 16 december 2020 beslutade riksdagen att anvisa knappt 750 miljoner kronor till anslaget 1:19 Industriklivet som ett led i en flerårig satsning. Samtidigt beslutade riksdagen, i enlighet med regeringens förslag, att utöka anslaget ändamål till att även kunna finansiera forskning, förstudier och investeringar som rör bl.a. strategiskt viktiga insatser inom industrin som bidrar till klimatomställningen i samhället i stort (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20, bet. 2020/21:MJU1, rskr. 2020/21:143). Satsningen knyter därmed an till strategin för cirkulär ekonomi som ska bidra till att nå miljö- och klimatmålen. Enligt handlingsplanen för cirkulär ekonomi kan Industriklivet användas för att stödja bl.a. investeringar i återvinningsanläggningar.

I strategin för cirkulär ekonomi anför regeringen att Sverige och svenska företag, genom att erbjuda cirkulära varor och tjänster, kan vara med och utveckla och driva på omställningen till en cirkulär ekonomi i det internationella arbetet. Digitaliseringens möjligheter kan främja svenska företags omställning till en cirkulär ekonomi i linje med regeringens digitaliseringsstrategi. Digital och datadriven innovation skapar enligt regeringen nya tekniker och digitala tjänster som kan bidra till omställningen genom att produkter ersätts av tjänster eller genom att det blir enklare att återanvända eller dela produkter och tjänster. Vidare anför regeringen att digitala lösningar även kan möjliggöra spårning, kartläggning och delning av resurser, ge ökad information om individuella behov och leda till att produkter, processer och produktion utformas på ett optimalt sätt. Digitaliseringen kan, om den används på ett klokt och hållbart sätt, enligt regeringen underlätta omställningen till en giftfri och resurseffektiv ekonomi.

Som redovisats ovan innehåller såväl strategin som handlingsplanen för cirkulär ekonomi fyra fokusområden. Fokusområde 4 – cirkulär ekonomi som drivkraft för näringsliv och andra aktörer genom åtgärder som främjar innovation och cirkulära affärsmodeller – inriktas bl.a. på att främja forskning, innovation och teknikutveckling inom bl.a. materialåtervinning, digitalisering och spårbarhet för att underlätta för cirkulära affärsmodeller och ett mer effektivt och cirkulärt nyttjande av samhällets resurser.

Delegationen för cirkulär ekonomi och ett antal av de strategiska innovationsprogrammen inledde under våren 2020 ett samarbete. Syftet med samverkan är att lyfta fram viktiga frågeställningar och skapa samarbete mellan de olika innovationsprogrammen, bl.a. om hur innovationer kan skalas upp och kommersialiseras. De innovationsprogram som har deltagit samlar nyckelaktörer inom områden som hållbar produktion, biobaserade material, metalliska material, cirkulära materialflöden och digitalisering. Gruppen

diskuterar behovet av forskning och innovation i omställningen till en resurseffektiv cirkulär ekonomi samt pågående initiativ och möjliga områden för samverkan om strategiska innovationsprogram. Spårbarhet i hållbara värdekedjor genom ökad digitalisering har identifierats som ett viktigt område. Detta är ett viktigt led i att främja lättillgänglig transparent information om produkters innehåll, ursprung och klimat- och miljöpåverkan samt även information om hur ett material eller en produkt kan återvinnas eller tas om hand.

Utskottets ställningstagande

Åtgärder i Sverige, inom EU och på ett globalt plan

Utskottet delar regeringens bedömning i budgetpropositionen för 2021 att omställningen till en mer cirkulär och biobaserad ekonomi är nödvändig för att Sverige ska uppnå sina miljö- och klimatmål och de globala målen i Agenda 2030 samt för att bibehålla näringslivets konkurrenskraft globalt. Vidare instämmer utskottet i att Sverige, som ett av världens mest innovativa länder, har goda förutsättningar att ta sig an denna omställning. Genom innovation och företagande baserat på cirkulära materialflöden och affärsmodeller, kan utvecklingen av en resurseffektiv, giftfri, cirkulär och biobaserad ekonomi främjas. En förutsättning för att en omställning ska ske är att offentlig verksamhet, näringsliv, privatpersoner och andra aktörer har en drivkraft att ställa om till cirkularitet. Det är därför med tillfredsställelse som utskottet konstaterar att frågan är prioriterad av såväl regeringen som EU och att flera åtgärder har vidtagits eller kommer att vidtas för att nå målet om en omställning från en linjär till en cirkulär ekonomi.

Som tidigare uttalats är utskottet positivt till EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi. Denna handlingsplan kommer att vara en viktig utgångspunkt för det fortsatta arbetet mot en cirkulär omställning och för att främja giftfria och resurseffektiva kretslopp, såväl inom EU som globalt. Utskottet ser också positivt på att regeringen enligt sin handlingsplan för cirkulär ekonomi avser att ha en hög ambitionsnivå i arbetet med att genomföra de åtgärder som kommissionen aviserat för de kommande åren. Utskottet vill i detta sammanhang även lyfta betydelsen av att Sverige på ett globalt plan har tagit en aktiv roll i arbetet med den cirkulära omställningen, och utskottet framhåller betydelsen av att Sverige fortsätter att vara pådrivande i detta arbete.

Utskottet välkomnar regeringens strategi för cirkulär ekonomi, som pekar ut riktningen och ambitionen för omställningen, och regeringens handlingsplan för cirkulär ekonomi, som närmare konkretiserar hur regeringen avser att inrikta arbetet. Som regeringen anför i handlingsplanen kan dock innehållet i dessa dokument inte ses som en lösning på problemen med en linjär ekonomi utan som ett steg på vägen i omställningen. Utskottet vill därför understryka betydelsen av att arbetet med omställningen på nationell nivå, inom EU och på ett internationellt plan fortsätter och i förekommande fall intensifieras.

Därmed bedömer utskottet att motion 2020/21:2709 (MP) yrkandena 3 och 16, 2020/21:2729 (MP) yrkande 29, 2020/21:2918 (C) yrkandena 2 och 3 och 2020/21:3351 (M) yrkandena 4 och 9 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Samarbete och dialog mellan det offentliga och näringslivet

Av redovisningen ovan framgår att det pågår dialog och samverkan om hållbarhetsfrågor i ett flertal forum mellan den offentliga sektorn, näringslivet och den akademiska världen. Utskottet ser mycket positivt på detta kunskaps- och erfarenhetsutbyte som utgör en viktig del av arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi. Med hänvisning till den samverkan mellan offentlig och privat sektor som redan pågår föreslår utskottet att motion 2020/21:3351 (M) yrkande 5 avslås.

När det gäller Delegationen för cirkulär ekonomi kan utskottet konstatera att den har en relativt blandad sammansättning samt att den även har inrättat en referensgrupp och en rad expertgrupper som på olika sätt bidrar till delegationens arbete och kunskapsunderlag. Vidare noterar utskottet att delegationen, i den rapport som nyligen överlämnats till regeringen, lyfter frågan om att små och medelstora företag bör vara representerade i delegationen. Frågan är nu under beredning i Regeringskansliet. Utskottet finner mot denna bakgrund inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motion 2020/21:2729 (MP) yrkande 11.

Forskning, innovation och digitalisering

Forskning, innovation och digitalisering är enligt utskottets bedömning av stor betydelse för att möjliggöra en cirkulär ekonomi. Utskottet välkomnar därför de påbörjade och aviserade satsningar på området som redovisas i regeringens forskningspolitiska proposition. Utskottet vill i detta sammanhang särskilt framhålla satsningarna på Vinnovas arbete för bl.a. vidareutveckling och investeringar i test och demo. Utskottet ser också positivt på att ett av fokusområdena i regeringens strategi och handlingsplan för cirkulär ekonomi inriktas just på att främja forskning, innovation och teknikutveckling inom bl.a. materialåtervinning, digitalisering och spårbarhet. Vidare noterar utskottet att Industriklivet numera kan användas för att stödja bl.a. investeringar i återvinningsanläggningar. Utskottet kan också konstatera att Delegationen för cirkulär ekonomi och ett antal av de strategiska innovationsprogrammen har inlett ett samarbete, och utskottet ser framför sig att detta kunskaps- och erfarenhetsutbyte kan ge goda resultat. Med hänvisning till de insatser som nu redovisats bedömer utskottet att motionerna 2020/21:2729 (MP) yrkande 8, 2020/21:2918 (C) yrkande 43 och 2020/21:3351 (M) yrkandena 7 och 8 kan lämnas utan åtgärd.

Avfall

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om definitionen av avfall och avfall som resurs samt om tillstånd, tillsyn, samarbete och uppföljning i avfallsfrågor.

Jämför reservation 6 (M, KD), 7 (SD), 8 (C) och 9 (M).

Motionerna

Definitionen av avfall och avfall som resurs

I kommittémotion 2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 23 anför motionärerna att Naturvårdsverket bör få i uppdrag att ta fram en ny, tydligare vägledning om när avfall upphör att vara avfall. I samma motion yrkande 24 föreslår motionärerna att Naturvårdsverket ska få ett nytt uppdrag för att snabbt kunna avgöra avfallets status samt vid behov utarbeta end of waste-kriterier för avfall. Enligt motionärerna finns det behov av detta för att skapa större tydlighet och förutsägbarhet för företag som vill bidra till omställningen till en cirkulär ekonomi.

Även i kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 46 anför motionärerna att det behöver tas fram nationella end of waste-kriterier. Motionärerna anför att bl.a. Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen måste få i uppdrag att förtydliga när avfall upphör att vara avfall, något som i dag inte är tydligt eller förutsägbart för många branscher och tillverkare. Det måste enligt motionärerna även tas fram EU-gemensamma definitioner av avfall och när avfall upphör att vara avfall som möjliggör ökad cirkularitet och resurseffektivitet (yrkande 40). Vidare bör EU ta fram en resurslagstiftning som komplement till avfallslagstiftningen (yrkande 41). Motionärerna anför i dessa delar att avfallsdefinitionen på sikt måste utvecklas så att det endast är material som helt saknar fortsatta användningsområden som omfattas av avfallsbegreppet. Dagens avfallsdefinition innebär att en hög andel material klassas som avfall, vilket leder till att en stor andel material inte återanvänds och att tillverkare vänder sig till jungfruliga materialkällor istället. I yrkande 45 i denna del framhåller motionärerna behovet av att utreda möjliga långsiktiga alternativ till avfallshierarkin för en cirkulär omställning. Motionärerna anför att avfallshierarkin har varit en grundbult i miljöpolitiken under flera årtionden men att den kanske behöver ses över i ljuset av dagens samhällsuppbyggnad och resursförbrukning.

I kommittémotion 2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 20 anför motionärerna att det är viktigt att noga följa lagtillämpningen i fråga om när avfall upphör att vara avfall och att standardiserad provtagning av prioriterade material bör tas fram. Motionärerna konstaterar att det i och med genomförandet av EU-direktiv på avfallsområdet i svensk rätt har

tydliggjorts när avfall upphör att vara avfall, men de pekar på att det behövs tydlig vägledning för hur regelverket ska tillämpas i praktiken.

I kommittémotion 2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 14 i denna del anför motionärerna att Naturvårdsverket bör ges i uppdrag att ta fram s.k. end of waste-kriterier för uttjänta däck. Motsvarande förslag finns i motion 2020/21:697 av Magnus Jacobsson (KD).

I kommittémotion 2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8 anfördes att möjligheterna att materialåtervinna uttjänta däck måste förenklas. Motionärerna anför bl.a. att däck i dag klassas som avfall, vilket gör materialåteranvändningen komplicerad, och det bör utredas närmare om däck och material från däck framöver i stället kan betraktas som råvara.

Tillstånd, tillsyn, samarbete och uppföljning i avfallsfrågor

Enligt kommittémotion 2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 21 behöver tillsynen inom avfallsområdet stärkas. Även kommittémotion 2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 18 handlar om behovet av att stoppa den illegala avfallshanteringen mer effektivt.

I kommittémotion 2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 18 anför motionärerna att regeringen inom EU och globalt ska verka för tillkomsten av internationella avtal som reglerar att plastavfall hanteras på ett ansvarsfullt sätt. Enligt motionärerna visar en rapport från Interpol att Europa och Nordamerika fortsätter att exportera plastavfall till tillväxtländer i Asien som dessvärre inte hanterar avfallet på ett tillfredsställande sätt. Regeringen måste därför driva frågan om vikten av globala avtal som kan stävja denna kriminalitet. I samma motion yrkande 25 anför motionärerna att berörda myndigheter måste uppmanas att genomföra fler stickprov när det gäller transporter av farligt avfall. I yrkande 27 framhåller motionärerna vikten av att följa upp effekten av de nya regleringar som införts för att stävja illegal handel med avfall.

I motion 2020/21:1773 av Lotta Olsson (M) anför motionären att företag som omhändertar miljöfarligt avfall ska ha en certifiering som visar att de kan hantera avfallet på ett korrekt sätt.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Definitionen av avfall och avfall som resurs

Som redovisats under avsnittet Övergripande åtgärder för en cirkulär ekonomi fastställs det i EU:s avfallsdirektiv en avfallshierarki. I artikel 3.1 i direktivet definieras avfall som ett ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. Avfallsdirektivet har genomförts i svensk rätt i framför allt miljöbalken och avfallsförordningen (2011:927).

15 kap. miljöbalken innehåller bestämmelser om avfall och om hur det ska hanteras. Utgångspunkten är att den som innehar avfall ska se till att det

hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Utöver kraven i 15 kap. miljöbalken ska de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken följas vid all avfallshantering. I 15 kap. 1 § första stycket miljöbalken definieras avfall på samma sätt som i avfallsdirektivet, dvs. att som avfall avses varje ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. Om något har definierats som avfall gäller avfallsförordningen, med undantag för de material och ämnen som anges i 11 §.

I 15 kap. 1 § andra stycket anges att ett ämne eller föremål som uppkommit i en produktionsprocess där huvudsyftet inte är att producera ämnet eller föremålet ska anses vara en biprodukt i stället för avfall, om

1. det är säkerställt att ämnet eller föremålet kommer att fortsätta användas
2. ämnet eller föremålet kan användas direkt utan någon annan bearbetning än den bearbetning som är normal i industriell praxis
3. ämnet eller föremålet har producerats som en integrerad del av produktionsprocessen
4. den användning som avses i 1 inte strider mot lag eller annan författning och inte leder till allmänt negativa följder för miljön eller människors hälsa.

Att avgöra om en restprodukt som har uppkommit i en produktionsprocess ska anses som avfall eller biprodukt är många gånger svårt. Gränsdragningen är viktig eftersom avfallslagstiftningen inte gäller för biprodukter. Användning och hantering av biprodukter regleras i stället i produktlagstiftningen för respektive produktslag, dvs. faller inom samma regelverk som om det hade gällt nytillverkade produkter. För att reda ut och förtydliga gränsdragningen har EU-kommissionen tagit fram en vägledning för vad som bör anses vara avfall respektive biprodukt: Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet – Tolkningsmeddelande om avfall och biprodukter (COM(2007) 59). Vägledningen bygger på domar från EU-domstolen som rör avfallsbegreppet. Vägledningen är relevant vid tillämpningen av den svenska avfallsdefinitionen eftersom praxis från EU-domstolen är bindande för Sverige. Vägledningen tar inte upp frågan om när avfall upphör att vara avfall. Även Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning som hjälp för att fastställa om en restprodukt ska klassas som en biprodukt eller avfall.

Att återvinna avfall innebär att avfall går från att vara avfall till att bli ett föremål eller ämne. Detta kan i vissa fall innebära flera återvinningssteg på flera olika verksamhetsställen och innefatta komplicerade processer. Det kan i andra fall vara fråga om relativt enkla processer som t.ex. att man gör en provtagning som visar att avfallet har motsvarande egenskaper som andra produkter på marknaden. Frågan om när avfall upphör att vara avfall är viktig eftersom det avgör om det är avfalls- eller produkt-/kemikalielagstiftningen som ska tillämpas.

Avfallsdirektivets artikel 6 innehåller villkor för när avfall upphör att vara avfall (end of waste). Enligt bestämmelsen ska medlemsstaterna vidta

lämpliga åtgärder för att se till att avfall som har genomgått materialåtervinning eller något annat återvinningsförfarande ska anses ha upphört att vara avfall om det uppfyller villkoren. Bestämmelsen har genomförts i svensk rätt genom 15 kap. 9 a–c §§ miljöbalken. Av 15 kap. 9 a § framgår att avfall som har genomgått ett återvinningsförfarande upphör att vara avfall om

1. ämnet eller föremålet ska användas för ett visst ändamål
2. det finns en marknad för eller efterfrågan på sådana ämnen eller föremål
3. ämnet eller föremålet uppfyller tillämpliga krav i lag och annan författning och
4. användningen av ämnet eller föremålet inte leder till allmänt negativa följder för människors hälsa eller miljön.

I avfallsförordningen anges ett antal närmare krav som ska vara uppfyllda för att olika slag av avfall ska upphöra att vara avfall (11 a § och bil. 5).

Enligt artikel 6.2 i avfallsdirektivet får kommissionen anta genomförandekter för att fastställa närmare kriterier för när vissa kategorier av avfall upphör att vara avfall. Om inga kriterier har fastställts på unionsnivå får medlemsstaterna fastställa kriterier (artikel 6.3). Om inga kriterier har fastställts får medlemsstaterna besluta i det enskilda fallet om ett visst avfall har upphört att vara avfall. EU-kommissionen har tillsammans med medlemsländerna arbetat med att ta fram EU-förordningar med kriterier för när olika avfallsslag upphör att vara avfall, s.k. end of waste-förordningar. Dessa är frivilliga att tillämpa för de avfallsslag som det finns framtagna kriterier för. Hittills har det tagits fram end of waste-kriterier på unionsnivå för skrot av järn, stål eller aluminium, krossglas och kopparskrot.

Enligt 15 kap. 9 c § miljöbalken får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela ytterligare föreskrifter om när avfall upphör att vara avfall enligt de angivna villkoren. Bemyndigandet syftar till att ge regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att ta fram nationella end of waste-kriterier. Som framgår ovan får nationella end of waste-kriterier enligt avfallsdirektivet endast tas fram om det inte har fastställts kriterier på unionsnivå (artikel 6.3).

Naturvårdsverkets vägledning om när avfall upphör att vara avfall riktar sig både till de som är verksamhetsutövare och återvinner avfall och till de som arbetar på en tillsynsmyndighet. Enligt vägledningen kan avfall upphöra att vara avfall när det har genomgått en återvinningsprocess. Det kan dels ske genom att tillämpa s.k. end of waste-kriterier men också genom en bedömning i det enskilda fallet. När avfall återvinns så att det upphör att vara avfall omfattas den tillverkade produkten av produkt- och kemikalielagstiftningen. Det är verksamhetsutövaren som ska bedöma om ett avfall efter en återvinningsprocess har upphört att vara ett avfall. Naturvårdsverket rekommenderar att verksamhetsutövaren rådgör med tillsynsmyndigheten vid denna bedömning. Inom ramen för tillsynen granskas verksamhetsutövarens bedömning, och ifall myndigheten inte delar bedömningen att avfall upphört att vara avfall kan tillsynsmyndigheten förelägga verksamheten att fortsätta

hantera ämnet eller föremålet som ett avfall. Ett sådant beslut kan överklagas. Naturvårdsverket anser att det generellt sett inte är en uppgift för tillståndsmyndigheten att utfärda beslut om att avfall upphört att vara avfall. Prövningen av om avfall har upphört att vara avfall ska som huvudregel göras i tillsynen och inte i en tillståndsprövning eller ett anmälningsförfarande. Skälet till det är att klassificeringen av om ett avfall är ett avfall eller inte kan ändras över tiden. Klassificeringen är beroende av förhållanden i verksamhetens process samt yttre faktorer, t.ex. avsättningen och att materialet kan användas på ett miljömässigt hållbart sätt. Den återvinning av avfall som sker i Sverige i dag sker oftast utan tillämpning av end of waste-kriterier och i stället görs en bedömning i det enskilda fallet.

Av EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi framgår att kommissionen kommer att bedöma möjligheterna att ta fram ytterligare EU-omfattande kriterier för avfall som upphört att vara avfall för vissa avfallsströmmar, baserat på övervakning av medlemsstaternas tillämpning av de reviderade reglerna för avfall som upphört att vara avfall och biprodukter, samt stödja gränsöverskridande samarbetsalternativ för att harmonisera nationella kriterier för avfall som upphört att vara avfall och biprodukter.

I strategin för cirkulär ekonomi anför regeringen att avfall kan vara värdefullt att använda vidare som en resurs och att lagstiftningen på avfallsområdet därför behöver moderniseras fortlöpande för att anpassas till den cirkulära ekonomin. Genom att förlänga livslängden på produkter och främja en effektiv användning minimeras mängden avfall.

Den 4 juni 2020 svarade dåvarande miljö- och klimatminister Isabella Lövin på en skriftlig fråga (fr. 2019/20:1393) och anförde bl.a. följande:

Kjell-Arne Ottosson (KD) har frågat mig vad jag avser att göra för att vi ska få till stånd en betydligt bättre återvinning och återanvändning av däck.

EU-kommissionen har tillsammans med medlemsländerna arbetat med att ta fram kriterier för när olika avfallsslag upphör att vara avfall, så kallade end of waste-kriterier. I nuläget finns end of waste-kriterier på EU-nivå för tre avfallsslag. Det finns även en möjlighet att ta fram nationella end of waste-kriterier om sådana inte redan finns på EU-nivå. Det kan dock vara problematiskt om olika EU-länder antar olika end of Waste-kriterier för samma avfallsslag. I och med revideringen av avfallsdirektivet har de allmänna bestämmelserna om när avfall upphör att vara avfall förtydligats vilket förhoppningsvis ska leda till att reglerna ska bli lättare att tillämpa.

Regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att under 2021 analysera förutsättningarna, inklusive för- och nackdelar, för nationella kriterier för när avfall upphör att vara avfall (end of waste-kriterier) och göra en bedömning av om det skulle kunna vara aktuellt att ta fram nationella end of waste-kriterier. Om myndigheten anser det vara aktuellt ska den också redovisa en möjlig plan för vilka avfallsströmmar som är mest prioriterade och relevanta. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Miljödepartementet) senast den 1 december 2021.

Tillstånd, tillsyn, samarbete och uppföljning i avfallsfrågor

Med att hantera avfall avses enligt 15 kap. 5 a § miljöbalken att

1. samla in, transportera, sortera, återvinna, bortskaffa eller ta annan fysisk befattning med avfall eller
2. vidta åtgärder som inte innebär fysisk befattning med avfall men som syftar till att avfall samlas in, transporteras, sorteras, återvinns, bortskaffas eller byter ägare eller innehavare.

För att yrkesmässigt få hantera avfall krävs, med vissa undantag, tillstånd eller anmälan (15 kap. 17–19 §§ miljöbalken). Närmare bestämmelser om detta finns i avfallsförordningen. Enligt 5 kap. 1 § krävs det bl.a. tillstånd att transportera avfall som har uppkommit i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet, om transportererna under ett kalenderår sammanlagt avser mer än 100 kilo farligt avfall eller mer än 100 liter farligt avfall. Tillstånd får enligt 5 kap. 3 § ges endast om sökanden har personella, tekniska och ekonomiska förutsättningar att transportera det avfall som avses med ansökan på ett tillfredsställande sätt från hälso- och miljöskyddssynpunkt och de tillstånd som krävs för verksamheten enligt annan lagstiftning. Av 5 kap. 4 § följer att ett tillstånd ska förenas med de villkor som behövs från miljö- och hälsoskyddssynpunkt. Om tillståndet avser farligt avfall ska det ges för en viss tid som inte får vara längre än fem år. Tillståndet får avse ett visst slag av farligt avfall eller farligt avfall i allmänhet. Enligt 5 kap. 5 § prövas frågan om tillstånd av länsstyrelsen i det län där sökandens verksamhet har sitt säte eller där sökanden bedriver den huvudsakliga delen av sin verksamhet. För sådan hantering av avfall som inte omfattas av tillståndsplikt krävs det i stället anmälan. Bestämmelser om anmälningsplikt för transport av avfall finns i 5 kap. 7–9 §§ och anmälningsplikt för annan hantering av avfall regleras i 5 kap. 10–15 §§.

I EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi konstaterar kommissionen att den globala avfallsmarknaden genomgår stora förändringar. Under det senaste årtiondet har miljontals ton europeiskt avfall exporterats till länder utanför EU, ofta utan att man i tillräcklig grad försäkrat sig om att avfallet behandlas på lämpligt sätt. I många fall leder avfallsexporten både till negativa effekter för miljön och för människors hälsa i destinationsländerna och till förlust av resurser och ekonomiska möjligheter för återvinningsindustrin i EU. Nyligen införda importbegränsningar i vissa tredjeländer har visat att EU är alltför beroende av utländsk avfallsbehandling, men de har även fått återvinningsindustrin att höja sin kapacitet och öka värdet på avfall i EU. I ljuset av denna utveckling, och med tanke på att olagliga transporter av avfall fortfarande ger anledning till oro, kommer kommissionen att vidta åtgärder för att säkerställa att EU inte exporterar sina avfallsutmaningar till tredjeländer. Åtgärder när det gäller utformning av produkter, kvalitet och säkerhet hos returråvaror och förbättring av marknaderna för dessa kommer att bidra till att göra ”återvunnet inom EU” till ett riktmärke för kvalitetsreturråvaror. Förberedelser för återanvändning och materialåtervinning av avfall i EU kommer att underlättas

ytterligare genom en grundlig översyn av EU:s bestämmelser om transporter av avfall. Översynen kommer enligt kommissionen även att syfta till att begränsa exporten av avfall som har skadliga miljö- och hälsoeffekter i tredjeländer eller som kan behandlas inom EU med fokus på destinationsländer, problematiska avfallsströmmar, typer av avfallsverksamheter som är källor till oro samt rättsliga åtgärder för att motverka olagliga transporter. Kommissionen kommer också att stödja åtgärder på multilateral, regional och bilateral nivå för att bekämpa miljöbrott, särskilt inom områdena olaglig export och handel, stärka kontrollerna av avfallstransporter och förbättra den hållbara avfallshanteringen i dessa länder. Vidare framgår att kommissionen, för att stödja en global omställning mot en cirkulär ekonomi, med utgångspunkt i den europeiska strategin för plast kommer att leda insatserna på en internationell nivå för att uppnå en global överenskommelse om plast genom att uppmuntra länderna att ta till sig EU:s strategi om plast.

I handlingsplanen för cirkulär ekonomi anför regeringen att det är en prioriterad fråga för regeringen att stoppa den illegala avfallshanteringen. En hälso- och miljömässigt godtagbar avfallshantering är en förutsättning för en giftfri cirkulär ekonomi och hållbar utveckling. Illegal avfallshantering är en fråga som flera myndigheter arbetar med, och regeringen avsätter sedan 2018 bl.a. särskilda medel varje år till länsstyrelserna för tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter. Tillsyn är enligt regeringen en viktig åtgärd för att hindra olagliga gränsöverskridande avfallstransporter.

Dåvarande miljö- och klimatminister Isabella Lövin underströk i sitt svar på en skriftlig fråga den 30 september 2020 (fr. 2020/21:86) att regeringen ser allvarligt på miljöbrottslighet. Statsrådet framhöll att det behövs ett kontinuerligt arbete för att förbättra möjligheterna att upptäcka, utreda och straffa denna brottslighet. Hon anförde vidare följande:

En effektiv miljötillsyn är av stor vikt för att vi ska lyckas hantera de utmaningar som finns. Det är viktigt att tillsynsmyndigheterna har tillräckliga resurser och möjligheter att upptäcka brister i avfallshanteringen. Regeringen arbetar för att förbättra och vidareutveckla samarbetet mellan ett flertal inblandade myndigheter, bland annat länsstyrelserna, kommunerna, Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten.

För att stärka Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas arbete med miljötillsyn föreslår regeringen i budgetpropositionen 2021 att öka medlen till Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas förvaltningsanslag (Naturvårdsverkets förvaltningsanslag 1:1, länsstyrelsernas förvaltningsanslag 5:1, Utgiftsområde 20).

Regeringen beslutade i juni om ett rikstäckande elektroniskt register för farligt avfall med syfte att förbättra spårbarheten av avfallet. Avsikten är att detta register ska underlätta för tillsynsmyndigheterna i arbetet med att övervaka avfallsflödena för att säkerställa att farligt avfall hanteras korrekt. Bestämmelserna ska börja tillämpas den 1 november i år.

Regeringen har också nyligen beslutat om nya bestämmelser om bygg- och rivningsavfall. Mängden avfall från bygg- och rivningsverksamhet utgör den näst största i Sverige efter gruvavfall. De nya bestämmelserna syftar till att förbättra hanteringen av detta avfall. Bland annat infördes krav på sorteringssystem som innebär att bygg- och rivningsavfall ska

källsorteras för att öka möjligheterna att behandla avfallet på ett bättre sätt. Dessa regler trädde i kraft den 1 augusti i år.

Det är av yttersta vikt, och en av regeringens prioriteringar, att minska spridningen av miljögifter. Regeringen tar problemen med avfallshandling på stort allvar och frågan om miljöbrott och brister i avfallshandling följs upp i Regeringskansliet.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) redogör regeringen för att det under 2019 beslutades om ändringar i Baselkonventionens (Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av farligt avfall, SÖ 1991:22) bilagor om striktare regler för global handel med plastavfall. Regeringen anför att Sverige har arbetat aktivt för att reglerna skulle skärpas och att resultatet är i linje med svenska ståndpunkter.

I januari 2021 remitterade Miljödepartementet en promemoria, Ordning och reda på avfallet (M2021/00207). I promemorian lämnas förslag som syftar till att förbättra avfallshandling och öka tillsynsmyndigheternas möjligheter att säkerställa syftet med miljöbalken. Det föreslås bl.a. vissa ändringar i miljöbalken i bestämmelsen om skyldighet för en tillsynsmyndighet att anmäla misstankar om brott samt en utvidgning av en befintlig straffbestämmelse. Remissvaren ska ha kommit in till Miljödepartementet senast den 14 maj 2021.

Regeringen gav den 25 februari 2021 flera myndigheter i uppdrag att gemensamt kartlägga omfattningen av illegal avfallshandling samt föreslå åtgärder för att förhindra och förebygga sådan brottslighet, särskilt organiserad ekonomisk brottslighet. De myndigheter som fick uppdraget är Naturvårdsverket, Kustbevakningen, vissa länsstyrelser, Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten. Uppdraget ska redovisas senast den 15 mars 2022.

Utskottets ställningstagande

Definitionen av avfall och avfall som resurs

Inledningsvis vill utskottet framhålla att utskottet delar regeringens uppfattning i strategin för cirkulär ekonomi att avfall kan vara värdefullt att använda vidare som en resurs och att lagstiftningen på avfallsområdet därför behöver moderniseras fortlöpande för att anpassas till den cirkulära ekonomin. En ökad användning av återvunnet avfall kan enligt utskottet bidra till att jungfruliga råvaror i hög utsträckning kan ersättas av sekundära råvaror, dvs. material som har övergått från att ha utgjort avfall till att bli ett föremål eller ämne som kan fortsätta att nyttjas som en resurs i stället för att vara avfall. Avgörandet av om avfall har upphört att vara avfall kan, som framgår av redovisningen ovan, göras efter en bedömning i det enskilda fallet eller med tillämpning av s.k. end of waste-kriterier. Av redovisningen ovan framgår att det redan finns vissa EU-förordningar med kriterier för när olika avfallslag upphör att vara avfall, s.k. end of waste-förordningar. Vidare framgår att kommissionen kommer att bedöma möjligheterna att dels ta fram ytterligare EU-omfattande end of waste-kriterier för vissa avfallsströmmar, dels stödja

gränsöverskridande samarbetsalternativ för att harmonisera nationella kriterier för avfall som upphört att vara avfall och biprodukter. Utskottet välkomnar detta arbete som i förlängningen kan underlätta bedömningen av om avfall har upphört att vara avfall och i stället kan betraktas som en sekundär råvara. På ett nationellt plan kan utskottet konstatera att regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att analysera om det skulle kunna vara aktuellt att ta fram nationella end of waste-kriterier för de avfallsslag där det inte finns end of waste-förordningar på EU-nivå. Om myndigheten anser det vara aktuellt ska den också redovisa en möjlig plan för vilka avfallsströmmar som är mest prioriterade och relevanta. I avvaktan på resultatet av det arbete som pågår med dessa frågor inom EU och på nationell nivå föreslår utskottet att motionerna 2020/21:697 (KD), 2020/21:732 (SD) yrkande 8, 2020/21:2729 (MP) yrkande 20, 2020/21:2918 (C) yrkandena 40, 41, 45 i denna del och 46 samt 2020/21:3351 (M) yrkandena 14 i denna del, 23 och 24 lämnas utan åtgärd.

Tillstånd, tillsyn, samarbete och uppföljning i avfallsfrågor

En hälso- och miljömässigt godtagbar avfallshantering är en förutsättning för en giftfri cirkulär ekonomi och en hållbar utveckling. Det är således mycket viktigt att stoppa olämplig och illegal avfallshantering på nationell och internationell nivå. Utskottet välkomnar därför att kommissionen har aviserat åtgärder för att säkerställa att EU inte exporterar sina avfallsutmaningar till tredjeländer liksom att kommissionen avser att genomföra en grundlig översyn av unionens bestämmelser om transport av avfall. Utskottet konstaterar också att Baselkonventionens regler om global handel med plastavfall har skärpts i linje med svenska ståndpunkter i frågan. På ett nationellt plan ser utskottet positivt på att Miljödepartementet nyligen har utarbetat en promemoria med förslag som syftar till att förbättra avfallshanteringen och öka tillsynsmyndigheternas möjligheter att säkerställa syftet med miljöbalken. Utskottet välkomnar också det pågående regeringsuppdraget till ett flertal myndigheter som innebär att myndigheterna gemensamt ska kartlägga omfattningen av illegal avfallshantering samt föreslå åtgärder för att förhindra och förebygga sådan brottslighet. I avvaktan på utfallet av dessa pågående och aviserade insatser anser utskottet att motionerna 2020/21:2709 (MP) yrkande 18, 2020/21:2729 (MP) yrkande 21 och 2020/21:3351 (M) yrkandena 18, 25 och 27 kan lämnas utan åtgärd.

När det gäller frågan om att företag som omhändertar avfall måste kunna visa att de kan hantera avfallet på rätt sätt konstaterar utskottet att det i huvudsak krävs tillstånd eller anmälan för att få hantera avfall yrkesmässigt. Av redovisningen ovan framgår att tillstånd endast får ges om sökanden har personella, tekniska och ekonomiska förutsättningar att hantera avfallet på ett tillfredsställande sätt ur bl.a. hälso- och miljöskyddssynpunkt. Dessa regler, i kombination med den tillsyn som bedrivs över de verksamheter som hanterar

avfall, tillgodoser enligt utskottets mening det som efterfrågas i motion 2020/21:1773 (M). Utskottet avstyrker därför motionen.

Återanvändning och återvinning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om övergripande åtgärder och mål för ökad återanvändning och återvinning, om återanvändning och/eller återvinning av returpapper, elektronik och metaller, textilier, däck, byggmaterial och schaktmassor samt om återanvändning och återvinning i offentlig verksamhet.

Jämför reservation 10 (M), 11 (SD), 12 (M), 13 (M), 14 (SD), 15 (C, V), 16 (M) och 17 (M) samt särskilt yttrande 1 (L).

Motionerna

Övergripande om åtgärder och mål för ökad återanvändning och återvinning

I kommittémotion 2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 3 framhåller motionärerna vikten av att pris och kvalitet på återvunnet material kan konkurrera med jungfruligt material. Motionärerna anför att incitamenten att ta till vara olika sorters avfall och restprodukter ökar om det är ekonomiskt attraktivt att återvinna och återanvända material. I samma motion yrkande 19 anför motionärerna att en helhetssyn kräver hänsynstagande till effekterna för det återvunna materialet i fråga.

I kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 8 anför motionärerna att kvotplikter på återvunnen råvara bör införas i Sverige, och i förlängningen även i EU, i syfte att skapa en större efterfrågan på och marknad för cirkulerade material.

I kommittémotion 2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1 anför motionärerna att arbetet inom EU-samarbetet med standarder för förpackningsmaterial måste intensifieras för att förenkla och öka materialåtervinningen.

Återvinning av returpapper

Kommittémotion 2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 3 handlar om returpapper. Enligt motionärerna bör producentansvaret för returpapper slopas och ansvaret för insamling av returpapper överförs till kommunerna. Vidare bör avfallshanteringen finansieras genom avfallstaxan.

Återanvändning och återvinning av elektronik och metaller

Partimotion 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 56 handlar om att öka återanvändningen och återvinningen av elektronik. Enligt motionärerna måste det vara enkelt att medverka till att elektronik återvinns eller återanvänds, och hushållen måste ha nära till tydliga insamlingssystem för elektroniskt avfall. Motionärerna ställer sig även positiva till att utreda möjligheten att införa ett pantsystem för elektronik.

Enligt kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 34 i denna del bör det införas ett ökat etappmål för insamling av elektronik.

I kommittémotion 2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 5 i denna del föreslår motionärerna att det ska tas fram mål och åtgärder för återanvändning av elektronik. I samma motion yrkande 6 anför motionärerna att det även behöver tas fram mål och lagstiftning i fråga om återvinning av innovationskritiska metaller och mineral.

Enligt kommittémotion 2020/21:3485 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 8 måste åtgärder för att öka återvinningen av metaller övervägas. Motionärerna anför att det i många fall inte är lönsamt att återvinna material inom gruvnäringen, trots att metaller och mineral är enkla att återanvända. Det bör enligt motionärerna därför analyseras hur material kan återvinnas och hur oanvänt material i avfall kan nyttjas mer effektivt för att spara såväl pengar som naturresurser.

Återanvändning och återvinning av textilier

Enligt partimotion 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 55 i denna del måste återanvändningen och återvinningen av textilier öka.

I kommittémotion 2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 anför motionärerna att det måste införas ett producentansvar för textilier. I samma motion yrkande 3 anför motionärerna att det bör tas fram nationella mål för insamling och återanvändning av textilier.

I kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 34 i denna del anför motionärerna att det bör införas ett ökat etappmål för insamling av textilier.

I kommittémotion 2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 5 i denna del föreslår motionärerna att det ska tas fram mål och åtgärder för återanvändning av textilier.

Enligt motion 2020/21:2482 av Lotta Olsson (M) bör det införas en obligatorisk innehållsförteckning på alla kläder av textilier så att man kan se vilka material ett plagg innehåller och hur dessa ska sorteras och återvinnas.

Återanvändning och återvinning av däck

I kommittémotion 2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 14 i denna del framhåller motionärerna vikten av att säkerställa att producentansvaret för däck är effektivt. I samma motion yrkande 15 anför

motionärerna att regeringen inom EU och globalt ska verka för att öka återvinningsgraden och återanvändandet av däck.

Återanvändning av byggmaterial

I kommittémotion 2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 5 i denna del föreslår motionärerna att det ska tas fram mål och åtgärder för återanvändning av byggmaterial.

Motion 2020/21:3464 av Emma Hult och Amanda Palmstierna (båda MP) yrkande 2 handlar om att se över möjligheterna att återbruka mer byggmaterial i stället för att det ska anses vara avfall.

Återanvändning och återvinning av schaktmassor

Enligt kommittémotion 2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 13 behöver reglerna för återbruk av bergmaterial som inte är förorenat förenklas och tydliggöras. Motionärerna anför att den rättsosäkerhet som råder om huruvida stenmaterial ska klassas som avfall eller inte gör det mycket svårt att beräkna kostnaden för byggprojekt.

Återanvändning och återvinning i offentlig verksamhet

I kommittémotion 2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) anför motionärerna att staten och det offentliga bör agera föregångare när det gäller resurseffektivitet och cirkulär ekonomi. Enligt yrkande 26 bör myndigheter därför ges i uppdrag att öka återanvändningen av större resursflöden, t.ex. möbler och it-utrustning. I yrkande 27 föreslår motionärerna att det tas fram nationella mål och nyckeltal för återanvändning när det gäller större resursflöden. I yrkande 28 föreslår motionärerna att det införs en lag om offentlig avyttring. För att komma till rätta med resursslöseriet menar motionärerna att det offentliga behöver fokusera på restvärden och möjligheter att avyttra inventarier i stället för att lämna dem för återvinning.

Kompletterande uppgifter

Övergripande om åtgärder och mål för ökad återanvändning och återvinning

Enligt EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi kommer kommissionen att lägga fram ett lagstiftningsinitiativ om en politik för hållbara produkter. Som en del av detta lagstiftningsinitiativ, och vid behov genom kompletterande lagstiftningsförslag, kommer kommissionen att överväga att fastställa hållbarhetsprinciper och andra lämpliga sätt att bl.a. öka innehåll av återvunnet material i produkter och samtidigt garantera deras prestanda och säkerhet samt möjliggöra återtillverkning och materialåtervinning av hög kvalitet. I handlingsplanen anför kommissionen att returråvaror har ett antal utmaningar när det gäller att konkurrera med primära råvaror av skäl som inte

bara har att göra med deras säkerhet utan också deras prestanda, tillgänglighet och kostnad. Ett antal åtgärder som finns med i handlingsplanen, särskilt införandet av krav på återvunnet innehåll i produkter, kommer enligt kommissionen att bidra till att förhindra en obalans mellan tillgång och efterfrågan på returråvaror och säkerställa att EU:s återvinningssektor lätt kan utvidgas. För att etablera en välfungerande inre marknad för returråvaror kommer kommissionen bl.a. att förstärka standardiseringens roll på grundval av den pågående utvärderingen av befintligt standardiseringsarbete på nationell, europeisk och internationell nivå. I handlingsplanen anför kommissionen vidare att en högkvalitativ materialåtervinning kräver effektivt separat insamling av avfall. För att hjälpa medborgare, företag och offentliga myndigheter att sortera avfall kommer kommissionen att föreslå en harmonisering av system för separat insamling av avfall. Förslaget kommer särskilt att ta upp de mest effektiva kombinationerna av olika modeller för separat insamling samt insamlingsplatsernas täthet och tillgänglighet med hänsyn till regionala och lokala förhållanden. Andra aspekter som gör konsumenternas deltagande enklare kommer enligt kommissionen också att tas upp, såsom gemensamma färger på sopkärlen, harmoniserade symboler för viktiga avfallstyper, produktmärkningar, informationskampanjer och ekonomiska instrument. Förslaget kommer också att eftersträva en standardisering och användning av kvalitetsledningssystem för att säkerställa kvaliteten hos sådant insamlat avfall som är avsett för användning i produkter.

I Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall (senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/852) fastställs EU:s regler om hantering av förpackningar och förpackningsavfall. Syftet med direktivet är att harmonisera nationella bestämmelser om hanteringen av förpackningar och förpackningsavfall samt att förbättra kvaliteten på miljön genom att förebygga och minska miljöpåverkan från förpackningsavfall. För att säkerställa att alla förpackningar på EU-marknaden kan återanvändas eller återvinnas på ett ekonomiskt lönsamt sätt senast 2030 kommer kommissionen att se över direktivet för att skärpa de tvingande grundläggande krav som förpackningar ska uppfylla för att få släppas ut på EU-marknaden och dessutom överväga andra åtgärder. Detta framgår av EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi, i vilken kommissionen anför att tyngdpunkten i den översynen kommer att ligga på att

- minska (över)emballering och förpackningsavfall, bl.a. genom att sätta upp mål och vidta andra åtgärder för förebyggande av avfall
- driva på design för återanvändning och materialåtervinning av förpackningar, bl.a. genom att överväga begränsningar för användningen av vissa förpackningsmaterial för vissa tillämpningar, särskilt när alternativa återanvändbara produkter eller system är möjliga eller när konsumentvaror kan hanteras på ett säkert sätt utan förpackning

- överväga möjligheter att minska förpackningsmaterialens komplexitet, bl.a. antalet material och polymerer som används.

Som ett led i det initiativ för att harmonisera separata insamlingssystem som beskrivits ovan kommer kommissionen att bedöma möjligheterna att införa en EU-omfattande märkning som underlättar en korrekt sortering av förpackningsavfall vid källan.

Regeringen framhåller i sin strategi för hållbar konsumtion att Sverige, inom ramen för EU:s arbete för en mer cirkulär ekonomi, ska fortsätta att verka för att produkter utformas på ett sätt som underlättar återanvändning och återvinning.

I regeringens handlingsplan för cirkulär ekonomi beskriver regeringen de befintliga etappmål i miljömålssystemet som är särskilt relevanta för omställningen till en cirkulär ekonomi, t.ex. etappmål för återanvändning av förpackningar och etappmål för förberedelse för återvinning och materialåtervinning av kommunalt avfall. För att stärka arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi avser regeringen enligt handlingsplanen att på sikt komplettera miljömålssystemet så att det finns etappmål eller andra mål för strategins prioriterade materialströmmar (plast, textilier, förnybara och biobaserade råvaror, livsmedel, bygg- och fastighetssektorn, inklusive bygg- och rivningsavfall, samt innovationskritiska metaller och mineral) där det bedöms lämpligt.

Regeringen beslutade i februari 2021 att Miljödepartementet ska genomföra en intern utredning, en s.k. bokstavsutredning, för att se över producentansvaret för förpackningar. Utredningen ska lämna förslag på nya bestämmelser om insamling och återvinning av förpackningar. Syftet är att skapa goda förutsättningar att nå materialåtervinningsmålen i EU:s förpackningsdirektiv. Utredningens förslag ska kunna remitteras under hösten 2021.

I strategin för cirkulär ekonomi konstaterar regeringen att ekonomin i stor utsträckning fortfarande är uppbyggd kring snabb förbrukning av råvaror. Regeringen anför att incitamenten att hushålla med resurser försvagas när kostnaden för jungfruliga material inte speglar deras fulla miljöpåverkan. Regeringen anför vidare att det behöver utformas rättsliga styrmedel som bidrar till ökat utbud och efterfrågan på giffria och återvunna material.

I handlingsplanen för cirkulär ekonomi anför regeringen att användningen av återvunnet material som uppfyller höga och likvärdiga krav för säkerhet och kvalitet behöver öka. För att främja detta kan det införas krav på att en viss mängd återvunnen råvara ingår i produkten (kvotplikt) eller liknande. Förutsättningarna för detta kan enligt regeringen se olika ut för olika material respektive produkter, men utgångspunkten är att ekosystemens gränser ska respekteras. När det gäller dryckesflaskor av plast avser regeringen att införa krav på att minst 30 procent återvunnen plast ska ingå i sådana förpackningar.

Regeringen har i Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2021 gett myndigheten i uppdrag att lämna förslag på produktgrupper eller materialflöden där kvotplikter för användningen av återvunnen råvara skulle vara lämpliga att

införa för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2021.

Av handlingsplanen för cirkulär ekonomi framgår att regeringen i riktlinjebrevet till Sveriges Standardiseringsförbund har beslutat att förbundet ska bidra till genomförandet av regeringens strategi för cirkulär ekonomi och då särskilt beakta hur standardisering kan användas för att främja omställningen till en resurseffektiv, cirkulär och giftfri produktdesign och cirkulär ekonomi i stort. Standardiseringsförbundet ska också uppmärksamma och verka för kompetenshöjning hos relevanta myndigheter om standardiseringens möjligheter och förutsättningar på nationell och internationell nivå. Förbundet ska inom standardiseringen på europeisk nivå bidra till genomförandet av den gröna omställningen och hållbar återhämtning i linje med EU:s gröna giv, inklusive omställning till en resurseffektiv, giftfri och cirkulär ekonomi och övrig klimatomställning.

Återvinning av returpapper

Den 28 juni 2018 beslutade regeringen om en ny förordning (2018:1463) om producentansvar för returpapper. Syftet med den nya förordningen var att få en mer lättillgänglig insamling för medborgarna för att öka utsorteringen och få mer material att gå till materialåtervinning. Förordningen trädde i kraft den 1 januari 2019, och samtidigt upphörde förordningen (2014:1074) om producentansvar för returpapper att gälla.

Den 1 juli 2020 presenterade Miljödepartementet promemorian Kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper (M2020/01079/Ke). I promemorian föreslogs i huvudsak att producentansvaret för returpapper ska upphävas, att kommunerna från den 1 januari 2022 ska tillhandahålla ett system med lättillgängliga insamlingsplatser för att samla in utsorterat returpapper, att kommunerna ska se till att det returpapper som samlas in hanteras så att materialåtervinning främjas samt att kommunerna ska få meddela föreskrifter om att avfall som är lämpligt att materialåtervinna med returpapper ska sorteras ut från annat avfall och lämnas till insamlingssystemet för returpapper. Promemorian remitterades och remisstiden gick ut den 30 oktober 2020.

I december 2020 beslutade regeringen att förordningen (2018:1463) om producentansvar för returpapper ska upphöra att gälla vid utgången av 2021. Regeringen beslutade samtidigt bl.a. om vissa ändringar i avfallsförordningen (2020:614), som i huvudsak ska träda i kraft den 1 januari 2022. (Se förordningen [2020:1304] om upphävande av förordningen [2018:1463] om producentansvar för returpapper och förordningen [2020:1302] om ändring i avfallsförordningen.)

Den 20 januari 2021 svarade dåvarande miljö- och klimatminister Isabella Lövin på en skriftlig fråga (fr. 2020/21:1235) av Boriana Åberg (M) om ansvaret för insamlingen av returpapper. Av svaret framgick bl.a. att anledningen till att producentansvaret för returpapper har upphävts är att

tidningsproducenterna, som anses som producenter när det gäller ansvaret för insamling av returpapper, inte kan bära kostnaderna för insamlingen och att det finns behov av att värna tidningsbranschen på grund av dess roll för demokratin. Vidare anförde ministern att kommunerna finansierar sin renhållning genom renhållningsavgifter (avfallstaxa) som tas ut av avfallsinnehavarna, dvs. hushåll och företag, och att samma system kommer att gälla för returpapper som för t.ex. restavfall, grovavfall och farligt avfall.

Återanvändning och återvinning av elektronik och metaller

FN:s miljöprogram (Unep) redovisade 2009 att elavfall är ett snabbt växande avfallslag. Elavfall kan bl.a. innehålla farliga ämnen. Om avfallet inte tas om hand på rätt sätt kan det skada miljön och människors hälsa. Dessutom kan värdefulla material i elavfallet, såsom metaller, gå förlorade ur kretsloppet.

I EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi anför kommissionen att elektrisk och elektronisk utrustning fortfarande är en av de snabbast växande avfallsströmmarna i EU, med en nuvarande årlig ökningstakt på 2 procent. Det uppskattas att mindre än 40 procent av det elektroniska avfallet går till materialåtervinning i EU. Värde går förlorat när fullt eller delvis funktionsdugliga produkter kasseras för att de inte kan repareras, batteriet inte kan ersättas, programvaran inte längre stöds eller material som ingår i utrustningen inte återvinns. För att hantera dessa utmaningar kommer kommissionen att lägga fram ett initiativ för cirkulär elektronik med befintliga och nya instrument. I linje med den nya policyramen för hållbara produkter (se mer om detta under avsnittet Hållbar produktion och konsumtion) kommer det initiativet att främja längre produktlivslängder.

Sverige har infört producentansvar för elutrustning. Syftet med producentansvaret är att den som ger upphov till en produkt ska stå för kostnaderna för att samla in, återvinna och behandla avfallet som uppstår när produkten är förbrukad.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektronisk utrustning (WEEE) innehåller bestämmelser om bl.a. mål för insamling och återvinning av elutrustning (artikel 7 och 11). Direktivet har genomförts i svensk rätt bl.a. genom förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning. Förordningen innehåller bestämmelser om mål för återvinning, dvs. hur stor andel av insamlat elavfall som ska återvinnas respektive förberedas för återvinning eller materialåtervinning. Återvinningsmålen för elutrustning är olika höga beroende på vilken kategori utrustningen tillhör (24–28 §§).

Den 8 juni 2020 beslutade regeringen (dir. 2020:61) att ge en särskild utredare i uppdrag bl.a. att

- kartlägga befintliga flöden av småelektronik och hur konsumenter och företag hanterar småelektronik som har tjänat ut
- föreslå hur ett nationellt pantsystem för småelektronik i syfte att öka insamling, återanvändning och återvinning kan utformas samt redovisa

lösningar bl.a. gällande producentansvar, mål för pantsystemet, finansiering, information, märkning, statistik, utformning av insamlings-system samt en analys av lämplig nivå på panten

- föreslå hur de svenska bestämmelserna om producentansvar för elutrustning ska anpassas så att de uppfyller minimikraven för utökat producentansvar i EU:s avfallsdirektiv
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Om utredaren när förslaget till pantsystem utformas finner att andra alternativa lösningar än pant skulle vara mer kostnadseffektiva, mer samhällsekonomiskt effektiva, mer förenliga med en cirkulär ekonomi eller av andra skäl mer motiverade bör även sådana lösningar, konsekvenser av dessa lösningar och författningsförslag presenteras.

Den 1 april 2021 överlämnades betänkandet Använd det som fungerar (SOU 2021:26) till regeringen. Av betänkandet framgår i huvudsak att utredningen har utrett och tagit fram två förslag till pantsystem, dels ett traditionellt pantsystem som förutsätter att produkterna för vilka pant betalats är möjliga att identifiera, dels en lösning som frikopplar panten från den enskilda produkten och som utredningen kallat pantbevis. Utredningen har dock av olika skäl som beskrivs närmare i betänkandet valt att inte förorda något av de utredda förslagen. Utredningen konstaterar också att EU för närvarande utreder möjligheten att införa pantsystem för elektronik, och enligt utredningen finns det därför anledning att avvakta med ett nationellt pantsystem för att inte riskera att införa ett administrativt komplicerat pantsystem endast för Sverige. Utredningen föreslår i stället att regeringen genomför den alternativa lösningen som innebär en utveckling av det nuvarande producentansvaret för elutrustning. Det är utredningens bedömning att det förslaget är mer samhällsekonomiskt effektivt och mer förenligt med en cirkulär ekonomi än ett pantsystem. Om kraven på ett utvecklat producentansvar inte skulle ge önskat resultat inom en nära framtid kan regeringen enligt utredningen överväga att utveckla och införa den lösning som utredningen kallat pantbevis. Betänkandet har nu remitterats och remisstiden går ut den 27 augusti 2021.

I strategin för cirkulär ekonomi beskriver regeringen att innovationskritiska metaller och mineral är ett urval av metaller och mineral som bedöms som kritiska för miljö- och teknikinnovationer. Det handlar bl.a. om sällsynta jordartsmetaller och andra material som visserligen oftast används i små mängder men inte desto mindre är nödvändiga för t.ex. vindkraftverk, elbilsbatterier och andra produkter som kommer att öka när världen ställer om till fossilfrihet. Regeringen anför att utvinningen av dessa metaller och mineral inte bara är energikrävande utan också ofta förknippad med problem för miljö och mänskliga rättigheter vid brytningen. Genom sin koncentration till ett fåtal länder skapar brytningen dessutom sårbarheter i leverantörskedjorna. Cirkulära lösningar för dessa metaller och mineral är enligt regeringen därför angelägna av flera skäl. Återvinning av innovationskritiska metaller och

mineral från bl.a. gruvavfall och uttjänta konsumentprodukter är ett växande alternativ till primär brytning. Även om den ökade globala efterfrågan på sådana metaller innebär att också återvinningen ökar kommer den globala efterfrågan enligt regeringen att överskrida tillgången på återvunnet material under lång tid.

I handlingsplanen för cirkulär ekonomi pekas innovationskritiska metaller och mineral ut som en av de prioriterade materialströmmarna i omställningen till en cirkulär ekonomi. För att stärka arbetet med omställningen avser regeringen att på sikt komplettera miljömålssystemet så att det, där det bedöms lämpligt, finns etappmål eller andra mål för strategins prioriterade strömmar.

Den 11 mars 2021 beslutade regeringen (dir. 2021:16) att en särskild utredare ska se över prövningsprocesser och regelverk i syfte att säkerställa en hållbar försörjning av innovationskritiska metaller och mineral från primära och sekundära källor. Utredaren ska analysera och föreslå dels förändringar av prövningsprocesser och regelverk så att bättre hänsyn kan tas både till ett projekts lokala miljöpåverkan och till dess samhällsnytta, t.ex. minskad global klimatpåverkan, dels förändringar av prövningsprocesser och regelverk så att en större andel av det värde som gruv- och mineralnäringen genererar kan komma hela landet till del. I utredningsdirektiven anför regeringen bl.a. att strategin för cirkulär ekonomi slår fast visionen om ett samhälle där resurser används effektivt i giftfria cirkulära flöden och ersätter primära material. Andelen innovationskritiska metaller och mineral som återvinns är dock generellt fortfarande låg. När det gäller innovationskritiska metaller och mineral anser regeringen att batterier och elektriska produkter är två strömmar som är särskilt intressanta för ökad återanvändning och återvinning. Även gruvavfall från tidigare gruvbrytning har enligt regeringen identifierats som en potentiell källa till innovationskritiska metaller och mineral i Sverige, exempelvis sällsynta jordartsmetaller. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2022.

Återanvändning och återvinning av textilier

Textilier är en av de produktvärdekedjor som pekas ut som särskilt viktiga såväl i EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi som i den svenska strategin för cirkulär ekonomi. I EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi anför kommissionen att textilier, efter livsmedel, bostäder och transporter, är den fjärde största belastningskategorin i fråga om användning av primära råvaror och vatten. Textilier är dessutom den femte största kategorin när det gäller utsläpp av växthusgaser. Det beräknas att mindre än 1 procent av alla textilier i världen materialåtervinns till nya textilier. Mot bakgrund av hur komplex textilvärdekedjan är kommer kommissionen, för att hantera dessa utmaningar, att föreslå en omfattande EU-strategi för textilier baserad på synpunkter från industrin och andra berörda parter. Strategin kommer att syfta till att stärka den industriella konkurrenskraften och innovationen inom sektorn, främja EU-marknaden för hållbara och cirkulära textilier, även marknaden för

återanvändning av textilier, ta itu med problemet med s.k. fast fashion och driva fram nya affärsmodeller. Enligt kommissionen ska detta uppnås genom en heltäckande uppsättning av åtgärder. I denna uppsättning ingår bl.a. att tillhandahålla vägledning för att uppnå höga nivåer av separat insamling av textilavfall, vilket medlemsstaterna måste säkerställa senast 2025, och att främja sortering, återanvändning och materialåtervinning av textilier, bl.a. genom innovation, främjande av industritillämpningar och lagstiftningsåtgärder, t.ex. utökat producentansvar.

Av budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) framgår att regeringen under 2020 arbetade för att bl.a. minska textilkonsumtionens klimat- och miljöpåverkan och att det sedan 2018 har avsatts särskilda medel för att informera om textilkonsumtionens miljöpåverkan.

Under 2018 fick Naturvårdsverket i uppdrag av regeringen att ansvara för att genomföra informationsinsatser för att öka kunskapen hos konsumenter för en mer hållbar konsumtion av textilier, genom t.ex. ökad återanvändning och återvinning. Enligt uppdraget skulle Naturvårdsverket samarbeta med Konsumentverket och Kemikalieinspektionen och insatserna skulle omfatta konsumenternas kunskap om textiliers miljö- och hälsopåverkan i alla led i värdekedjan. Uppdraget slutredovisades den 25 februari 2021. I skrivelsen (NV-08871-17) anför Naturvårdsverket bl.a. att det har genomförts kommunikationsinsatser inom uppdraget och att den uppföljande konsumentundersökningen visar att det skedde förflyttningar av konsumenters kunskaper och attityder under 2018–2020. Det är enligt myndigheten dock inte möjligt att avgöra i vilken utsträckning de insatser som har genomförts inom uppdraget har bidragit till den förändringen.

I april 2018 gav regeringen Högskolan i Borås i uppdrag att etablera en plattform som särskilt ska främja samverkan, samarbete och insatser för en hållbar utveckling på textilområdet. Plattformen ska främja hållbara affärsmodeller och förena miljönytta med affärsnytta. Av Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2021 framgår att 8 miljoner kronor av myndighetens anslag, efter rekvisition av Högskolan i Borås, får användas för sista året för uppdraget att etablera en plattform för hållbart mode och hållbara textilier.

Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen driver tillsammans dialogmöten för en hållbar textil värdekedja med fokus på miljö och kemikalier (textildialogen). Dialogen har pågått i tre år med två dialogmöten per år som har belyst olika teman med koppling till hållbar hantering av textilier. Under hösten 2020 påbörjades utvärderingen av textildialogen. Genom dialog och medskapande som metod vill Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen involvera berörda aktörer för att skapa handlingskraft runt relevanta frågor i den textila värdekedjan. Dialogen sker i samarbete med aktörer inom textilområdet, såsom myndigheter, branschorganisationer, innovations- och utbildningsaktörer, forskare, frivilligorganisationer samt kommunföreträdare och andrahandsaktörer. Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2021 ska myndigheten redovisa resultatet av det fortsatta arbetet med textildialogen.

Redovisningen ska särskilt visa hur och i vilken omfattning dialogen bidrar till att öka återbruk och återvinning av textilier.

I handlingsplanen för cirkulär ekonomi anför regeringen att den där det bedöms lämpligt på sikt kommer att komplettera miljömålssystemet så att det finns etappmål eller andra mål för de materialströmmar som prioriteras i strategin, bl.a. textilier. Vidare anför regeringen att Sverige verkar för att en ambitiös textilstrategi som hanterar hela värdekedjan tas fram inom EU. Textilier är en prioriterad materialström både i den svenska strategin för cirkulär ekonomi och i EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi eftersom en förändrad hantering genom hela livsryteln är nödvändig för att minska textiliernas omfattande negativa miljö- och klimatpåverkan.

Som ett led i genomförandet av januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna, tillsatte regeringen i december 2019 en särskild utredare som skulle lämna förslag på ett producentansvar för textilier (dir. 2019:96). Den 9 december 2020 överlämnades betänkandet Producentansvar för textil – en del av den cirkulära ekonomin (SOU 2020:72) till regeringen. Utredningens förslag syftar till att minska avfallet från textilier och främja en cirkulär ekonomi genom att material används under längre tid. Ett av förslagen är att kläder av textil, hemtextil, inredningstextil, väskor och accessoarer av textil ska samlas in separat. Vidare föreslås att den som sätter ut textilier på den svenska marknaden för första gången ska ansluta sig till ett tillståndspliktigt insamlingssystem. Utredningen föreslår också att ideella second-hand-verksamheter tillåts samla in och hantera textilavfall. Även andra aktörer som t.ex. kommuner, butiker och s.k. re-make-aktörer föreslås få rätt att samla in textilavfall. Utredningen föreslår också att det sätts mål för textilavfallet, nämligen att mängden insamlat textilavfall ska minska med 90 procent till 2036 och att minst 90 viktprocent ska återanvändas eller återvinnas fr.o.m. 2028. Vidare föreslås att det ska bli enklare för konsumenter, producenter och andra att få information om hur man kan bidra till att minska textiliernas miljöpåverkan. Ärendet är nu under beredning i Regeringskansliet. Utredningen har remitterats och remisstiden gick ut den 17 mars 2021.

Återanvändning och återvinning av däck

Syftet med producentansvaret för däck är att ta hand om uttjänta däck på ett miljömässigt godtagbart sätt. Ansvaret regleras i förordningen (1994:1236) om producentansvar för däck. Förordningen gäller, med några få undantag, alla som yrkesmässigt tillverkar, importerar eller säljer däck. Den som är producent enligt förordningen (2007:185) om producentansvar för bilar eller den som regummerar ett däck utan att sälja det vidare anses inte vara producent enligt förordningen om producentansvar för däck. En producent ska ta emot uttjänta däck och se till att de återanvänds, materialåtervinnas eller tas om hand på något annat miljömässigt godtagbart sätt. Vidare ska en producent informera om återlämning av uttjänta däck och underlätta för dem som har

sådana däck att återlämna dem. En producent ska även lämna uppgifter till Naturvårdsverket om resultatet av återanvändningen, materialåtervinningen och andra förhållanden som rör det slutliga omhändertagandet av däck. För att uppfylla sitt producentansvar har däckproducenter anslutit sig till ett gemensamt insamlingssystem för däck. Producentansvaret omfattar endast däck som säljs separat, och för dessa däck betalas en återvinningsavgift till insamlingssystemet. Återvinningsavgiften som producenterna betalar när de tillför nya däck till den svenska marknaden finansierar hämtning, bearbetning och återvinning av uttjänta däck.

Bestämmelser om det tillsynsansvar som hör samman med förordningen om producentansvar för däck finns i 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken samt 2 kap. 4, 29 och 30 §§ miljötillsynsförordningen (2011:13). Den operativa tillsynsmyndigheten kan använda förordningen om producentansvar för däck som stöd för ett eventuellt föreläggande som också kan förenas med vite. Förordningen om producentansvar för däck är dock inte straff-sanktionerad.

Svensk Däckåtervinning AB (SDAB) är en icke vinstdrivande organisation som administrerar det svenska producentansvaret för däck. SDAB:s uppdrag är att organisera insamlingen och återvinningen av alla uttjänta däck. SDAB upphandlar tjänsten att samla in och processa uttjänta däck respektive att marknadsätta det återvunna materialet, och för närvarande utförs denna tjänst av Ragn-Sells Däckåtervinning. Sedan den operativa starten i januari 1995 har mellan 90 och 100 procent av alla uttjänta däck samlats in varje år. De senaste åren har insamlings- och återvinningsgraden överstigit 100 procent, något som beror på att även däck som kommit till Sverige på andra vägar tar sig in i insamlingssystemet. Under 2019 återvann Ragn-Sells 94 550 ton däck för SDAB:s räkning (92 574 ton samlades in), vilket var en ökning från 90 857 ton 2018. Den största ökningen av återvinningen skedde mot cementindustrin, vilket i sin tur påverkar både andelen energiutvinning och till viss del andelen materialåtervinning eftersom stålet i däcken blir en del av den färdiga cementen.

Den 24 mars 2021 svarade miljö- och klimatminister Per Bolund på en skriftlig fråga om producentansvaret för däck (fr. 2020/21:2230) och anförde följande:

Betty Malmberg har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att åtgärda problematiken kring producentansvaret för däck.

Regeringens arbete med omställningen till en cirkulär ekonomi har en stor potential att minska resursanvändningen och därmed begränsa klimat- och miljöpåverkan. Producentansvaret är en viktig del i det arbetet.

Inom Miljödepartementet utreds för närvarande vilka ändringar som bör göras i befintliga producentansvar för att bland annat genomföra de allmänna minimikrav på producentansvar som finns i EU:s avfallsdirektiv. Minimikraven infördes i direktivet 2018 och medlemsstaterna ska se till att de uppfylls senast den 5 januari 2023.

Minimikraven innebär bland annat att medlemsstaterna ska fastställa en tydlig roll- och ansvarsfördelning för inblandade aktörer samt säkerställa likabehandling av producenter oavsett ursprung eller storlek och att

producenternas avgifter täcker kostnader för insamling, behandling, information och rapportering.

Ett korrekt genomförande av minimikraven, tillsammans med sanktionsmöjligheter och ett förtydligt tillsynsansvar, leder till bättre förutsättningar för att alla producenter tar sin del av ansvaret. Detta bör i sin tur leda till att de problem som Betty Malmberg lyfter fram omhändertas.

Enligt uppgift från Regeringskansliet (Miljödepartementet) pågår det inte något arbete inom EU eller på ett globalt plan som specifikt rör ökad återanvändning eller återvinning av däck. Frågan skulle dock kunna aktualiseras inom ramen för arbetet inom angränsande områden, t.ex. den aviserade översynen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG av den 18 september 2000 om uttjänta fordon (ELV-direktivet).

Återanvändning av byggmaterial

I EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi anför kommissionen att den byggda miljön har stor inverkan på många ekonomiska sektorer, lokala arbetstillfällen och människors livskvalitet. Den byggda miljön kräver enorma resurser och står för ca 50 procent av allt utvunnet material. Byggsektorn svarar enligt uppgift från Eurostat för 2016 för över 35 procent av EU:s sammanlagda avfallsgenerering. Utsläppen av växthusgaser från materialutvinning, tillverkning av byggprodukter samt uppförande och renovering av byggnader uppskattas svara för 5–12 procent av de totala nationella växthusgasutsläppen. Större materialeffektivitet skulle kunna innebära en minskning av dessa utsläpp med 80 procent. För att utnyttja möjligheterna till ökad materialeffektivitet och minska klimateffekterna kommer kommissionen att lansera en ny övergripande strategi för en hållbar byggd miljö. Strategin, som kommissionen planerar att presentera under 2021, kommer att säkerställa samstämmigheten mellan de berörda policyområdena, såsom klimat, energi- och resurseffektivitet, hantering av bygg- och rivningsavfall, tillgänglighet, digitalisering och kompetens. Den kommer att främja principerna för en cirkulär ekonomi under byggnaders livscykel genom bl.a. följande åtgärder:

- behandling av frågan om byggprodukters hållbarhetsprestanda i samband med översynen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 av den 9 mars 2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluförande av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EEG, bl.a. genom att eventuellt införa krav på innehåll av återvunnet material för vissa byggprodukter, med hänsyn till deras säkerhet och funktionsduglighet
- främjande av åtgärder för att förbättra byggda tillgångars hållbarhet och anpassningsbarhet i enlighet med principerna för en cirkulär ekonomi för byggnadsutformning och framtagande av digitala loggböcker för byggnader
- användning av Level(s) – det europeiska ramverket för hållbara byggnader – för att integrera livscykelanalyser i offentlig upphandling och EU:s ram

för hållbar finansiering och undersökning av lämpligheten av att fastställa mål för minskade koldioxidutsläpp och potentialen när det gäller lagring av koldioxid

- övervägande av en översyn av resursåtervinningsmålen i EU:s lagstiftning om bygg- och rivningsavfall samt dess materialspecifika delar
- främjande av initiativ för att minska hårdgörning av mark, återställa övergiven eller förorenad tidigare exploaterad mark och främja säker, hållbar och cirkulär användning av uppgrävd jord.

Kommissionen anför vidare att initiativet Renoveringsvågen, som aviserades i den europeiska gröna given för att åstadkomma betydande förbättringar av energieffektiviteten i EU, kommer att genomföras i linje med principerna för en cirkulär ekonomi, särskilt optimerad livscykelprestanda, och längre förväntad livslängd för byggda tillgångar. Inom ramen för översynen av återvinningsmålen för bygg- och rivningsavfall kommer kommissionen att särskilt uppmärksamma isoleringsmaterial, som genererar en växande avfallsström.

Bygg- och fastighetssektorn utpekas som prioriterad i såväl EU:s handlingsplan som regeringens strategi för cirkulär ekonomi. I strategin anför regeringen att bygg- och fastighetssektorn står för ca 20 procent av Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp. Genom mer effektivt användande av fastighetsbeståndet kan miljöpåverkan från sektorn minskas. I byggnads- och rivningssektorn uppstår stora mängder blandat avfall som enligt regeringen i högre grad skulle kunna återanvändas och materialåtervinnas. Sektorn ger dessutom upphov till betydande mängder farligt avfall. För att på sikt förbättra hanteringen krävs enligt regeringen att byggmaterialet tillverkas så att det går att separera och sortera, att innehållet av farliga ämnen begränsas och att informationen om vilka material och byggprodukter som byggs in i en byggnad görs tillgänglig.

Ett av de befintliga etappmålen i det svenska miljömålssystemet som är särskilt relevant i omställningen till en cirkulär ekonomi är det om bygg- och rivningsavfall. Etappmålet innebär att förberedande för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning av icke-farligt bygg- och rivningsavfall, med undantag av jord och sten, ska uppgå till minst 70 viktprocent årligen fram till 2025. Av handlingsplanen för cirkulär ekonomi framgår att regeringen, där det bedöms lämpligt, på sikt kommer att komplettera miljömålssystemet så att det finns etappmål eller andra mål för strategins prioriterade materialströmmar.

Återanvändning och återvinning av schaktmassor

I enlighet med vad som aviserats i handlingsplanen för cirkulär ekonomi gav regeringen den 28 januari 2021 Naturvårdsverket i uppdrag att utreda hanteringen av jord- och schaktmassor, entreprenadberg och annat naturligt förekommande material som kan användas för anläggningsändamål. Av uppdraget framgår att Naturvårdsverket ska utreda hur regelverket om

hantering av massor för anläggningsändamål kan bli mer ändamålsenligt. Syftet med uppdraget är att skapa förutsättningar för att sådant material används på ett sätt som bidrar till en cirkulär ekonomi, vilket innebär att den resurs det utgör kan utnyttjas effektivt i cirkulära flöden och leda till en minskning av användningen av jungfruliga material. Uppdraget omfattar också att analysera hur andra styrmedel kan användas för att uppnå samma syfte. En förutsebarhet i fråga om ett materials status som avfall eller inte avfall är en mycket viktig faktor i detta avseende. Naturvårdsverket ska därför analysera vilka åtgärder som kan vidtas för att öka förutsebarheten i tillämpningen av bestämmelserna om när avfall upphör att vara avfall. För samma syfte ska myndigheten även utreda om tillsynen av verksamheter som hanterar dessa massor kan göras mer enhetlig genom regeländringar, vägledning eller andra åtgärder. Naturvårdsverket ska

- kartlägga befintliga materialflöden av massor som schaktats ur i samband med byggverksamhet och analysera hur materialet hanteras efter att det har schaktats ur
- analysera om nuvarande hantering av massor innebär en resursanvändning som kan effektiviseras, kostnader för aktörer och samhälle som inte är miljömässigt motiverade samt miljöpåverkan, inklusive utsläpp av växthusgaser, som kan undvikas
- undersöka hur massor hanteras och regleras i andra länder i Norden eller inom EU för att se om det finns relevanta erfarenheter att ta del av
- föreslå vilka åtgärder som kan vara lämpliga att vidta för att åstadkomma dels en förbättrad, kostnadseffektiv hantering av massorna samtidigt som miljöbalkens syfte och mål tillgodoses på bästa sätt, dels en tydligare och mer förutsägbart klassning av material som avfall
- analysera hur tillsynen av hanteringen av massorna kan bli mer enhetlig och effektiv
- beakta att förslagen ska bidra till att uppfylla miljö kvalitetsmålen, särskilt målen God bebyggd miljö och Giftfri miljö, samt ligga i linje med den svenska handlingsplanen för cirkulär ekonomi
- lämna de författningsförslag som är nödvändiga för de föreslagna åtgärderna.

Enligt uppdraget bör Naturvårdsverket under uppdragets gång föra en dialog med Regeringskansliet (Miljödepartementet) i eventuella frågor om de förslag som tas fram. Naturvårdsverket ska samråda med Trafikverket, Boverket, Sveriges geologiska undersökning (SGU) och andra berörda myndigheter, näringslivsföreträdare samt andra relevanta aktörer. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2022.

Återanvändning och återvinning i offentlig verksamhet

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2021 att miljö och klimat ska integreras i alla relevanta politikområden och att regeringen arbetar för att den

offentliga sektorn och inte minst staten även i fortsättningen ska gå före i den gröna omställningen (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20).

I strategin för cirkulär ekonomi anför regeringen att offentlig sektor bestående av staten, regionerna, länsstyrelserna och kommunerna har en viktig roll i omställningen till en cirkulär ekonomi. De offentliga aktörerna kan bl.a. bidra genom den offentliga upphandlingen och genom att vara aktiva parter och behovsägare i innovationsprojekt och i samarbeten där nya lösningar utvecklas. Därtill har flera statliga myndigheter ansvar för och driver insatser inom specifika områden som bidrar till omställningen till en cirkulär ekonomi. I handlingsplanen för den cirkulära ekonomin anför regeringen vidare att offentlig upphandling är ett viktigt verktyg i omställningen till cirkulär ekonomi eftersom den bl.a. kan bidra till en stor efterfrågan på återanvända produkter och återvunna material. Att inte köpa en vara kan oftast vara det mest cirkulära, vilket enligt regeringen lyfter vikten av att förlänga livslängden på upphandlade produkter.

Upphandlingsmyndigheten hade under 2020 regeringens uppdrag att se över hur strategisk upphandling kan främja en cirkulär ekonomi genom hela inköpsprocessen. En viktig del i uppdraget var att analysera hur återanvändningsgraden kan öka. Uppdraget omfattade bl.a. att ge vägledning om affärsmodeller och att utveckla relevanta hållbarhetskrav samt metoder för leverantörsdialog och främjande av innovationer. Uppdraget genomfördes i samråd med Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Sveriges Kommuner och Regioner samt andra relevanta aktörer. Uppdraget, som nu är under beredning i Regeringskansliet, redovisades i Upphandlingsmyndighetens årsredovisning för 2020 och av denna del framgår bl.a. följande:

För att offentlig upphandling ska bidra till en cirkulär ekonomi behöver upphandlande organisationer uppnå mer slutna kretslopp, där man får ut största möjliga värde av redan upphandlade produkter exempelvis genom reparationer, effektiv användning och serviceavtal.

Upphandlingsmyndigheten [...] menar att beslutsfattare inom offentlig sektor behöver få insikt om och förståelse för att upphandling kan användas som ett verktyg för att ställa om Sverige till en cirkulär ekonomi. Dessutom behöver upphandlare och verksamhetsutvecklare kunskap om hur de ska gå till väga i praktiken.

För att öka målgruppernas förståelse och kunskap har vi tagit fram informationsmaterial om vad cirkulär ekonomi är och hur inköp kan främja en cirkulär ekonomi. Vi har även tagit fram verktyg för strategiskt inköpsarbete och cirkulär verksamhetsutveckling, ett webbstöd som tydliggör hur cirkulär ekonomi och återbruk kan främjas genom hela inköpsprocessen, ett webbstöd om att föra dialog med leverantörer i syfte att främja innovationer som bidrar till cirkulär ekonomi samt ett informationsmaterial om olika affärsmodeller som främjar cirkulär ekonomi, med lärande exempel som exemplifierar respektive affärsmodell.

Vi har även tagit fram ett webbstöd för hur offentlig upphandling kan användas för att öka andelen återbrukade produkter och andelen återvunnet material. För att öka kännedomen om stöden har vi tagit fram korta

informationsfilmer som vi spridit via sociala medier. Utöver detta har vi tagit fram hållbarhetskriterier för cirkulära avfallsflöden inom byggsektorn, minskat plastavfall och en ökad återvinning av förpackningar inom byggsektorn, livsmedelssektorn och vården samt kriterier som främjar upphandling av mer cirkulära varor och tjänster vad gäller möbler.

Upphandlingsmyndigheten ska enligt sitt regleringsbrev för 2021 redovisa hur myndigheten har arbetat för att främja att offentlig upphandling används som ett verktyg för att nå Sveriges klimat- och miljömål och för att bidra till att öka takten i omställningen till en fossilfri och mer cirkulär ekonomi samt vilka övriga åtgärder som har vidtagits för att öka andelen cirkulär och fossilfri upphandling.

Utskottets ställningstagande

Övergripande om åtgärder och mål för ökad återvinning

Utskottet kan konstatera att incitamenten för att hushålla med resurser försvagas om kostnaden för jungfruliga material inte speglar deras fulla miljöpåverkan. Utskottet instämmer därför i det som regeringen framhåller i strategin för cirkulär ekonomi om att det behövs rättsliga styrmedel som bidrar till ökat utbud och efterfrågan på giftfria och återvunna material. Utskottet ser också positivt på att regeringen deklarerat att man avser att införa en kvotplikt för återvunnen plast i dryckesflaskor av plast liksom att Naturvårdsverket har fått i uppdrag att lämna förslag på andra produktgrupper och materialflöden där kvotplikter för användningen av återvunnen råvara skulle kunna införas. Utskottet konstaterar också att kommissionen har aviserat införandet av krav på återvunnet innehåll i produkter samt åtgärder för att förstärka standardiseringens roll för en välfungerande inre marknad för returråvaror. Vidare noterar utskottet att kommissionen har aviserat en översyn av direktivet om förpackningar och förpackningsavfall, en översyn som syftar till att säkerställa att alla förpackningar på EU-marknaden kan återanvändas eller återvinnas på ett ekonomiskt lönsamt sätt. Därmed föreslår utskottet att motionerna 2020/21:732 (SD) yrkande 1, 2020/21:2918 (C) yrkande 8 och 2020/21:3351 (M) yrkandena 3 och 19 lämnas utan åtgärd.

Återvinning av returpapper

Av redovisningen ovan framgår att producentansvaret för returpapper kommer att upphöra att gälla den 31 december 2021 och att ansvaret för att samla in returpapper därefter kommer att övergå till kommunerna. Vidare framgår att hanteringen av returpapper efter denna tidpunkt kommer att finansieras genom kommunernas avfallstaxa. Utskottet finner därmed att det som efterfrågas i motionen kommer att vara tillgodosett vid kommande årsskifte. Därmed föreslår utskottet att motion 2020/21:3238 (L) yrkande 3 lämnas utan åtgärd.

Återanvändning och återvinning av elektronik och metaller

Utskottet vill inleda med att välkomna kommissionens aviserade initiativ för cirkulär elektronik för att hantera utmaningarna med denna snabbt växande avfallsström. Vidare kan utskottet konstatera att frågan om ett svenskt pantsystem för elektronik har utretts, och att utredningens slutsatser och förslag nu bereds i Regeringskansliet. När det gäller ökad återvinning av metaller välkomnar utskottet den utredning som nyligen har tillsatts och som syftar till att säkerställa en hållbar försörjning av innovationskritiska metaller och mineral. Utskottet noterar också att regeringen där det anses lämpligt kommer att komplettera miljömålssystemet med etappmål eller andra mål för de materialströmmar som anses särskilt viktiga för omställningen till en cirkulär ekonomi, t.ex. mineral och metaller som återfinns i bl.a. elektronik. I avvaktan på resultatet av dessa pågående och aviserade åtgärder ger motionerna 2020/21:2729 (MP) yrkandena 5 i denna del och 6, 2020/21:2918 (C) yrkande 34 i denna del, 2020/21:3368 (M) yrkande 56 och 2020/21:3485 (M) yrkande 8 inte anledning till någon åtgärd från utskottets sida.

Återanvändning och återvinning av textilier

Produktion av textilier med primära råvaror utgör en mycket stor belastning för miljön och klimatet. Utskottet välkomnar därför att såväl EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi som den svenska strategin för cirkulär ekonomi pekar ut textilier som en av de produktvärdekedjor som särskilt bör prioriteras eftersom en förändrad hantering genom textiliers hela livscykel är nödvändig för att minska materialströmmens negativa påverkan. Utskottet konstaterar att ett antal åtgärder som syftar till att förändra hanteringen av textilier redan har genomförts, pågår eller har aviserats. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla betydelsen av att dessa insatser fortsätter för att säkerställa ökad återanvändning och återvinning av textilier. Av redovisningen ovan framgår att regeringen nyligen har tagit emot ett utredningsförslag om att införa ett producentansvar för textilier m.m. Utredningens förslag är nu under beredning i Regeringskansliet. Därmed föreslår utskottet att motionerna 2020/21:2482 (M), 2020/21:2729 (MP) yrkande 5 i denna del, 2020/21:2918 (C) yrkande 34 i denna del och 2020/21:3368 (M) yrkande 55 i denna del lämnas utan åtgärd.

Återanvändning och återvinning av däck

Av redovisningen ovan framgår att Miljödepartementet för närvarande utreder vilka ändringar som bör göras i befintliga regelverk om producentansvar för att bl.a. genomföra de allmänna minimikrav på producentansvar som följer av EU:s avfallsdirektiv. Utskottet bedömer att detta arbete kommer att leda till att producentansvaret för däck stärks ytterligare. När det gäller internationellt arbete för att öka återvinningsgraden och återanvändandet av däck förutsätter utskottet att regeringen driver dessa frågor i lämpliga sammanhang. Därmed

anser utskottet att motion 2020/21:3351 (M) yrkandena 14 i denna del och 15 kan lämnas utan åtgärd.

Återanvändning av byggmaterial

Den byggda miljön utgör en stor belastning för miljön och klimatet. Utskottet välkomnar därför att bygg- och fastighetssektorn prioriteras såväl i EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi som i regeringens strategi för cirkulär ekonomi. Utskottet ser också positivt på att kommissionen har aviserat en ny övergripande strategi för hållbar byggd miljö som syftar till att främja en cirkulär ekonomi under byggnaders hela livscykel. Av redovisningen ovan framgår att det finns ett befintligt etappmål om bygg- och rivningsavfall i det svenska miljömålssystemet och att detta etappmål har betydelse för omställningen till en cirkulär ekonomi. Trots detta befintliga etappmål kan det enligt utskottets bedömning finnas anledning att komplettera miljömålssystemet med nya etappmål eller andra mål av betydelse för omställningen, och utskottet ser positivt på att regeringen har aviserat att så kan komma att ske. Därmed föreslår utskottet att motionerna 2020/21:2729 (MP) yrkande 5 i denna del och 2020/21:3464 (MP) yrkande 2 avslås.

Återanvändning och återvinning av schaktmassor

Utskottet konstaterar att regeringen nyligen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att utreda hanteringen av jord- och schaktmassor, entreprenadberg och annat naturligt förekommande material som kan användas för anläggningsändamål. Utskottet välkomnar detta uppdrag som syftar till att skapa förutsättningar för att använda sådant material på ett sätt som bidrar till en cirkulär ekonomi. I avvaktan på utfallet av det pågående arbetet i denna fråga föreslår utskottet att motion 2020/21:3351 (M) yrkande 13 lämnas utan åtgärd.

Återanvändning och återvinning i offentlig verksamhet

Inledningsvis vill utskottet framhålla att den offentliga sektorn har en viktig roll i omställningen till en cirkulär ekonomi och att det är av stor betydelse att offentlig verksamhet är ett föredöme i detta avseende. Utskottet delar regeringens uppfattning i handlingsplanen för cirkulär ekonomi att offentlig upphandling är ett viktigt verktyg i detta sammanhang eftersom den kan bidra till stor efterfrågan på återanvända produkter och återvunna material. Som framgår av redovisningen ovan hade Upphandlingsmyndigheten under 2020 i uppdrag att se över hur strategisk upphandling kan främja en cirkulär ekonomi. Den översynen är nu under beredning i Regeringskansliet. Därmed anser utskottet att motion 2020/21:2729 (MP) yrkandena 26–28 kan lämnas utan närmare åtgärd.

Hållbar produktion och konsumtion

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hållbar produktion och konsumtion av varor och tjänster.

Jämför reservation 18 (M), 19 (C, V) och 20 (L).

Motionerna

Kommittémotion 2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) handlar om cirkulär ekonomi (yrkande 4) och om konsumenternas aktiva val (yrkande 8). Motionärerna anför att det för många konsumenter är en del av en livsstil att vara klimat- och miljömedveten och att vilja minska och påverka sin egen resursförbrukning. Motionärerna menar därför att det bl.a. är viktigt att företagen erbjuder och att konsumenterna kan välja hållbara produkter. Motionärerna anför också bl.a. att s.k. produktpass kan förenkla för människor att göra miljö- och klimatsmarta val i sin vardag.

I kommittémotion 2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 3 anför motionärerna att det i Sverige bör inrättas ett förbud mot att förstöra osålda produkter som det inte är något fel på. Enligt samma motion är det viktigt att Sverige driver på för en hög ambition i fråga om hållbarhet i EU:s nya produktpolicyramverk (yrkande 23) och när det gäller EU:s digitala produktpass (yrkande 25). Även i motion 2020/21:3058 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 4 framhåller motionärerna vikten av att driva på för höga hållbarhetsambitioner i EU:s kommande reglering om produktpass.

I kommittémotion 2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 4 anför motionärerna att det bör utredas vilka varor och tjänster som bör omfattas av striktare informationskrav när det gäller klimat- och miljöpåverkan med utgångspunkt i en livscykelanalys.

I kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 16 anför motionärerna att en klimatmärkning på textilier bör införas. En sådan märkning skulle enligt motionärerna stimulera tillverkning med en lägre miljöpåverkan och möjliggöra för den enskilda konsumenten att göra ett medvetet val baserat på information om t.ex. vilka koldioxidutsläpp tillverkningen har lett till och andelen återvunnen råvara i plagget.

Kommittémotion 2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 17 handlar om att minska mängden farligt avfall. Motionärerna anför att kraven på information om farliga ämnen måste stärkas inom EU-rätten och internationellt för att underlätta en säker hantering och återvinning.

Kompletterande uppgifter

I den klimatpolitiska handlingsplanen (prop. 2019/20:65) anför regeringen att varor och tjänster påverkar klimatet under hela livscykeln, vid tillverkning,

användning, återbruk, materialåtervinning, omhändertagande av avfall och transporter i alla led. Enligt regeringen är det viktigt att konsumenterna i Sverige har möjlighet att göra informerade och medvetna val vid inköp av varor och tjänster. För att minska de utsläpp som privatkonsumtionen ger upphov till krävs enligt regeringen ekonomiska incitament som gynnar klimatsmarta konsumtionsval. Vidare anför regeringen att det är angeläget att öka kunskaperna om konsumtionens klimatpåverkan och därmed motivationen för ett ändrat konsumtionsmönster.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 (ekodesigndirektivet) är ett ramdirektiv, vilket innebär att det inte direkt fastställer ekologiska minimikrav. Dessa antas i stället genom särskilda genomförandeåtgärder för varje produktgrupp inom ramen för direktivet. Direktivet omfattar för närvarande mer än 40 produktgrupper (t.ex. pannor, lampor, tv-apparater och kylskåp). År 2009 utvidgades direktivets räckvidd till att även gälla för energirelaterade produkter som fönster, isoleringsmaterial och vissa vattenanvändande produkter. Det slutgiltiga målet med ekodesigndirektivet är att tillverkare av energianvändande produkter i designfasen kommer att vara skyldiga att minska produktkonsumtionens energiförbrukning och annan negativ miljöpåverkan.

Kommissionen presenterade 2016 en arbetsplan för områdena ekodesign och energimärkning som en del i det s.k. vinterpaketet för energi. Arbetsplanen för ekodesign 2016–2019 (COM(2016) 773 final) fokuserade på cirkulära design- och produktionsprocesser, och kommissionen framhäver att smart design i början av en produkts livscykel är avgörande för att skapa cirkularitet. Enligt kommissionen har genomförandet av arbetsplanen lyft fram cirkulär design av produkter ytterligare, tillsammans med energieffektivitetsmål. Numera omfattar ekodesign- och energimärkningsbestämmelserna för flera produkter krav på materialeffektivitet, t.ex. tillgång till reservdelar, hur lätt det är att reparera produkten samt förenklad hantering i slutet av livscykeln.

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 20) anför regeringen att Sverige med framgång, i samband med arbete inom EU under 2018 med nya eller reviderade ekodesign- och energimärkningskrav för flera produktgrupper, drivit att ekodesignkrav ska leda till större resurseffektivitet och att produkter ska gå att reparera.

I EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi anför kommissionen att upp till 80 procent av produkters miljöpåverkan avgörs under designfasen. Enligt kommissionen ger dock linjära mönster enligt principen utvinna-tillverka-använda-bortskaffa (take-make-use-dispose) inte tillverkarna tillräckliga incitament att göra sina produkter mer cirkulära. Kommissionen anför vidare att EU:s initiativ och lagstiftning redan i viss utsträckning behandlar hållbarhetsaspekter för produkter, antingen på obligatorisk eller frivillig grund. Särskilt ekodesigndirektivet reglerar framgångsrikt energieffektivitet och vissa kretsloppsegenskaper hos energirelaterade produkter. Instrument som EU:s miljömärke eller EU:s kriterier för miljöanpassad offentlig upphandling har ett mer omfattande tillämpningsområde, men de

begränsningar som följer av frivilligheten gör dem mindre effektiva. Faktum är enligt kommissionen att det inte finns någon heltäckande uppsättning krav för att säkerställa att alla produkter som släpps ut på EU-marknaden blir alltmer hållbara och klarar testet för cirkularitet. För att anpassa produkterna till en klimatneutral, resurseffektiv och cirkulär ekonomi, minska avfallet och säkerställa att de mest hållbara produkternas prestanda successivt blir normen kommer kommissionen därför att lägga fram ett lagstiftningsinitiativ om en politik för hållbara produkter. Kärnan i detta lagstiftningsinitiativ kommer att vara att utvidga ekodesigndirektivet till att omfatta mer än energirelaterade produkter för att göra ekodesignramen tillämplig på ett så brett spektrum av produkter som möjligt och se till att den bidrar till cirkularitet. Som en del av detta lagstiftningsinitiativ, och vid behov genom kompletterande lagstiftningsförslag, kommer kommissionen att överväga att fastställa hållbarhetsprinciper och andra lämpliga sätt att reglera aspekter som bl.a. handlar om att

- förbättra produkternas hållbarhet, återanvändbarhet, uppgraderbarhet och reparerbarhet samt att ta itu med förekomsten av farliga kemikalier i produkter och öka deras energi- och resurseffektivitet
- öka innehållet av återvunnet material i produkter och samtidigt garantera deras prestanda och säkerhet
- begränsa engångsprodukter och motverka planerat åldrande
- införa ett förbud mot destruktion av osålda hållbara produkter
- mobilisera potentialen för digitalisering av produktinformation, inklusive lösningar som digitala pass, taggning och vattenmärken.

Kommissionen kommer i detta sammanhang att ge prioritet åt de produktgrupper som har identifierats inom ramen för de produktvärdekedjor som ingår i handlingsplanen, t.ex. textilier och elektronik. Lagstiftningsinitiativet och alla andra kompletterande regleringsstrategier eller frivilliga strategier kommer att utvecklas för att förbättra samstämmigheten med befintliga instrument som reglerar produkter i olika faser av deras livscykel. Det är kommissionens avsikt att principerna om produkthållbarhet ska vara vägledande för en bredare utveckling av strategier och lagstiftning i framtiden. Kommissionen kommer också att öka effektiviteten i den nuvarande ramen för ekodesign för energirelaterade produkter, bl.a. genom att snabbt anta och genomföra en ny arbetsplan för ekodesign och energimärkning 2020–2024 för enskilda produktgrupper. Översynen av ekodesigndirektivet och det fortsatta arbetet med specifika produktgrupper, inom ekodesignramen eller i samband med andra instrument, kommer, där så är lämpligt, att bygga på kriterier och regler som fastställs i förordningen om EU:s miljömärke, strategin för produkters miljöavtryck och EU:s kriterier för miljöanpassad offentlig upphandling. Kommissionen kommer att överväga införandet av obligatoriska krav för att öka inte bara varors utan också tjänsters hållbarhet. Möjligheten att införa krav kopplade till miljömässiga och sociala aspekter längs värdekedjan, från produktion via användning och till slutet av livscykeln, kommer också att bedömas noggrant, även inom ramen för WTO:s regler.

Exempelvis kan ett säkerställande av tillgängligheten för vissa produkter och tjänster utöver att bidra till social integration även ge fördelar som ökad hållbarhet och återanvändbarhet hos produkter. För att stödja en effektiv och ändamålsenlig tillämpning av den nya hållbara produktramen kommer kommissionen dessutom att

- inrätta ett gemensamt europeiskt dataområde för smarta cirkulära tillämpningar med uppgifter om värdekedjor och produktinformation (Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Att forma EU:s digitala framtid, COM(2020) 67).
- intensifiera insatserna, i samarbete med nationella myndigheter, för att upprätthålla tillämpliga hållbarhetskrav för produkter som släpps ut på EU-marknaden, särskilt genom samordnade inspektioner och marknadsövervakning.

I handlingsplanen anför kommissionen vidare att det är en viktig del av policyramen för hållbara produkter att ge konsumenterna ökat inflytande och ge dem möjligheter till kostnadsbesparing. För att öka konsumenternas deltagande i den cirkulära ekonomin kommer kommissionen att föreslå en översyn av EU:s konsumentlagstiftning för att säkerställa att konsumenterna får tillförlitlig och relevant information om produkter på försäljningsstället, bl.a. om produkternas livslängd och om tillgången till reparationstjänster, reservdelar och reparationsmanualer. Kommissionen kommer också att överväga att ytterligare stärka konsumentskyddet mot s.k. grönmålning och planerat åldrande, genom att fastställa minimikrav för hållbarhetsmärkning och för informationsverktyg.

Den 17 mars 2021 inledde kommissionen ett samråd om initiativet för hållbara produkter. Samrådstiden går ut den 9 juni 2021 och ett lagstiftningsförslag kan enligt kommissionen väntas under fjärde kvartalet 2021.

Ett av fokusområdena i regeringens strategi och handlingsplan för cirkulär ekonomi är cirkulär ekonomi genom hållbar produktion och produktdesign (fokusområde 1). Fokusområdet inriktas bl.a. på att främja tydlig och lättillgänglig information om produkters innehåll, ursprung och miljöpåverkan och hur de kan återvinnas eller tas om hand. Det inriktas även på att styra mot att produkter utformas för en lång livslängd, bl.a. genom att de är lätta att återanvända och reparera, och på ett sätt som möjliggör materialåtervinning när de inte längre kan användas mer. Ett annat fokusområde är cirkulär ekonomi genom hållbara sätt att konsumera och använda material, produkter och tjänster (fokusområde 2). Fokusområdet inriktas bl.a. på att förbättra konsumentinformationen för att underlätta för den enskilda konsumenten att göra hållbara och cirkulära val i vardagen.

Av handlingsplanen för cirkulär ekonomi framgår att regeringen avser att inom ramen för EU-arbetet verka för att s.k. produktpass blir verklighet. Det finns ett behov av insatser för att aktivt delta i och påverka den utveckling som sker inom EU, t.ex. öka kunskapen om förutsättningarna för att införa

produktpass. Det är enligt regeringen också viktigt att produktpassen får en utformning som stämmer med den fria rörligheten för varor och gemensamma principer för internationell handel. Bättre kunskap om produkter, som information om de material som ingår i produkter och hur de kan repareras eller återvinnas, underlättar för producenter och aktörer i avfallsledet att hantera produkter på ett hållbart sätt. Informationen kan enligt regeringen också utgöra underlag för lättillgänglig information riktad till konsumenter.

I handlingsplanen konstaterar regeringen vidare att Konsumentverket spelar en viktig roll för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi genom att i samverkan med andra statliga myndigheter och andra aktörer tillhandahålla information som underlättar för den enskilda konsumenten att göra hållbara val och bidra till en cirkulär ekonomi. Regeringen har därför i regleringsbrevet för 2021 infört ett återrapporteringskrav om att Konsumentverket ska redovisa hur myndigheten inom sitt verksamhetsområde har arbetat för att bidra till en cirkulär ekonomi.

Av budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) framgår att regeringen har arbetat för att bl.a. minska textilkonsumtionens klimat- och miljöpåverkan och att det sedan 2018 har avsatts särskilda medel för att informera om textilkonsumtionens miljöpåverkan.

I handlingsplanen för cirkulär ekonomi anför regeringen att Sverige länge har drivit frågan om behov av information om kemikalier i varor för att underlätta materialåtervinning i giftfria kretslopp. Som ett resultat av bl.a. detta infördes krav i EU-direktivet om avfall om att inrätta en SCIP-databas (Substances of Concern in Articles as Such or in Complex Objects [Products]) som ett EU-gemensamt verktyg för att samla kunskap om varors innehåll av särskilt farliga ämnen. Sedan januari 2021 behöver de företag som sätter ut varor som innehåller särskilt farliga ämnen på marknaden rapportera detta till Europeiska kemikaliemyndigheten (Echa).

I Kemikalieinspektionens regleringsbrev för 2021 ger regeringen myndigheten i uppdrag att under 2021–2022 stärka arbetet för en giftfri cirkulär ekonomi både nationellt, inom EU och globalt genom särskilda insatser så att produkter och varor är giftfria från början, dvs. redan i design- och produktionsledet. Myndigheten ska bl.a. fokusera på att stärka information och vägledning om användningen av återvunnen råvara, särskilt om att minska risker med farliga ämnen och utfasning av särskilt farliga ämnen i olika sammanhang och för olika materialslag. I denna del ska Kemikalieinspektionen samarbeta med Naturvårdsverket.

I regleringsbrevet för 2021 har Statens energimyndighet fått i uppdrag att tillsammans och med stöd av Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen och Elsäkerhetsverket utarbeta förslag och vara pådrivande i det europeiska arbetet med utveckling av ekodesigndirektivets och energimärkningsförordningens (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1369 av den 4 juli 2017 om fastställande av en ram för energimärkning och om upphävande av direktiv 2010/30/EU) produktförordningar i fråga om resurseffektivitet, reparerbarhet och återvinningsbarhet samt verka för att frågan om krav på produkters

tekniska livslängd tas upp i samband med nya produktförordningar. Myndigheten ska i arbetet verka för att öka den samhällsekonomiska effektiviteten samt även tillvarata Konsumentverkets kunskap och erfarenhet när det gäller konsumenters förutsättningar att tillgodogöra sig och använda sig av informationen.

Av januariavtalet följer att en utredning ska tillsättas under 2021 om möjligheten att alla produkter ska ha ett produktpass med information om vad produkten innehåller, var den kommer ifrån och hur den kan återvinnas eller tas om hand.

I Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2020 fick myndigheten i uppdrag att med stöd av Statens energimyndighet ta fram underlag om produkters livslängd och återvinningsbarhet för att öka kunskapen om förutsättningarna för att införa s.k. produktpass. Myndigheten skulle bl.a. sammanställa befintlig kunskap på området och ta fram information om befintlig sådan information för produkter, i Sverige och i ett urval av andra länder. Naturvårdsverket skulle i arbetet även tillvarata Konsumentverkets kunskap och erfarenhet i fråga om konsumenters förutsättningar att tillgodogöra sig och använda sig av information. Uppdraget redovisades till regeringen (Miljödepartementet) den 11 juni 2020 (NV-00076-20). Av skrivelsens sammanfattning framgår bl.a. följande om myndighetens slutsatser:

- Det finns ingen entydig definition av en produkts livslängd, utan det definieras på ett flertal olika sätt och mäts med olika metoder utifrån syfte, produkt och produktkategori. Det finns inte heller någon entydig definition av en produkts återvinningsbarhet. En produkts återvinningsbarhet kan beräknas/uttryckas på olika sätt. Det finns även flera begrepp som har en mer eller mindre närliggande betydelse till livslängd och återvinningsbarhet. Internationellt har flera initiativ tagits för att skapa standarder och metoder för information om produkters återvinningsbarhet, men till mindre del för livslängd. Krav på såväl återvinningsbarhet som livslängd, eller aspekter med nära anknytning till dessa begrepp, ställs på olika sätt i olika standarder och metoder.
- Konsumenter väljer gärna varor som har miljömärkning, dvs. ”gröna produkter”, om de har samma prestanda och inte är alltför mycket dyrare. Viktiga principer som bör känneteckna miljöinformation för att konsumenter ska kunna tillgodogöra sig den är bl.a. trovärdighet, transparens, tillgänglighet och jämförbarhet.
- Om produktpass skulle komma att vara tvingande och om en produktgrupp hör till ett harmoniserat område inom EU finns det litet eller inget utrymme för nationell reglering av ett produktpass beroende på hur omfattande harmoniseringen är av produktgruppen och vilka möjligheter som finns för medlemsstaterna att införa egna regler. Om det saknas harmoniserad lagstiftning av en produktgrupp kan det eventuellt finnas utrymme för produktpass på nationell nivå, men det ska prövas i det enskilda fallet. Om

produktpass skulle komma att bli frivilligt finns det större utrymme för produktpass på nationell nivå.

I skrivelsen redogör Naturvårdsverket också för några reflektioner över vad i övrigt som kan vara relevant att beakta i en utredning om produktpass. Naturvårdsverket anför bl.a. att syftet med ett produktpass och målgruppen för ett sådant måste vara tydliga liksom hur informationen ska kommuniceras. Naturvårdsverket anför här att det kan vara relevant att titta vidare på olika typer av informationsbärare som t.ex. streckkoder och QR-koder. Vidare framhåller myndigheten att produktpass inte bör överlappa redan befintliga (eller planerade) produktinformationssystem som innehåller motsvarande eller liknande krav. Naturvårdsverket anför också att en utredning om produktpass i möjligaste mån bör utformas för att bidra till det planerade arbetet i EU med produktpass för att få ökat genomslag/ökad synlighet för svenska ståndpunkter och förbättra våra förutsättningar att nå miljömålen och Agenda 2030-målen. Viktiga frågor som också bör utredas vidare är enligt Naturvårdsverket hur möjligheterna ser ut att införa krav på information för olika produktgrupper inom EU och nationellt samt i vilken utsträckning sådana krav kan utformas för att gälla produkter generellt, alternativt om kraven behöver se olika ut för olika produktgrupper.

Enligt uppgift från Regeringskansliet (Miljödepartementet) kommer det inte att tillsättas någon utredning om att produkter ska förses med produktpass. Anledningen till detta är att kommissionen har aviserat att den inom ramen för det s.k. produktpolicyinitiativet kommer att presentera ett förslag om produktpass. Regeringen kommer att delta aktivt i detta arbete på EU-nivå.

Utskottets ställningstagande

Varor och tjänster påverkar miljön och klimatet under hela livscykeln: vid tillverkning, användning, återbruk, materialåtervinning, omhändertagande av avfall och transporter. Det är därför viktigt att konsumenterna kan göra informerade och medvetna val baserade på vilka miljö- och klimatmässiga avtryck olika varor och tjänster ger upphov till. Vidare måste det finnas ekonomiska incitament för förändrade och mer hållbara produktions- och konsumtionsmönster. Det är enligt utskottet därför glädjande att kommissionen har aviserat ett stort antal åtgärder som förhoppningsvis kommer att skapa bättre förutsättningar och starkare incitament för hållbar produktion och konsumtion av varor och tjänster. Några av de åtgärder som särskilt förtjänar att framhållas är översynen av ekodesigndirektivet och EU:s konsumentlagstiftning samt arbetet med s.k. produktpass. Utskottet förutsätter att regeringen kommer att ha en hög ambitionsnivå i det fortsatta arbetet med kommissionens policyinitiativ för hållbara produkter. Utskottet välkomnar också de initiativ som tagits på området på nationell nivå. Med hänvisning till det breda arbete som nu pågår i frågan föreslår utskottet att motionerna 2020/21:2709 (MP) yrkande 17, 2020/21:2729 (MP) yrkandena 3, 23 och 25, 2020/21:2918 (C)

yrkande 16, 2020/21:3058 (MP) yrkande 4, 2020/21:3238 (L) yrkandena 4 och 8 och 2020/21:3349 (M) yrkande 4 lämnas utan åtgärd.

Plastfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kemisk återvinning av plast, om mål för insamling av plast och om övriga plastfrågor.

Jämför reservation 21 (M), 22 (C), 23 (SD) och 24 (C, KD).

Motionerna

Kemisk återvinning av plast och mål för insamling av plast

I partimotion 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 57 framhåller motionärerna att det bör inrättas en strategi för kemisk återvinning för att öka återvinningen av plast. Även i kommittémotion 2020/21:3348 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 9 anför motionärerna att regeringen ska ta fram en handlingsplan med konkreta förslag och åtgärder för etableringen av kemisk återvinning av plast i Sverige.

I kommittémotion 2020/21:1918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 44 anför motionärerna att möjligheten att skapa förutsättningar för en anläggning för kemisk plaståtervinning i Sverige bör utredas. Enligt samma motion yrkande 34 i denna del bör det införas ett ökat etappmål för insamling av plast.

Övriga plastfrågor

I kommittémotion 2020/21:728 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 10 anför motionärerna att det bör vidtas åtgärder för att minska den totala användningen av plastprodukter. Eftersom en stor del av plastavfallet i miljön härrör från platser utanför Sverige och Europa är det enligt motionärerna av grundläggande betydelse att agera i internationella forum.

Enligt kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 35 behöver skarpere europeiska och internationella regelverk för att minska användningen och spridningen av mikroplaster främjas. Motionärerna anför att plaster, och engångsplaster i synnerhet, är en materialström där EU kan göra mer genom att höja ambitionsnivån för vilka engångsplaster som ska förbjudas helt och skarpa regelverken för att förhindra spridningen av mikroplaster.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I januari 2018 presenterade kommissionen en europeisk strategi för plast i en cirkulär ekonomi (COM(2018) 28 final) med fokus på hela värdekedjan för plast och plastens negativa miljöpåverkan i de olika leden (plaststrategin).

Strategin innehåller en tydlig vision för en hållbar konsumtion och produktion av plast och kvantifierade mål på EU-nivå. Senast 2030 ska bl.a. alla plastförpackningar som släpps ut på EU-marknaden gå att återanvända eller återvinna. Strategin föreslår åtgärder på EU-nivå och nationell nivå för materialåtervinning, nedskräpning, cirkulära system och globala samarbeten. Den uppmanar även andra berörda parter att göra frivilliga åtaganden för att möta den övergripande visionen.

Som en del i plaststrategin antogs ett nytt direktiv för användningen av vissa engångsprodukter i plast och fiskeredskap (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön – engångsplastdirektivet). Direktivet reglerar en rad åtgärder som medlemsstaterna ska vidta för att komma till rätta med plastens miljöpåverkan. Vissa plastprodukter där det finns fullgoda ersättningsalternativ ska enligt direktivet förbjudas helt, t.ex. engångsbestick och sugrör. För produkter för vilka det inte anses finnas enkelt tillgängliga alternativ, bl.a. livsmedelsbehållare avsedda för mat för exempelvis avhämtning, ligger fokus på att minska förbrukningen. För att minska risken för nedskräpning innehåller direktivet krav på förbättrad design för dryckesbehållare och att produkter endast tillåts på marknaden om de har kapsyler eller lock som sitter kvar på behållaren under hela behållarens livslängd. Direktivet innehåller även ett krav på att petflaskor fr.o.m. 2025 innehåller minst 25 procent återvunnen plast och att dryckesflaskor innehåller minst 30 procent återvunnen plast senast 2030. Engångsplastdirektivet innebär även att det införs ett utökad producentansvar för ett antal produkter, t.ex. livsmedelsbehållare, dryckesbehållare med en kapacitet av högst tre liter samt muggar inklusive lock. Det utökade producentansvaret innebär att producenterna ska stå för kostnaden för medvetandehöjande åtgärder, insamling i offentliga system samt uppstädning av sina produkter. Direktivet omfattar även fiskeutrustning i plast och innebär att producenter av sådan fiskeutrustning ska täcka kostnaderna för transport och insamling av avfall av fiskeutrustning som kommer in till hamnmottagningar.

I juni 2019 tillsatte Miljödepartementet en s.k. bokstavsutredning som skulle ta fram förslag på hur EU:s engångsplastdirektiv ska genomföras. Uppdraget redovisades den 15 december 2020 i promemorian Genomförande av EU:s engångsplastdirektiv och andra åtgärder för en hållbar plastanvändning (M2020/02035). Förutom åtgärder för genomförandet av direktivet föreslås det i promemorian bl.a. förbud mot att på den svenska marknaden släppa ut vissa engångsplastprodukter, krav på att den som på den svenska marknaden tillhandahåller dryck i en engångsmugg eller snabbmat i en engångsmatlåda ska erbjuda en möjlighet att få drycken eller maten serverad i en återanvändbar mugg eller matlåda, ett utökad retursystem för plastflaskor, krav på att en förpackning ska gå att materialåtervinna, krav på att dryckesflaskor och plastförpackningar ska innehålla återvunnen plast samt krav på att korkar och lock ska vara fästa vid en dryckesbehållare under hela

användningen. När det gäller frågan om ökad insamling av plast framgår bl.a. följande av promemorian:

För att en förpackning ska kunna materialåtervinnas måste den först samlas in. För att öka materialåtervinningen och åstadkomma en cirkulär ekonomi är det därför avgörande att fler förpackningar av samtliga materialslag samlas in. Cirka 55 procent av alla plastförpackningar slängs i hushålls-avfallet vilket omöjliggör materialåtervinning (SOU 2018:84). Enligt Avfall Sverige som har gjort beräkningar baserade på plockanalyser återfinns 80 procent av plastförpackningarna i restavfallet. Det är därför särskilt viktigt är att insamlingen av plastförpackningar förbättras. Inte förrän en större andel av plastförpackningarna samlas in till materialåtervinning kommer materialåtervinningsgraden att nå en acceptabel nivå.

[...] Genom förpackningsförordningen har regeringen beslutat att insamlingsystemen för förpackningar ska erbjuda borttransport av hushållens förpackningar av papp, papper, kartong, wellpapp, plast, glas och metall från först 60 procent sedan 100 procent av alla bostadsfastigheter (45 § förpackningsförordningen). Bostadsnära insamling av förpackningsavfall leder till att andelen avfall som samlas in ökar. Enligt uppgifter från Förpacknings- och tidningsinsamlingen har undersökningar gjorts som visar att insamlingen av plastförpackningar ökade med 89 procent vid bostadsnära insamling.

Även den separata insamlingen av förpackningar som används på andra ställen än i bostäder bör öka. Många snabbmatsförpackningar är engångsplastförpackningar. Exempelvis köper många sin lunch i matlåda av plast som sedan äts direkt på försäljningsstället, på stan eller på arbetsplatsen. På grund av det svenska klimatet är det troligtvis en ganska begränsad tid på året som maten konsumeras på stan och matlådor kastas i insamlingskärl i utomhusmiljöer. Det är mer sannolikt att avfallet från snabbmatskonsumtionen uppstår på försäljningsstället eller på arbetsplatser. Det är därför avgörande för insamlingsgraden att det finns krav på separat insamling av förpackningar på bl.a. restauranger och arbetsplatser.

Det kan övervägas om ytterligare åtgärder behöver vidtas för att förbättra insamlingen av förpackningsavfall. Effekterna av de krav som redan beslutats eller som för närvarande håller på att utredas bör utvärderas innan ytterligare åtgärder vidtas för ökad insamling. I denna promemoria lämnas därför inga ytterligare förslag när det gäller insamlingen av förpackningsavfall.

Ärendet är under beredning i Regeringskansliet. Förslaget har varit på remiss och remisstiden gick ut den 15 mars 2021.

I juni 2019 gav regeringen dessutom Havs- och vattenmyndigheten (HaV) i uppdrag att utreda hur kraven på fiskeredskap i engångsplastdirektivet ska genomföras. Uppdraget redovisades den 28 april 2020 (dnr 2666-2019). Av skrivelsens sammanfattning framgår bl.a. följande:

I engångsplastdirektivet uppställs krav på att medlemsstaterna ska säkerställa att system för utökat producentansvar införs för fiskeredskap som innehåller plast och som släpps ut på medlemsstatens marknad i enlighet med artikel 8 och 8a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG

av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv (avfallsdirektivet). I artikel 8 i avfallsdirektivet anges bestämmelser om utökad producentansvar och i artikel 8a allmänna minimikrav för system för utökad producentansvar. De allmänna minimikraven omfattar även befintliga producentansvar med syftet att harmonisera samtliga producentansvar i unionen.

Med ett system för utökad producentansvar avses ”en uppsättning åtgärder som medlemsstaterna vidtagit för att säkerställa att produkters producenter bär ekonomiskt ansvar eller ekonomiskt och organisatoriskt ansvar för hanteringen av avfallsledet i en produkts livscykel”. Kraven i engångsplastdirektivet omfattar fiskeredskap som innehåller plast för yrkesfisket, vattenbruket och fritidsfisket samt avser fiskeredskap som används i marina vatten och i syfte att fånga marina biologiska resurser. HaV föreslår dock att systemet för utökad producentansvar ska omfatta fiskeredskap som innehåller plast som används i all vattenmiljö, såväl sötvatten som marina vatten. I övrigt är förslagen i enlighet med direktivet.

Medlemsstaterna ska fastställa en nationell årlig lägsta nivå för insamling av uttjänta fiskeredskap som innehåller plast för materialåtervinning, avfallshanteringsmål i linje med avfallshierarkin samt införa sanktioner för överträdelse av nationella bestämmelser som antagits enligt engångsplastdirektivet. Uppgifter om fiskeredskap som innehåller plast som har släpps ut på marknaden och om uttjänta fiskeredskap som innehåller plast som har samlats in ska årligen rapporteras till kommissionen. För att kunna säkerställa ett utökad producentansvarssystem bedömer HaV att regler om producentansvarsmärkning och cirkulär utformning av fiskeredskap som innehåller plast bör införas i nationell lagstiftning.

HaV finner att ett införlivande av engångsplastdirektivets krav lämpligast sker i en regeringsförordning om producentansvar för fiskeredskap som innehåller plast mot bakgrund av hur befintliga producentansvar är uppbyggda.

För att kunna uppfylla kraven på tillsyn om HaV tilldelas ett sådant ansvar och att en medlemsstat ska införa effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner föreslås även följdändringar i berörd nationell lagstiftning. Om HaV tilldelas tillsynsansvar begär myndigheten ytterligare tid för att utreda kostnader för tillsynsavgifter då det i dagsläget inte är möjligt att ange aktuellt antal producenter.

I sista avsnittet i denna skrivelse anges förslag på åtgärder för vidare utredning som ligger utanför regeringsuppdraget men som HaV bedömer kan bidra till att uppnå engångsplastdirektivets syfte. Förslagen handlar bland annat om att se över om det finns möjlighet till redskapsregister för burar och nät, anmälningsplikt vid fiske samt redskapsförlust för burar och nät för fritidsfisket.

HaV:s utredning, som har varit på remiss, ingår i underlaget för hur engångsplastdirektivet ska genomföras i svensk rätt, och den frågan är enligt uppgift från Regeringskansliet (Miljödepartementet) fortfarande under beredning i Regeringskansliet.

I EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi anför kommissionen att det inom plaststrategin har tagits många initiativ med anledning av allvarlig oro bland allmänheten. Eftersom förbrukningen av plast väntas fördubblas under de kommande 20 åren kommer dock kommissionen att vidta ytterligare riktade åtgärder för att hantera de hållbarhetsutmaningar som detta allmänt

förekommande material medför, och kommissionen kommer att fortsätta att främja en samordnad strategi för att ta itu med plastföroreningar på global nivå. För att öka användningen av materialåtervunnen plast och bidra till en mer hållbar användning av plast kommer kommissionen att föreslå tvingande krav på innehåll av återvunnet material och åtgärder för att minska avfallet för viktiga produkter såsom förpackningar, byggnadsmaterial och fordon, även med beaktande av verksamheten inom alliansen för cirkulär plast. Utöver åtgärder för att minska mängden plasticskräp kommer kommissionen att

- ta itu med förekomsten av mikroplast i miljön genom att begränsa avsiktligt tillsatt mikroplast och ta itu med problemet med plastpellets
- utarbeta märkning, standardisering, certifiering och lagstiftningsåtgärder när det gäller oavsiktliga utsläpp av mikroplast, bl.a. åtgärder för att öka avskiljningen av mikroplast i alla relevanta faser av produktlivscykeln
- vidareutveckla och harmonisera metoderna för mätning av oavsiktliga utsläpp av mikroplast, särskilt från däck och textilier, och tillhandahålla harmoniserade data om mikroplastkoncentrationer i havsvatten
- minska luckorna i den vetenskapliga kunskapen om riskerna med och förekomsten av mikroplast i miljön, dricksvatten och livsmedel.

Dessutom kommer kommissionen att ta itu med nya hållbarhetsutmaningar genom att ta fram en policyram för

- anskaffning, märkning och användning av biobaserad plast, på grundval av en bedömning av var användningen av biobaserade råvaror leder till verkliga miljöfördelar och går utöver en minskning av användningen av fossila resurser
- användning av biologiskt nedbrytbar eller komposterbar plast, på grundval av en bedömning av de tillämpningar där användningen av sådan plast kan ge miljöfördelar samt av kriterierna för sådana tillämpningar. Kommissionen kommer att sträva efter att säkerställa att märkningen av en produkt som ”biologiskt nedbrytbar” eller ”komposterbar” inte vilseleder konsumenterna så att de bortskaffar den på ett sätt som orsakar nedskräpning eller förorening med plast på grund av olämpliga miljöförhållanden eller otillräcklig tid för nedbrytning.

Kommissionen kommer att säkerställa ett snabbt genomförande av engångsplastdirektivet för att komma till rätta med problemet med plastföroreningar i havet samtidigt som den inre marknaden skyddas, särskilt när det gäller följande aspekter:

- en harmoniserad tolkning av de produkter som omfattas av direktivet
- märkning av produkter såsom tobak, dryckesbehållare och våtservetter samt åtgärder för att säkerställa införandet av korkar som är fästa vid flaskan för att förebygga nedskräpning
- utarbetande av en första uppsättning regler för mätning av innehållet av återvunnet material i produkter.

I handlingsplanen för cirkulär ekonomi anför regeringen att Sverige är aktivt i arbetet med att utforma och få en global överenskommelse om plast på plats för att förebygga och minska utsläpp av plastavfall och mikroplaster. Plastavfallet måste enligt regeringen hanteras på ett miljömässigt sätt i cirkulära kretslopp, och målet är att materialet kan användas mer effektivt samtidigt som miljöpåverkan på havet, stränderna och djurlivet minskar. För att stärka arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi avser regeringen enligt handlingsplanen att på sikt komplettera miljömålssystemet så att det finns etappmål eller andra mål för strategins prioriterade materialströmmar, bl.a. plast, där det bedöms lämpligt.

Echa föreslog i början av 2019 ett närmast heltäckande förbud mot avsiktligt tillsatt mikroplast i kemiska produkter. I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) anför regeringen att den aktivt har bidragit till Echas arbete med det förslaget samt att den arbetar aktivt för att ett sådant förbud ska komma till stånd inom EU.

Riksdagen beslutade den 16 december 2020 att anvisa ca 595 miljoner kronor för 2021 till anslaget 1:1 Naturvårdsverket som ett led i fleråriga satsningar för att bl.a. driva på arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20, bet. 2020/21:MJU1, rskr. 2020/21:143). Av Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2021 framgår att upp till 60 miljoner kronor av anslaget får användas för att stärka myndighetens arbete nationellt, inom EU och internationellt för en mer cirkulär och hållbar plasthantering.

Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2021 ska myndigheten redovisa hur den har arbetat för att öka den hållbara plastanvändningen och minska förekomsten av plast i hav och natur, t.ex. genom den nationella platsamordningen. Myndigheten ska vidare redovisa vilket resultat myndighetens arbete inom plastområdet har gett med fokus på förväntade effekter. I regleringsbrevet har Naturvårdsverket även fått i uppdrag att ta fram en plan för hur myndigheten ska arbeta med information, vägledning och tillsyn av de nya krav som genomförandet av engångsplastdirektivet medför för att möjliggöra ett bra genomförande. I arbetet ska synpunkter begäras in från berörda företag, organisationer, myndigheter och kommuner. Naturvårdsverket ska redovisa planen till regeringen (Miljödepartementet) senast den 14 juni 2021.

Den 26 november 2020 beslutade regeringen att ge Naturvårdsverket i uppdrag att föreslå åtgärder för att öka materialåtervinningen av plast i giftfria kretslopp. I uppdraget ingår särskilt att föreslå åtgärder för att förbättra förutsättningarna för kemisk återvinning av plast i Sverige. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2021.

Utskottets ställningstagande

Kemisk återvinning av plast och mål för insamling av plast

Som framgår av redovisningen ovan har Naturvårdsverket ett pågående uppdrag att föreslå åtgärder för att öka materialåtervinningen av plast, särskilt vad gäller förbättrade förutsättningar för kemisk återvinning av plast i Sverige. Utskottet ser fram emot det slutliga resultatet av detta arbete. Som bl.a. konstateras i departementspromemorian om genomförande av EU:s engångsplastdirektiv är det av avgörande betydelse att fler förpackningar av plast och andra materialslag samlas in för att öka materialåtervinningen. Ett led i detta arbete kan enligt utskottets bedömning vara att sätta upp insamlingsmål. I detta sammanhang konstaterar utskottet att regeringen också har aviserat att den på sikt kommer att komplettera miljömålssystemet med etappmål eller andra mål där det bedöms lämpligt. Därmed föreslår utskottet att motionerna 2020/21:2918 (C) yrkandena 34 i denna del och 44, 2020/21:3348 (M) yrkande 9 och 2020/21:3368 (M) yrkande 57 lämnas utan åtgärd.

Övriga plastfrågor

Utskottet har vid flera tillfällen anfört att det krävs kraftfulla insatser för att komma till rätta med de problem som orsakas av förbrukning och spridning av plaster. Utskottet har också understrukit behovet av att hantera det växande problemet med mikroplaster och plastprodukters negativa inverkan på miljön. Som framgår av redovisningen ovan pågår det ett flertal arbeten, såväl på nationell som på global nivå, för att skapa förutsättningar för en minskad miljöpåverkan från plast. Utskottet välkomnar också de åtgärder som kommissionen har aviserat för att hantera de hållbarhetsutmaningar som materialet plast medför. Utskottet kan således konstatera att ett stort antal processer har påbörjats för att minska plastens miljöpåverkan. Utskottet vill understryka betydelsen av att arbetet i dessa frågor fortsätter med oförminskad styrka. Därmed anser utskottet att motionerna 2020/21:728 (SD) yrkande 10 och 2020/21:2918 (C) yrkande 35 kan lämnas utan ytterligare åtgärd.

Matsvinn och matavfall

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om matsvinn och matavfall.
Jämför reservation 25 (SD), 26 (C), 27 (KD) och 28 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4 anför motionärerna att det bör tas fram ett ramverk med mätregler och definitioner av nyckeltermerna för mätningen av matsvinn. I samma motion

yrkande 5 anförs att mätning av matsvinn framöver bör omfatta fler flöden än de som i dag omfattas av EU:s krav på mätning.

I kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 22 föreslås att de nationella målen för matinsamling och energiåtervinning av biologiskt avfall skärps. I samma motion yrkande 23 anför motionärerna att fler vägar för att minska matsvinnet, t.ex. genom en avgift på matavfall som slängs från större näringsverksamheter, bör utredas. Enligt yrkande 24 bör digitala lösningar och konsumentorienterade tjänster som bidrar till ett minskat matsvinn främjas.

Enligt kommittémotion 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 53 bör Livsmedelsverket få i uppdrag att ta fram en handbok till företagare i detaljhandeln om hur de kan minska sitt matsvinn.

Kommittémotion 2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 7 handlar om matavfall. Motionärerna framhåller vikten av att minska mängden mat som slängs och att det avfall som trots allt uppstår måste tas till vara på bästa sätt. Vidare anför motionärerna att hållbarhetsmärkningen ”bäst före” bör ses över med målsättningen att, för varor som det lämpar sig för, i stället sätta fokus på hur länge maten minst är hållbar till.

Kompletterande uppgifter

I EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi anför kommissionen att livsmedelsvärdekedjan orsakar stor belastning på resurser och miljö, samtidigt som uppskattningsvis 20 procent av den sammanlagda livsmedelsproduktionen går förlorad eller slängs i EU.

Den 20 maj 2020 presenterade kommissionen en ny livsmedelsstrategi, från jord till bord-strategin (Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Från jord till bord-strategin för ett rättvisare, hälsosammare och miljövänligare livsmedelssystem, COM(2020) 381). Meddelandet ingår i den europeiska gröna given som anger hur Europa ska bli den första klimatneutrala världsdelen senast 2050. Från jord till bord-strategin är en central del av den gröna given och syftet med strategin är att göra EU:s livsmedelssystem till en global standard för hållbarhet. En handlingsplan medföljer strategin där kommissionen avser att se över relevant lagstiftning och vid behov föreslå ny lagstiftning. För att EU ska leva upp till målet i Agenda 2030 om att halvera livsmedelsavfallet per capita på detaljhandels- och konsumentnivå till 2030 aviseras det i från jord till bord-strategin att kommissionen kommer att föreslå rättsligt bindande mål för att minska livsmedelsavfallet i EU och att bestämmelserna om datummärkning revideras.

I december 2020 presenterade kommissionen en färdplan för arbetet med att revidera EU-förordningen om livsmedelsinformation (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 av den 25 oktober 2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna m.m.). Översynen handlar bl.a. om regler för datummärkning och kommissionen har

tagit fram olika alternativ för vilken eller vilka märkningar som skulle kunna användas. Enligt kommissionen orsakas upp till 20 procent av matsvinnet av att konsumenterna inte förstår skillnaden mellan de två nuvarande märkningarna, dvs. ”bäst före” och ”sista förbrukningsdag”. Som ett led i arbetet med det aviserade lagstiftningsförslaget inledde kommissionen i december 2020 ett offentligt samrådsförfarande. Tiden för att lämna synpunkter gick ut den 4 februari 2021 och kommissionen planerar att presentera ett lagförslag under fjärde kvartalet 2022.

Att minska mängden matavfall och matsvinn är enligt regeringen en viktig del i arbetet med att göra konsumtionen mer resurseffektiv och hållbar. Den 20 juni 2017 antog riksdagen en livsmedelsstrategi för Sverige. Det övergripande målet för strategin är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Livsmedelsstrategin anger en inriktning för livsmedelspolitiken och innehåller mål att uppnå och en struktur för genomförandet och kan ses som en plattform utifrån vilken politiken ska utformas fram till 2030. Utöver det övergripande målet har tre strategiska mål satts upp inom områden som bedöms vara särskilt viktiga: regler och villkor, konsument och marknad samt kunskap och innovation. Livsmedelsstrategin lyfter fram behovet av insatser för att främja minskat matsvinn i hela livsmedelskedjan från producent till konsument, genom t.ex. ökat samarbete mellan livsmedelskedjans aktörer och myndigheter och informationsinsatser riktade mot konsumenter.

Att förebygga och styra avfall till lämpligt omhändertagande är prioriterat både i den europeiska och i den svenska avfallslagstiftningen. EU:s avfallshierarki styr hur avfallet ska tas om hand, och under 2016 infördes avfallshierarkin i den svenska lagstiftningen. För matavfall innebär det att avfallet i första hand ska förebyggas, i andra hand återvinnas genom biologisk behandling och i sista hand förbrännas. I juni 2018 beslutade regeringen om förordningsändringar vad gäller kommunernas insamling av matavfall. För att bidra till att matavfall tas bättre om hand som en resurs, bl.a. genom produktion av biogas, infördes krav på att kommunerna ska erbjuda system för separat insamling av matavfall från hushållen senast 2021.

Som en del av livsmedelsstrategin gav regeringen Livsmedelsverket i uppdrag att, i samarbete med Naturvårdsverket och Jordbruksverket, arbeta för ett minskat matsvinn. Uppdraget sträckte sig över tre år och en delredovisning av uppdraget lämnades den 28 februari 2018. Som en första del i uppdraget tog myndigheterna fram en handlingsplan för minskat matsvinn. Handlingsplanen, Fler gör mer – Handlingsplan för minskat matsvinn 2030, syftar till att minska matsvinn och matavfall i hela livsmedelskedjan och berör primärproduktion, producenter, handel, måltider i vård, skola och omsorg, restauranger, konsumenter, myndigheter samt forskning och innovation. Planen innehåller nio åtgärdsområden och drygt 40 åtgärdsförslag, varav flera

berör ökad information till konsumenter för att åstadkomma beteendeförändringar.

Den 28 februari 2020 slutredovisade Livsmedelsverket regeringsuppdraget om minskat matsvinn 2017–2019 i rapporten Halverat matsvinn i sikte 2030 (dnr 2017/01822). I rapporten konstateras att genomförandet av den nationella handlingsplanen för minskat matsvinn (Fler gör mer – Handlingsplan för minskat matsvinn 2030) är påbörjat, men att det är mycket kvar att göra för att matsvinnet ska vara halverat till 2030. Enligt rapporten har handlingsplanen lett till konkreta resultat, bl.a. att ett förslag till nationellt mål är under framtagande, att utveckling har skett kring uppföljningar och mätningar, att en frivillig överenskommelse mellan branschen och regeringen är på gång samt att åtgärder som underlättar för konsumenten att göra rätt är påbörjade. Det bedrivs även forskning och innovation inom frågor som rör matsvinn. För att halvera matsvinnet och minska förlusterna enligt målen i Agenda 2030 behöver dock fler aktörer bli aktiva inom fler områden – fler behöver göra mer. Alla som på olika sätt kommer i kontakt med mat behöver bidra till att halvera matsvinnet från jord till bord.

Inom ramen för livsmedelsstrategin gav regeringen i december 2019 Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Naturvårdsverket ett nytt gemensamt sexårigt uppdrag som ger möjligheter för myndigheterna att fortsätta spela en central roll som samordnare, motor och katalysator i arbetet med att minska matsvinnet. Uppdraget innebär att Livsmedelsverket, tillsammans med Jordbruksverket och Naturvårdsverket, under 2020–2025 ska fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen Fler gör mer – Handlingsplan för minskat matsvinn 2030. Inom ramen för den årliga redovisningen ska myndigheterna återrapportera vilka insatser som genomförts och redogöra för planerade åtgärder för kommande år.

Regeringen beslutade i juni 2020 om två etappmål för matsvinn som omfattar hela livsmedelskedjan. Målen innebär dels att matsvinnet ska minska så att det sammantagna livsmedelsavfallet minskar med minst 20 viktprocent per capita från 2020 till 2025, dels att en ökad andel av livsmedelsproduktionen ska nå butik och konsument 2025. Regeringen har även beslutat om ett nytt etappmål för matavfall. Målet är att senast 2023 ska minst 75 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring och biogas tas till vara.

Den 26 november 2020 beslutade regeringen att ge Naturvårdsverket i uppdrag att bl.a. se över och föreslå hur krav på utsortering och materialåtervinning av matavfall och trädgårds- och parkavfall (tillsammans s.k. bioavfall) bör se ut i Sverige för att främja en mer resurseffektiv hantering av denna avfallsström. Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2021.

Naturvårdsverket, Livsmedelsverket och Jordbruksverket samverkar med ett stort antal aktörer i Matsvinnsnätverket (tidigare Samma – Samverkansgruppen för minskat matavfall). Matsvinnsnätverket är öppet för myndigheter, forskare, intresseorganisationer och branschen med aktörer i olika delar av livsmedelskedjan. Syftet med samverkansgruppen är att verka för att minska

matavfallet genom att utgöra en kontaktyta där deltagarna kan diskutera och samla information om hur matsvinnet kan minskas.

I Naturvårdsverkets rapport Svinreducerande åtgärder i butik – Effekter på kvantitet, ekonomi och klimatpåverkan (rapport 6594, december 2013) beskrivs de ekonomiska och miljömässiga effekterna av sex olika åtgärder som har genomförts eller skulle kunna genomföras i butiksledet för att minska matsvinnet och därmed matavfallet. Flera av åtgärderna är företagsekonomiskt lönsamma för butikerna att införa.

Samarbete för minskat matsvinn är en överenskommelse där aktörer i livsmedelskedjan samarbetar för att identifiera var livsmedelsavfall och matförluster uppstår och var orsaken finns. På så sätt kan problemen åtgärdas och lösningar spridas till fler. Överenskommelsen innehåller tre komponenter:

- målsättning kring minskning av livsmedelsavfall, matförluster och matsvinn
- datainsamling för att följa upp överenskommelsens mål och hitta ”hotspots” att arbeta med över värdekedjan
- ett forum samt arbetsgrupper för att samla aktörer längs livsmedelskedjan till diskussion och för att genomföra specifika, branschövergripande projekt, som ska accelerera minskningen av livsmedelsavfall, matförluster och matsvinn.

För att kunna få jämförbara matsvinnssdata från måltider inom vård, skola och omsorg har Livsmedelsverket i samråd med Naturvårdsverket, företrädare från måltidsverksamheter i kommuner och regioner, måltidschefernas branschförening Kost och Näring, forskningsinstitutet RISE samt forskare vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) utvecklat en nationell metod för mätning av matsvinn. Metoden riktar sig både till den som ska mäta matsvinn i ett litet kök och till den som ansvarar för matsvinnsmätning i en stor kommun eller en region, med många olika typer av verksamheter och matgäster. Livsmedelsverket har tillsammans med forskare vid SLU tagit fram ett mätprotokoll där verksamheterna kan fylla i sina matsvinnssiffror och få dem sammanställda. I metoden för mätning anges bl.a. vad som ska mätas (kökssvinn, serveringssvinn och tallrikssvinn), hur ofta det ska ske och vilket mått som ska användas.

Enligt EU:s avfallsdirektiv är medlemsstaterna skyldiga att förebygga livsmedelsavfall, och ett led i detta är att medlemsstaterna fr.o.m. referensåret 2020 ska mäta och rapportera nivåerna av livsmedelsavfall. Närmare bestämmelser om detta finns i kommissionens delegerade beslut (EU) 2019/1597 av den 3 maj 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG vad gäller en gemensam metod och minimikrav på kvalitet för enhetlig mätning av nivåerna av livsmedelsavfall och i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2019/2000 av den 28 november 2019 om fastställande av ett format för rapportering av uppgifter om matsvinn och för inlämnande av kvalitetskontrollrapporten i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG. Enligt artikel 1 i

kommissionens delegerade beslut ska mängden livsmedelsavfall mätas separat för följande led i livsmedelskedjan: primärproduktion, bearbetning och tillverkning, detaljhandel och annan livsmedelsdistribution, restauranger och cateringtjänster samt hushåll. I artikel 2 anges med vilket tidsintervall och med vilka metoder mätningen ska ske. Enligt artikel 3 är det frivilligt för medlemsstaterna att mäta och ge kommissionen ytterligare uppgifter om nivåerna av livsmedelsavfall. Det är frivilligt att mäta andelen ätbart i livsmedelsavfallet, livsmedelsavfall som slängs via avloppet, överskottsmat/donationer (dvs. inte avfall), livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel och som en foderföretagare släpper ut på marknaden för att omvandla till foder samt före detta livsmedel (former foodstuffs).

Enligt uppgift från Naturvårdsverket ska den första rapporteringen (för referensåret 2020) göras i juni 2022. Naturvårdsverket är ansvarig myndighet för avfallsstatistik och arbetar för närvarande med att förbereda datainsamling för rapporteringen. För svensk del kommer Naturvårdsverket att ta fram uppgifter för andelen ätbart i livsmedelsavfall från hushåll. Det kommer också att finnas uppgifter om andelen ätbart från den undersökning som Livsmedelsverket gör av offentliga måltider. Svenska Miljöemissionsdata (Smed) – det konsortium inom vilket IVL Svenska Miljöinstitutet, Statistiska centralbyrån (SCB), SLU och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) samarbetar – har också på uppdrag av Naturvårdsverket genomfört en förnyad undersökning av mat och dryck till avloppet i hushåll (den förra undersökningen gjordes 2014). Fokus för 2020 kommer i övrigt att ligga på obligatoriska uppgifter om mängd livsmedelsavfall fördelat på led i livsmedelskedjan.

Utskottets ställningstagande

Livsmedelsvärdekedjan orsakar stor belastning på resurser, miljö och klimat samtidigt som en stor del av de livsmedel som produceras går förlorade eller slängs. Som framgår av redovisningen ovan pågår det ett stort antal insatser, såväl nationellt som inom EU, för att skapa en cirkulär livsmedelskedja. Här kan t.ex. kommissionens arbete i fråga om datummärkning nämnas, ett arbete som utskottet välkomnar med förhoppningen att det kan leda till en minskning av mängden livsmedel som slängs. Detsamma gäller den rapport som Naturvårdsverket har tagit fram och som kan fungera som en vägledning för hur detaljhandeln kan minska sitt matsvinn. I detta sammanhang ser utskottet också mycket positivt på att regeringen har tagit fram nya etappmål för matsvinn och matavfall. Utskottet kan vidare konstatera att det för att minimera mängden livsmedel som går förlorade eller slängs är viktigt att kunna identifiera var dessa förluster uppstår. Det är enligt utskottets bedömning värdefullt att Livsmedelsverket i samarbete med ett flertal aktörer har utvecklat en nationell metod för mätning av matsvinn. Vidare noterar utskottet att det finns EU-gemensamma regler om hur nivåerna av livsmedelsavfall ska mätas och redovisas till kommissionen, en redovisning

som kommer att ske för första gången i juni 2022. Utskottet ser också positivt på att Sverige kommer att mäta och redovisa fler flöden än de som är obligatoriska att redovisa. Med hänvisning till de insatser som pågår och till att det som efterfrågas i motionerna i huvudsak får anses tillgodosett föreslår utskottet att motionerna 2020/21:732 (SD) yrkandena 4 och 5, 2020/21:2808 (KD) yrkande 53, 2020/21:2918 (C) yrkandena 22–24 och 2020/21:3238 (L) yrkande 7 lämnas utan åtgärd.

Förebyggande insatser mot nedskräpning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förebyggande insatser mot nedskräpning och om skräpmätningar.

Jämför reservation 29 (M) och 30 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3348 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 10 föreslår motionärerna att regeringen ska ta fram en handlingsplan med konkreta förslag och åtgärder mot nedskräpning.

I partimotion 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 58 anför motionärerna att det behöver vidtas åtgärder för att minska nedskräpningen på land och i havet. Enligt samma motion yrkande 59 behövs det förebyggande informationsinsatser mot nedskräpning. För att minska nedskräpningen vill motionärerna därför förlänga Håll Sverige Rents uppdrag att informera allmänheten om nedskräpning.

Även kommittémotion 2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 22 handlar om Håll Sverige Rent och att satsningarna på organisationen behöver utvecklas och stärkas långsiktigt.

Enligt kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 21 behöver EU:s förpackningsdirektiv utvecklas i syfte att minska överemballeringen och nedskräpningen. I yrkande 28 anför motionärerna att mängden skräpmätningar som genomförs i svenska kommuner behöver öka. Motionärerna framhåller att det saknas kunskapsunderlag när det gäller hur nedskräpningen ser ut runt om i landet, och Naturvårdsverket bör därför få i uppdrag att öka mängden mätningar för att kunna ta fram effektivare åtgärder mot nedskräpning.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2018 fick myndigheten i uppdrag av regeringen att, tillsammans med organisationen Håll Sverige Rent, ta fram en handlingsplan för informationsinsatser till allmänheten under 2018–2020 för att minska nedskräpningen och öka kunskapen hos allmänheten om dess

negativa effekter. Enligt uppdraget skulle informationsinsatsen ha ett särskilt fokus på barn och unga samt bidra till att öka allmänhetens medvetenhet om plastens effekter i havet. I uppdraget ingick att Naturvårdsverket skulle följa upp resultat och effekter av informationsinsatserna och årligen redovisa detta i årsredovisningen. Uppdraget slutredovisades den 31 mars 2021 (NV-02199-21). I skrivelsen anför Naturvårdsverket att myndigheten bedömer att satsningens samtliga effektmål i stort sett har uppnåtts, medan det är svårare att bedöma om kunskaphöjningen kommer att bestå efter satsningen.

Naturvårdsverket har utarbetat Strategiskt arbete för minskad nedskräpning – Vägledning för kommuner (rapport 6551, april 2013). Vägledningen är avsedd att stötta kommunernas strategiska arbete för att minska nedskräpningen och sprida kunskap om metoder, verktyg och arbetssätt. I rapporten redogör Naturvårdsverket för mål och krav som berör nedskräpning, t.ex. miljökvalitetsmål, lagstiftning och nationell avfallsplan, och ger en bakgrund till varför nedskräpningsproblemet behöver hanteras. Innehållet ger också en översikt över de metoder som tagits fram för att mäta skräpfrekvens i tätorter av olika storlek, i parker och grönområden samt på stränder. I en bilaga finns en särskild vägledning för hur ärenden kring omfattande nedskräpning kan hanteras. Några viktiga delar i det strategiska arbetet mot nedskräpning är enligt rapporten att tydligt identifiera var ansvaret för att driva arbetet ligger och att underlätta samarbete över förvaltningsgränser. Att kartlägga och mäta nedskräpningen är enligt rapporten viktigt för att kunna utforma åtgärder och utvärdera insatser. Andra delar är att sätta upp mål och välja åtgärder, som att involvera förskolor och skolor, anordna skräpplockardagar och samverka med lokala näringsidkare. För att skapa kontinuitet behöver det enligt rapporten långsiktigt avsättas en budget för det förebyggande arbetet. Det är också viktigt att kommunicera arbetet med kommuninvånarna och att utbyta erfarenheter med andra kommuner.

Håll Sverige Rent är en ideell obunden stiftelse som grundades 1983 av Naturvårdsverket och Returpack. Stiftelsens uppdrag är att påverka attityder och beteende för att minska nedskräpningen. Det här gör Håll Sverige Rent för att stoppa nedskräpningen:

- arbetar för att förändra människors beteende och stärka normen att det inte är okej att skräpa ned
- samlar den senaste kunskapen om nedskräpning genom mätningar, undersökningar, företagssamarbeten och kontakter med forskningsvärlden
- tar fram konkreta verktyg för kommuner, skolor, företag, politiker och andra samhällsaktörer för att de ska kunna bidra till att minska nedskräpningen
- berättar om nedskräpningens konsekvenser och kommunicerar tydliga budskap om varför det är viktigt att inte skräpa ned
- skapar möjligheter för människor att engagera sig mot skräpet.

Riksdagen beslutade den 16 december 2020 att anvisa ca 595 miljoner kronor för 2021 till anslaget 1:1 Naturvårdsverket som ett led i fleråriga satsningar

för att bl.a. driva på arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20, bet. 2020/21:MJU1, rskr. 2020/21:143). Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2021 ska minst 5 miljoner kronor av anslaget betalas ut som bidrag till Håll Sverige Rent för att organisationen ska kunna genomföra insatser för att öka kunskapen och medvetenheten om nedskräpning samt genomföra konkreta insatser för att minska nedskräpningen i Sverige.

I Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2020 fick myndigheten i uppdrag av regeringen att utöka kunskapsläget kring nedskräpning i Sverige och att genomföra en nationell skräpmätning för att få underlag för genomförandet av EU:s engångsplastdirektiv (2019/904). I april 2020 gav Naturvårdsverket, efter upphandling, Håll Sverige Rent uppdraget att genomföra mätningen, som skulle omfatta både stad, landsbygd, turistområden och värdefulla naturområden. Mätningen skulle fastställa hur stor andel av skräpet i Sverige som utgörs av bl.a. cigarettfimpar, portionssnus, plastbärkassar, dryckesflaskor av plast, engångsmuggar, livsmedelsbehållare för snabbmat, ballonger, pappersförpackningar, metallförpackningar och glas. Den 24 augusti 2020 redovisade Naturvårdsverket regeringsuppdraget (NV-00057-20), och av skrivelsens sammanfattning framgår bl.a. följande

Mätningar har genomförts i 75 kommuners centralorter under en vecka. Betydligt färre områden valdes ut för mätning inom turist och naturområden eftersom stad och landsbygdskommuner hade högre prioritet.

Naturvårdsverket bedömer att den statistiska säkerheten är god då det gäller de mätningar som har genomförts i stad och landsbygdskommuners centralorter för den aktuella veckan. Genom skattningar speglar resultaten den nationella nedskräpningssituationen i kommunernas centralorter under tidsperioden. Skattningarna ska dock alltid beaktas tillsammans med angivna konfidensintervall för att sättas i relation till hur stor osäkerheten är. Turist och naturområden är få och inte slumpmässigt utvalda i undersökningen. Inga generella slutsatser kring dessa områden kan i allmänhet göras baserat på resultaten.

Tabell 3a ger en överblick vilka kategorier som har mätts och hur stor andel av skräpet som finns i de olika kategorierna både till vikt och antal.

Enligt Regeringskansliet (Miljödepartementet) ingår underlaget från Naturvårdsverket i den pågående beredningen i Regeringskansliet av frågan om engångsplastdirektivets genomförande i svensk rätt.

I Skräppapporten 2020 har Håll Sverige Rent samlat statistik och fakta om nedskräpning på land och till havs. Av rapporten framgår bl.a. följande:

Än så länge finns det ingen nationell statistik. Förra året mätte dock drygt trettio kommuner skräpet enligt Håll Sverige Rents metoder. Eftersom alla kommuner mäter på samma sätt, ger de här mätningarna en bild av hur mycket skräp som finns i olika miljöer. Håll Sverige Rents metoder för mätningar i stadsmiljöer har utvecklats tillsammans med Statistiska centralbyrån. Mätningarna har gjorts sedan 2007 och genomförs genom att skräp räknas på statistiskt slumpmässigt utvalda ytor. Håll Sverige Rent har också testat att mäta skräp från luften med hjälp av drönare.

Håll Sverige Rent har också tagit fram en metod för att mäta skräp på stränder. De här mätningarna ger oss viktig information om nedskräpningen av våra hav. Skräpmätningarna för Kattegatt, Öresund och Östersjön påbörjades år 2012 och ingår nu i den nationella miljöövervakningen med stöd av Havs- och vattenmyndigheten. Sedan 2019 koordinerar Håll Sverige Rent skräpmätningar längs hela den svenska kusten, inklusive Bohuskusten. Även på stränderna har Håll Sverige Rent testat metoder för att mäta skräp med drönare.

Utöver mätningar i stadsmiljöer och på stränder arbetar Håll Sverige Rent också med skräpmätningar i rinnande vatten och i naturområden. Dessutom har vi tillsammans med Trafikverket genomfört projekt för att försöka ta reda på hur vi kan stoppa nedskräpningen längs våra vägar.

Som redovisas under avsnittet Återanvändning och återvinning kommer kommissionen att se över Europaparlamentets och rådets direktiv om förpackningar och förpackningsavfall. Tyngdpunkten i den översynen kommer bl.a. att ligga på att minska (över)emballering och förpackningsavfall, bl.a. annat genom att sätta upp mål och vidta andra åtgärder för förebyggande av avfall.

Utskottets ställningstagande

Av redovisningen ovan framgår att Naturvårdsverket har tagit fram en handlingsplan för informationsinsatser till allmänheten under 2018–2020 för att minska nedskräpningen. Naturvårdsverket har nyligen slutredovisat resultatet och effekterna av dessa insatser, och myndighetens bedömning är att insatserna har lett till att samtliga effektmål i stort sett har uppnåtts. Vidare framgår att Naturvårdsverket har utarbetat en vägledning som är avsedd att stötta kommunernas strategiska arbete för att minska nedskräpningen. Utskottet ser positivt på dessa insatser. Utskottet vill vidare framhålla det värdefulla arbete som utförs av Stiftelsen Håll Sverige Rent. Riksdagen har också anvisat medel som ska användas för stiftelsens arbete med frågor kopplade till nedskräpning. Utskottet ser också positivt på den nationella skräpmätning som genomfördes under 2020, och utskottets förhoppning är att mätningar liknande denna kan genomföras med viss regelbundenhet. Utskottets bedömning är att resultaten av skräpmätningen på ett värdefullt sätt kan bidra till genomförandet av engångsplastdirektivet i svensk rätt. Vidare välkomnar utskottet den översyn av EU:s direktiv om förpackningar och förpackningsavfall som kommissionen har aviserat. Därmed bedömer utskottet att motionerna 2020/21:2709 (MP) yrkande 22, 2020/21:2918 (C) yrkandena 21 och 28, 2020/21:3348 (M) yrkande 10 och 2020/21:3368 (M) yrkandena 58 och 59 kan lämnas utan åtgärd.

Sanering och städning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om övergivna fiskeredskap och annat marint skräp, marint skräp längs Sveriges kust och städning av stränder och havsmiljöer samt om kartläggning av behovet av sanering.

Jämför reservation 31 (KD, L), 32 (L) och 33 (C).

Motionerna

Övergivna fiskeredskap och annat marint skräp, marint skräp längs Sveriges kust samt städning av stränder och havsmiljöer

Kommittémotion 2020/21:3257 av Nina Lundström m.fl. (L) handlar om att verka för bärgning av gamla fiskeredskap och s.k. spökgarn som övergetts i hav och vattendrag (yrkande 21), om marint skräp utmed den svenska havskusten (yrkande 22) och om internationellt spökfiske och marint skräp samt insatser för att rädda världens hav (yrkande 23). Motionärerna anför att förlorade fiskeredskap, spökgarn, fortsätter att fånga fisk och andra djur och orsakar lidande och att de på lång sikt kan påverka fiskbestånden. Motionärerna framhåller att spökgarn och andra fiskeredskap som har övergetts måste samlas in och att stränder måste städas från marint skräp. Fiskare som förlorar sina redskap i havet måste rapportera förlusten till respektive lands fiskerikontroll, men motionärerna frågar sig om alla förluster av fiskeutrustning rapporteras in. Motionärerna hänvisar i detta sammanhang till att det i Norge finns en väl utvecklad samverkan mellan berörda aktörer som syftar till att öka inrapporteringen av förlorade garn och annan förlorad fiskeutrustning.

I motion 2020/21:1688 av Niklas Wykman (M) yrkande 3 anför motionären att HaV tillsammans med berörda aktörer inom fiskerinäringen bör få ett utökat uppdrag och resurser för att intensifiera arbetet med att rensa Östersjön från spökgarn och annat marint skräp.

I motion 2020/21:2986 av David Josefsson (M) anför motionären att regeringen bör ges i uppdrag att tillsammans med länderna kring Nordsjön arbeta för minskat skräp i Nordsjön.

Motion 2020/21:2588 av Sofia Westergren (M) handlar om förbättrad administration av strandstädning. I motionen beskrivs att ideella organisationer som utför strandstädning inte har möjlighet att få statligt bidrag för detta för mer än ett år i taget och att det utbetalade bidraget måste förbrukas under utbetalningsåret. Enligt motionären motverkar dessa regler möjligheterna till kontinuitet samt minskar effektiviteten i arbetet med strandstädning.

Kartläggning av behovet av sanering

I kommittémotion 2020/21:2920 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 23 anför motionärerna att det bör genomföras inventeringar för att kartlägga var de mest prioriterade saneringsbehoven finns. Det finns en mängd föroreningar i våra hav och kustnära områden, och motionärerna framhåller att lämplig myndighet på central nivå därför bör fortsätta att kartlägga var de värsta föroreningarna finns samt upprätta en prioriteringslista över var insatser ska ske.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Övergivna fiskeredskap och annat marint skräp, marint skräp längs Sveriges kust samt städning av stränder och havsmiljöer

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) anför regeringen att marint skräp är ett globalt problem som är ett hot mot de marina ekosystemen. Den största tillförseln av skräp på oexploaterade stränder kommer från havet. På stadsnära stränder antas skräpet mest komma från besökare. Under 2019 delade Naturvårdsverket ut 17 miljoner kronor till 25 kommuner som bidrag för strandstädning. Totalt samlades 216 ton avfall in. Sedan 2018 har regeringen gjort en särskild satsning för att minska nedskräpning genom informationsinsatser och ökad kunskap om nedskräpnings effekter. Under 2019 avsattes också totalt 42 miljoner kronor från anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden för arbete med miljöfarliga vrak. Från 2 av de 30 mest miljöfarliga vraken i svenska vatten bärgades under 2019 ca 360 kubikmeter olja och spökgarn (förlorade fiskeredskap).

Riksdagen beslutade den 16 december 2020 att anvisa knappt 1,4 miljarder kronor till anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20, bet. 2020/21:MJU1, rskr. 2020/21:143). Samma dag beslutade riksdagen att anvisa ca 595 miljoner kronor för 2021 till anslaget 1:1 Naturvårdsverket som ett led i fleråriga satsningar för att bl.a. driva på arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi. Av Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2021 framgår att upp till 60 miljoner kronor av anslaget 1:1 Naturvårdsverket får användas för att stärka myndighetens arbete nationellt, inom EU och internationellt för en mer cirkulär och hållbar plasthantering. Medlen får även användas för att minska plaster, inklusive mikroplaster, i hav och natur. Vidare framgår att Naturvårdsverket får använda 5 miljoner kronor av dessa medel för sitt arbete med nationell plastsamordning och att myndigheten även får betala ut bidrag till andra inom detta område. Enligt regleringsbrevet ska minst 5 miljoner kronor betalas ut som bidrag till Håll Sverige Rent för att organisationen ska kunna genomföra insatser för att öka kunskapen och medvetenheten om nedskräpning samt genomföra konkreta insatser för att minska nedskräpningen i Sverige.

Enligt artikel 48 i rådets förordning (EG) nr 1224/2009 av den 20 november 2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att

bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs m.m. ska yrkesfiskare som förlorar sina redskap och inte lyckas bärga dem rapportera sin förlust. Rapporten ska lämnas inom 24 timmar efter avslutat bärgningsförsök. I Sverige ska förlusten rapporteras till HaV:s centrum för fiskerikontroll. Uppgifterna är viktiga eftersom de kan användas för att lokalisera och rensa bort redskapen. För att förhindra att fiskeredskap inte bärgas vid förlust finns det också regler om märkning och utmärkning av fiskeredskap (Fiskeriverkets föreskrifter, FIFS 1994:14). Skyldigheten enligt föreskrifterna omfattar såväl yrkesfiskare som fritidsfiskare. Reglerna gör det möjligt att avgöra vem som har använt redskapen om de senare hittas i vattnet.

Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) finansierar EU:s havs- och fiskeripolitik. Fonden är en av fem europeiska struktur- och investeringsfonder som kompletterar varandra och ska främja en återhämtning i EU som bygger på tillväxt och nya jobb. Fonden används för att samfinansiera projekt tillsammans med nationell finansiering. Det svenska havs- och fiskeriprogrammet finansieras av EHFF och det är Jordbruksverket, länsstyrelserna och HaV som ansvarar för stöden inom havs- och fiskeriprogrammet. Genom programmet går det att söka bidrag för projekt som syftar till att hålla haven rena från förlorade fiskeredskap och marint skräp. Det går att få bidrag till bl.a. draggning, informationskampanjer och inköp av redskap för att samla in spökgarn och annat marint skräp. Jordbruksverket och HaV har nyligen öppnat möjligheten för yrkesfiskare och andra intressenter att söka stöd för åtgärder som vidtas under 2021. Genom att samla in förlorade fiskeredskap kan de använda sina fiskefartyg för draggningsinsatser och bidra till en bättre miljösituation i haven. Sammanlagt finns det 10 miljoner kronor att söka och av dessa medel utgör 3 miljoner svensk medfinansiering som söks separat från HaV (anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö). Sista ansökningsdag var den 30 april 2021.

Att lokalisera och samla in spökgarn ingår i HaV:s åtgärdsprogram för God havsmiljö 2020. Myndigheten ansvarar för att resurser avsätts och att rätt aktörer integreras i arbetet med att främja en effektiv och hållbar insamling och mottagning av förlorade fiskeredskap samt för att förebygga nya förluster av fiskeredskap.

År 2016 startade Marelitt Baltic, ett EU-finansierat projekt med syftet att kartlägga problematiken med och minska antalet förlorade fiskeredskap i Östersjön. Projektet finansierades av Östersjöprogrammet 2014–2020 och pågick 2016–2018 med delfinansiering av HaV. Projektets leddes av Marint centrum, Simrishamns kommun, och förutom Håll Sverige Rent deltog även organisationer från Estland, Finland, Tyskland och Polen. Projektet har, utöver att kartlägga problematiken, städat bort spökgarn i utvalda problemområden med hjälp av draggning från båtar eller dykningar på vrak. Inom projektet har det också utvecklats möjligheter till mottagning och återvinning av spökgarn i hamnar samt andra förebyggande åtgärder. Projektet har resulterat i en handbok med information om hur man kan hantera spökgarn, *The Baltic Sea Blueprint*.

Trelleborgs kommun och Region Skåne har tillsammans utvecklat ett verktyg för att rapportera in upptäckter av spökgarn och utförda städinsatser, exempelvis dragningar. I verktyget kan den som har hittat ett fiskeredskap ange det förlorade redskapets koordinater. Verktyget är riktat till fritidsfiskare och allmänheten. Verktyget har tagits över och vidareutvecklats av HaV och kallas Ghostguard.

HaV deltar i ett nordiskt projekt, Clean Nordic Oceans (CNO), som samarbetar för att minska effekterna av förlorade fiskeredskap och för att samla kunskap om hur problemet kan minskas. Nätverket är ett samarbete mellan Sverige (HaV), Norge (Fiskeridirektoratet) och Danmark (DTU Aqua). Projektet finansieras av Nordiska ministerrådet.

Håll Havet Rent är ett miljöprojekt som Smögens Fiskauktion har tagit initiativ till. Projektet ska ge yrkesfiskare möjlighet att på ett enkelt och smidigt sätt göra sig av med och sortera marint skräp som har fastnat i trålar och fiskeredskap. Även kasserade fiskeredskap såsom trålar, nät och tampar ska tas emot. Projektet får stöd från HaV.

Håll Sverige Rent har med medel från EHFF genomfört rensningar av spökgarn från botten och vrak i Sverige. I projektet Skräpdykarna samlade organisationen in kunskap om skräpläget på våra botten med hjälp av dykkklubbar runt om i landet. Under 2019 utförde 214 dykare skräpdyk som resulterade i nästan sju ton skräp. Bland det vanligaste skräpet fanns metallburkar, glasflaskor och plastförpackningar. Projektet var ursprungligen en del av EU-projektet Ren kustlinje där 34 partner i Sverige, Danmark och Norge tog fram metoder både för att städa upp befintligt skräp och för att minska tillkomsten av nytt skräp. Ett annat projekt som Håll Sverige Rent deltar i är Fiskereturen, en insamlingstjänst som tar emot gamla fiskeredskap och ser till att de återvinns. Projektet är ett samarbete mellan Båtskroten, Sotenäs kommun, Håll Sverige Rent och Fiskareföreningen Norden och finansieras av HaV.

Enligt förordningen (2018:58) om bidrag till strandstädning får Naturvårdsverket besluta om att ge bidrag till kommuner för projekt som syftar till att samla in avfall på stränder. Stödet kan uppgå till 90 procent av kostnaderna för projektet. Av 10 § andra stycket följer att det ska framgå av beslutet när de åtgärder som bidraget avser senast ska vara slutförda. Den tiden får bestämmas till längst ett år från beslutet. Tiden får förlängas om det finns särskilda skäl.

Av HaV:s regleringsbrev för 2021 framgår att högst 15 miljoner kronor får användas för bidrag i enlighet med förordningen om bidrag till strandstädning. Naturvårdsverket beslutar om fördelningen av medlen efter dialog med HaV (villkor för anslaget 1:11 anslagspunkt 1 Åtgärder för havs- och vattenmiljö – Avloppsrening – del till NV, punkt 3). Naturvårdsverket har i samarbete med HaV nyligen utlyst bidrag för strandstädning, och sista ansökningsdag var den 26 februari 2021. Utlysningen för 2022 planeras att komma i november 2021.

Som beskrivits under avsnittet Plastfrågor redovisade HaV under våren 2020 ett regeringsuppdrag med förslag till genomförande av kraven på fiskeredskap i engångsplastdirektivet. Förslaget bereds i Regeringskansliet.

Regeringen beslutade den 1 juli 2010 att tillkalla en parlamentarisk kommitté (dir. 2010:74) med uppdrag att lämna förslag till regeringen om hur miljökvalitetsmålen och generationsmålet kan nås. Kommittén har antagit namnet Miljömålsberedningen (M 2010:04). Miljömålsberedningens övergripande uppdrag är att utveckla strategier med etappmål, styrmedel och åtgärder inom områden som prioriteras av regeringen. Arbetet ska genomföras i nära samarbete med näringsliv, ideella organisationer, kommuner samt myndigheter. Enligt ett tilläggsdirektiv som regeringen beslutade den 31 maj 2018 (dir. 2018:44) skulle Miljömålsberedningen föreslå en strategi för förstärkt åtgärdsarbete för bevarande och hållbart nyttjande av hav och marina resurser. Strategin ska bidra till att relevanta delar av generationsmålet och de berörda miljökvalitetsmålen nås, och därmed även bidra till genomförande av mål 14 i Agenda 2030 om att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt. Den 15 januari 2021 överlämnade Miljömålsberedningen delbetänkandet Havet och människan (SOU 2020:83) till regeringen. När det gäller marint skräp föreslår beredningen

- att regeringen ger HaV i uppdrag att utreda, och vid behov föreslå, ett etappmål till miljömålssystemet om marint skräp
- att HaV:s instruktion kompletteras med ett ansvar för frågor som rör marint skräp
- att Kustbevakningen ska rapportera till HaV när de i sin tillsyns- och övervakningsverksamhet upptäcker avfall, marint skräp eller annan negativ påverkan i havsmiljön som inte är försumbar. Miljömålsberedningen föreslår även att ändringen förs in i Kustbevakningens instruktion.

Kartläggning av behovet av sanering

Den 16 december 2020 beslutade riksdagen att anvisa drygt 1 miljard kronor till anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden som ett led i en tvåårig satsning för stärkt saneringsarbete (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20, bet. 2020/21:1MJU1, rskr. 2020/21:143). Anslaget får bl.a. användas till utgifter för att inventera, undersöka och åtgärda föroreningsområden som behöver saneras samt för att ta fram prioriteringsunderlag. Drygt 900 miljoner kronor av anslaget disponeras av Naturvårdsverket. Enligt myndighetens regleringsbrev för 2021 får anslagsposten användas bl.a. för att finansiera inventeringar, undersökningar och juridiska bedömningar eller andra utredningar som krävs som underlag för att genomföra åtgärder, för kunskapsuppyggning och kunskapsöverföring samt för framtagande av underlag för prioriteringar av framtida sanerings- och återställningsinsatser i landet.

Enligt Naturvårdsverket bidrar myndighetens del av anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden till att kommuner och länsstyrelser kan åtgärda områden där det inte längre finns någon ansvarig för att sanera marken. För att anslaget ska göra största möjliga nytta prioriterar Naturvårdsverket de områden som utgör störst risk så att dessa blir åtgärdade först.

Länsstyrelserna har med hjälp av Naturvårdsverket genomfört en stor inventering för att identifiera markområden som eventuellt kan vara förorenade. Tack vare inventeringen finns det i dag god kunskap om vilka de farligaste områdena är. Inventeringen omfattar ca 84 000 misstänkt förorenade områden, men alla dessa områden kommer inte att bli aktuella att åtgärda. En grundligare undersökning av ett område kan enligt Naturvårdsverket visa att verksamheten som funnits där inte har lämnat föroreningar eller att det finns en ansvarig part som är skyldig att betala för saneringen. 26 000 av områdena är riskklassade, varav ca 1 100 i riskklass 1 (störst risk) och drygt 7 900 i riskklass 2 (näst störst risk). I praktiken är det än så länge endast områden i riskklass 1 och 2 som är aktuella för Naturvårdsverkets saneringsanslag, eftersom de värst förorenade områdena ska åtgärdas först. Genom anslaget har 128 av de värst förorenade områdena blivit åtgärdade så att de inte längre utgör någon risk för hälsa eller miljö.

Utskottets ställningstagande

Övergivna fiskeredskap och annat marint skräp, marint skräp längs Sveriges kust samt städning av stränder och havsmiljöer

Marint skräp i form av t.ex. övergivna fiskeredskap och plast utgör ett hot mot de marina ekosystemen. Som framgår av redovisningen ovan har det redan genomförts eller påbörjats ett stort antal åtgärder och projekt för att förebygga och hantera problemen med övergivna fiskeredskap och annat marint skräp. Utskottet välkomnar dessa arbeten och kan med glädje konstatera att det är möjligt att finansiera fortsatta insatser såväl med nationella medel som genom EHFF. Utskottet konstaterar vidare att Miljömålsberedningen har presenterat flera förslag om marint skräp i sitt senaste delbetänkande. Betänkandet är nu under beredning i Regeringskansliet. Utskottet följer noga det fortsatta arbetet med dessa viktiga frågor. Därmed anser utskottet att motionerna 2020/21:1688 (M) yrkande 3, 2020/21:2986 (M) och 2020/21:3257 (L) yrkandena 21–23 kan lämnas utan bifall.

När det gäller frågan om statligt bidrag till ideella organisationer som utför strandstädning avser utskottet inte att ta initiativ till någon förändring av befintligt regelverk på detta område. Därmed föreslår utskottet att motion 2020/21:2588 (M) avslås.

Kartläggning av behovet av sanering

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen framhållit att arbetet med att sanera och återställa förorenade områden är angeläget. För att kunna genomföra sådana åtgärder är det en grundläggande förutsättning att dessa områden först kan identifieras. Utskottet välkomnar därför den omfattande inventering som länsstyrelserna har gjort med hjälp av Naturvårdsverket. Inventeringen har gett ett förbättrat kunskapsunderlag för bedömningen av var de förorenade områdena finns och vilka av dessa som bör prioriteras för saneringsåtgärder. Utskottet kan också konstatera att riksdagen har avsatt drygt 1 miljard kronor

för 2021 som ett led i en tvåårig satsning på förstärkt saneringsarbete. Budgetsatsningen, som i huvudsak disponeras av Naturvårdsverket, får bl.a. användas till utgifter för att inventera, undersöka och åtgärda föroreningsområden samt för att ta fram prioriteringsunderlag. Mot denna bakgrund anser utskottet att det som efterfrågas i motionen är tillgodosett, och utskottet föreslår därför att motion 2020/21:2918 (C) yrkande 23 avslås.

Övriga frågor om cirkulär ekonomi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om effekter av skatter och styrmedel samt om ekonomisk säkerhet för deponier.

Jämför reservation 34 (M).

Motionerna

Effekter av skatter och styrmedel

I kommittémotion 2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 2 anför motionärerna att Naturvårdsverket ska ges i uppdrag att klarlägga effekterna av införda miljöskatter, t.ex. plastpåseskatten, skatten på avfallsförbränning och skatten på kemikalier, och andra styrmedel.

Ekonomisk säkerhet för deponier

Enligt motion 2020/21:1029 av Martina Johansson (C) bör det utredas om företag som bedriver deponiverksamhet bör ställa ekonomiska garantier till den kommun där deponin ligger. Motionärerna menar att det behöver säkerställas att det finns ekonomiska medel för att fortsätta driva verksamheten eller att bekosta en slutstädning av platsen om företaget upphör.

Kompletterande uppgifter

Effekter av skatter och styrmedel

I regleringsbrevet för 2020 fick Skatteverket i uppdrag av regeringen att utvärdera effekterna av skatten på avfallsförbränning. Utvärderingen ska ta hänsyn till EU-lagstiftning på området och även beakta fjärrvärmens konkurrenskraft och en pålitlig el- och värmeförsörjning. Skattens effekter på materialåtervinningen bör analyseras och hur eventuella negativa effekter för materialåtervinningsindustrin kan undvikas. Utvärderingen bör även omfatta skattens effekter på utsläppen av växthusgaser, effekter för avfallsflöden, effekter för import och export av avfall samt effekter på omställningen till en cirkulär ekonomi och dess effekter för att nå klimatmålen. Vidare ska

utvärderingen omfatta hur investeringar i produktionskapacitet i avfallsförbränningssektorn påverkas, fjärrvärmens och företagens konkurrensförutsättningar samt påverkan på el- och värmeförsörjningen, särskilt effektsituationen. En utvärdering behöver också analysera konsekvenser för fjärrvärmekunderna. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Finansdepartementet) senast den 1 oktober 2021.

Enligt uppgift från Regeringskansliet (Miljödepartementet) är Naturvårdsverket vanligtvis inte den myndighet som analyserar skatter, utan det bör Skatteverket göra eftersom kompetensen att göra denna typ av analyser finns där. Naturvårdsverket genomför en årlig uppföljning av förbrukningen av plastbärkassar eftersom dessa uppgifter ska rapporteras till EU, men den uppföljningen syftar inte i första hand till att utvärdera skattens effekter. Andra styrmiddel än skatter kan Naturvårdsverket analysera.

Ekonomisk säkerhet för deponier

Med deponi avses enligt 15 kap. 5 a § miljöbalken en upplagsplats för avfall som finns på eller i jorden. Som deponi räknas inte en plats där avfall

1. lastas om för att förbereda det för vidare transport till en annan plats där det ska behandlas
2. lagras innan det återvinns, om lagringen sker under en kortare period än tre år eller
3. lagras innan det bortscaffas, om lagringen sker under en kortare period än ett år.

Enligt 15 kap. 34 § miljöbalken får tillstånd till en verksamhet som omfattar deponering av avfall endast meddelas om verksamhetsutövaren, för fullgörandet av de skyldigheter som gäller för deponeringsverksamheten, ställer säkerhet enligt 16 kap. 3 § samma balk eller vidtar någon annan lämplig åtgärd för sådant säkerställande. Enligt 15 kap. 35 § miljöbalken ska verksamhetsutövaren ta betalt för samtliga kostnader som rör avfallsdeponin. I kostnadsberäkningen ska alla kostnader för att inrätta och driva deponin samt, så långt det är möjligt, alla kostnader som är nödvändiga för att fullgöra de skyldigheter som gäller för deponeringsverksamheten ingå. Av 16 kap. 3 § miljöbalken framgår att tillstånd, godkännande eller dispens för sin giltighet får göras beroende av att den som avser att bedriva verksamheten ställer säkerhet för kostnaderna för det avhjälpande av en miljöskada och de andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. Av bestämmelsen framgår att en säkerhet ska godtas om den visas vara betryggande för sitt ändamål. Säkerheten kan ställas efter hand enligt en plan som vid varje tid tillgodoser det aktuella behovet av säkerhet. Vidare framgår att säkerheten ska prövas av tillståndsmyndigheten.

Utskottets ställningstagande

Effekter av skatter och styrmedel

Utskottet konstaterar att Skatteverket har fått i uppdrag av regeringen att utvärdera effekterna av skatten på avfallsförbränning. Utskottet ser fram emot resultatet av detta arbete och finner inte skäl att ta initiativ till ytterligare myndighetsuppdrag om utvärdering av andra skatter eller styrmedel. Därmed föreslår utskottet att motion 2020/21:3351 (M) yrkande 2 avslås.

Ekonomisk säkerhet för deponier

Som framgår av redovisningen ovan är det ett krav för att få tillstånd att driva en deponiverksamhet att verksamhetsutövaren ställer betryggande ekonomisk säkerhet för avhjälpan av en miljöskada och andra återställningsåtgärder som verksamheten kan leda till. Det som efterfrågas är således redan tillgodosett i lagstiftningen och utskottet avstyrker därför motion 2020/21:1029 (C).

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden (från M, SD, C, KD och MP) om cirkulär ekonomi som rör frågor som har behandlats tidigare under valperioden.

Jämför särskilt yttrande 2 (M), 3 (SD), 4 (C) och 5 (KD).

Utskottets ställningstagande

De motionsförslag som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet tidigare har behandlat under valperioden i betänkandena 2018/19:MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, 2018/19:MJU5 Cirkulär ekonomi, 2018/19:MJU18 Miljömålen – med sikte på framtiden, 2019/20:MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, 2019/20:MJU12 Övergripande miljöfrågor, 2019/20:MJU13 Cirkulär ekonomi och 2019/20:MJU20 Genomförande av EU-direktiv på avfallsområdet. Riksdagen har beslutat i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser inte någon anledning att nu på nytt pröva de motionsyrkanden som tas upp i bilaga 2 och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

1. Åtgärder i Sverige, inom EU och på ett globalt plan, punkt 1 (M, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Betty Malmberg (M) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 4 och 9 samt avslår motionerna

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkandena 3 och 16,

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 29 och

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Sverige är på många sätt ett föredöme för övriga Europa, där avfallshierarkin ofta åsidosätts och avfall i huvudsak läggs på deponi. Därför bör Sverige verka för att det fortsatta arbetet med EU-kommissionens åtgärds paket för en cirkulär ekonomi bidrar till att minska avfallsmängderna och deponierna i hela EU. Nationella mål och riktlinjer får samtidigt inte vara för stelbenta utan måste kunna anpassas till medlemsländernas olika förutsättningar. Resurs-snålhet och energieffektivitet, men också avgiftning av kretslopp, bör stå i fokus. Det är enligt vår mening viktigt att de nationella handlingsplaner som regeringen har för avsikt att införa harmonierar med och kompletterar EU-kommissionens handlingsplan för cirkulär ekonomi på ett sådant sätt att arbetet blir systematiskt och fokuserat.

2. Åtgärder i Sverige, inom EU och på ett globalt plan, punkt 1 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 2 och 3 samt
avslår motionerna
2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkandena 3 och 16,
2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 29 och
2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 4 och 9.

Ställningstagande

Det är viktigt att EU:s gröna giv och handlingsplan för cirkulär ekonomi genomförs väl och sätter ambitiösa mål. EU är en unik form av internationell samverkan och det är av stor vikt att unionen är en stark och drivande kraft som har mod och kapacitet att höja sina ambitioner och vässa sina mål i takt med att utvecklingen och de tekniska förutsättningarna går framåt. EU har inte råd att dra ned på takten i sitt arbete för en grön och hållbar omställning, och vi ser det som en självklarhet att Sverige tar en aktiv roll i detta arbete. Som ett av världens mest innovativa länder har Sverige goda möjligheter att ta en ledarroll i denna omställning. Vår miljöteknik utgör en stark exportvara, vår konkurrenskraft är god, medvetenheten om hållbarhetsutmaningarna är hög bland allmänheten och våra företag är motiverade att driva på utvecklingen. Med en stor bioekonomisk potential i den svenska skogen och en basindustri som redan har börjat ställa om talar mycket för att Sverige kan leda genom innovation och goda exempel. För oss är det naturligt att driva en miljöpolitik som värnar naturen och kretsloppen samtidigt som vi kan öka tillväxten och välståndet.

3. Samarbete och dialog mellan det offentliga och näringslivet, punkt 2 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 5 och
avslår motion
2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 11.

Ställningstagande

Näringslivet är generellt mycket positivt till frågor som rör cirkulär ekonomi och ser det som en affärsmöjlighet. Näringslivet hindras dock många gånger

av märkliga regleringar och otydliga tolkningar, och vi anser därför att dialogen mellan det offentliga och näringslivet måste förbättras.

4. Forskning, innovation och digitalisering, punkt 3 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 7 och 8 samt avslår motionerna

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 8 och

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 43.

Ställningstagande

Vi vill se ökade satsningar på forskning och innovation om nya affärsmodeller, resurseffektivitet, test- och demonstrationsanläggningar, standardisering m.m. Vi bedömer också att digitalisering kommer att få stor betydelse för att utveckla den cirkulära ekonomin. Certifierade råvaror med spårbarhet, kommunikativa produkter och delningsekonomi är alla exempel på nya verktyg som kan bidra till detta.

5. Forskning, innovation och digitalisering, punkt 3 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 43 och avslår motionerna

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 8 och

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

I ett cirkulärt samhälle bör det finnas få mellansteg i en produkts livscykel där resursläckage kan förekomma. Vi vill därför se att återvinningsanläggningar utrustas med den senaste tekniken för att kunna utgöra en direktlänk mellan slutanvändare och nya producenter. Avancerad robotteknik och automatisering erbjuder i dag nya och lovande lösningar på ett område där utvecklingen går fort framåt. Dessa lösningar kan också bli en modern del av miljöteknikexporten. Att investera i storskaliga återvinningsanläggningar kan vara kostsamt, men i Sverige har vi redan en god infrastruktur på plats vilket ger oss ett försprång internationellt sett.

6. Definitionen av avfall och avfall som resurs, punkt 4 (M, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Betty Malmberg (M) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 14 i denna del, 23 och 24 samt

avslår motionerna

2020/21:697 av Magnus Jacobsson (KD),

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8,

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 20 och

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 40, 41, 45.1 och 46.

Ställningstagande

Vi välkomnar att skrivningar om när avfall upphör att vara avfall har förts in i miljöbalken i syfte att underlätta processer där återvunnet avfall ersätter jungfruliga material i olika produktionsprocesser och på så sätt förbättrar cirkulära flöden i samhället. Men för att ytterligare förenkla för företagen som vill återvinna avfall behöver den nya lagstiftningen kompletteras med en uppdaterad vägledning från Naturvårdsverket för när avfall upphör att vara avfall. Den vägledning som finns i dag bidrar inte med nödvändig tydlighet för företagen. I dagsläget är det företaget som är skyldigt att visa att avfallet har upphört att vara avfall, men ingen myndighet har i dag ansvaret för att meddela om processen för att se till att avfall upphör att vara avfall är tillräcklig för att leva upp till kraven i lagen. Det ansvaret vilar i stället på tillståndsmyndigheter, vilka riskerar att göra olika bedömningar i olika delar

av landet. Detta skapar en osäkerhet och försvårar för företagen som antingen vill återvinna avfall eller köpa material som tidigare klassats som avfall. Detta saktar i sin tur ned omställningen till en cirkulär ekonomi. Vi vill därför att Naturvårdsverket ska ges i uppdrag att ta fram en mer detaljerad vägledning om när avfall upphör att vara avfall för att skapa en större tydlighet och förutsägbarhet för företag som vill bidra till omställningen till en cirkulär ekonomi. Vi anser också att Naturvårdsverket ska ges ett nytt uppdrag att hjälpa företagen med att snabbt avgöra avfallets status samt vid behov utarbeta s.k. end of waste-kriterier för avfallet i fråga.

Glädjande nog läggs numera inga däck på deponi, men andelen återvunna däck som exporteras för förbränning i cementindustrin i Asien och Afrika har ökat. Detta är en illavarslande utveckling som måste följas noggrant då den bryter mot ambitionen om ökad materialåtervinning som en del av ett resurseffektivt samhälle. Naturvårdsverket har i uppdrag att arbeta med end of waste-kriterier, men det gäller inte däck. Flera andra EU-länder har utarbetat sådana kriterier och Naturvårdsverket bör få i uppdrag att utarbeta sådana kriterier för uttjänta däck.

7. Definitionen av avfall och avfall som resurs, punkt 4 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8 och avslår motionerna

2020/21:697 av Magnus Jacobsson (KD),

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 20,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 40, 41, 45.1 och 46 samt

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 14 i denna del, 23 och 24.

Ställningstagande

Sverige utnyttjar i dag inte den cirkulära ekonomins fulla potential. Befintliga regler och byråkrati innebär ibland att företag som vill skapa nya värden av uttjänta artiklar hindras i det arbetet. Ett exempel på detta återfinns inom däckbranschen och hur frågan om återvinning av uttjänta däck hanteras i Sverige. I dagsläget förbränns ett ökande antal däck i Sverige jämfört med tidigare år och Sverige ligger efter många andra länder när det kommer till arbetet med återanvändning av materialet i däck. Däck klassas i dag som

avfall, vilket gör materialåteranvändningen komplicerad. Det bör därför utredas närmare huruvida däck framöver i stället kan betraktas som råvara. Här bör särskilt de danska regelverken, som innebär att det är tillåtet att produktifiera granulat från uttjänta däck, studeras. På så vis skulle vi kunna få tillgång till nya resursslag i landet som kan bidra till att skapa nya produkter och fler arbetstillfällen. Sverige ligger efter många andra länder när det gäller arbetet med återanvändning av materialet i däck, och för närvarande ökar också exporten från Sverige av förbrukade däck till andra länder.

8. Definitionen av avfall och avfall som resurs, punkt 4 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 40 och 45.1 samt avslår motionerna

2020/21:697 av Magnus Jacobsson (KD),

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8,

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 20,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 41 och 46 samt

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 14 i denna del, 23 och 24.

Ställningstagande

Den nyligen genomförda revideringen av EU:s avfallsdirektiv är ett steg i rätt riktning mot att betrakta en större andel avfall som en resurs och att styra om till mer cirkulära materialflöden. Men vi kan inte nöja oss med denna revidering, utan på sikt måste avfallsdefinitionerna utvecklas ytterligare så att det endast är material som helt saknar fortsatt användningsområde som omfattas av avfallsbegreppet. Vi är inte där i dag, och en alldeles för hög andel material klassas ännu som avfall, vilket i sin tur försvårar hanteringen och en gränsöverskridande handel på grund av komplicerade och oförutsägbara regelverk. Det leder till att en stor andel material inte återanvänds och att tillverkare i stället vänder sig till jungfruliga materialkällor. För att förlänga resursers livslängd och värde vill vi därför att EU tar fram en resurslagstiftning som komplement till dess avfallslagstiftning. På kortare sikt finns det behov av att ge i uppdrag åt bl.a. Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen att förtydliga när avfall upphör att vara avfall, något som i dag inte är tydligt eller förutsägbart för många branscher och tillverkare. Vi vill se att nationella end

of waste-kriterier för olika slags material tas fram i samverkan med branscherna. Sådana kriterier bör helst vara EU-gemensamma, men i väntan på att sådana tas fram bör det utvecklas nationella definitioner som är mer cirkulära i sin utformning och som skapar större förutsägbarhet och rättssäkerhet för många branscher och verksamheter.

9. Tillstånd, tillsyn, samarbete och uppföljning i avfallsfrågor, punkt 5 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 18, 25 och 27 samt avslår motionerna

2020/21:1773 av Lotta Olsson (M),

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 18 och

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 21.

Ställningstagande

Den internationella polisorganisationen Interpol har nyligen publicerat en skrämmande rapport om omfattande illegal handel med plastavfall. Rapporten sträcker sig från 2018 till i dag och visar att Europa och Nordamerika fortsätter att exportera plastavfall till tillväxtländer i Asien som dessvärre inte hanterar avfallet på ett tillfredsställande sätt. I stället dumpas och bränns plastavfall som vi nogsamt har källsorterat och vinsten hamnar i fickorna på de kriminella. Detta måste åtgärdas. Vi anser därför att regeringen ska driva frågan om vikten av globala avtal som kan stävja denna kriminalitet.

En tämligen vanligt förekommande typ av miljöbrott rör transport och hantering av farligt avfall. Exempelvis förekommer illegala transporter av farligt avfall till länder där det inte kan omhändertas på ett säkert sätt. Den främsta drivkraften bakom sådana illegala avfallstransporter är stora ekonomiska förtjänster, vilket i kombination med låg risk för att bli upptäckt och blygsamma straff skapar en ohållbar situation. Illegal handel med avfall har ökat i omfattning på senare tid och har även kopplingar till den organiserade brottsligheten. Nya regler har införts, men vi anser att det är mycket viktigt att också följa utvecklingen av dem så att de får avsedd effekt. Vidare noterar vi att avfallstransportörernas egenkontroller inte alltid är tillfyllest, och

vi menar därför att myndigheterna måste göra fler stickprov och att straffen ska vara i paritet med miljöbrottet i fråga.

10. Övergripande om åtgärder och mål för ökad återanvändning och återvinning, punkt 6 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 3 och 19 samt avslår motionerna

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1 och

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 8.

Ställningstagande

Sedan den industriella revolutionen har människan verkat i en ekonomi som bygger på råvaruuttag, produktion, konsumtion och avfall – en linjär modell som fungerar bra så länge man antar att jordens resurser är oändliga, tillgängliga och billiga. Men resurserna är ofta begränsade och råvarupriserna har nästan tredubblats under det senaste decenniet. Det huvudsakliga problemet i den linjära ekonomin är att material sprids ut och/eller blandas ut med andra material. Samtidigt tappar dessa material sitt värde eller blir komplicerade att återanvända – i värsta fall sprids materialen ut på ett sådant sätt att de i praktiken blir föroreningar. Att gå i riktning mot en mer cirkulär ekonomi, där resurser återanvänds i kretslopp, kan således innebära flera fördelar. Till stor del åstadkommer man detta genom vanliga marknads-mekanismer. När kostnaderna för råvaruuttag ökar skapas drivkrafter att i stället utforma produkter av återvunnet material. Om det är ekonomiskt attraktivt att återvinna och återanvända material ökar incitamenten att ta till vara olika sorters avfall och restprodukter. För omställningen till en cirkulär ekonomi är det alltså avgörande att pris och kvalitet på återvunnet material kan konkurrera med jungfruliga material. Det är också viktigt att framhålla att en helhetssyn kräver hänsynstagande till effekterna för det återvunna materialet i fråga.

11. Övergripande om åtgärder och mål för ökad återanvändning och återvinning, punkt 6 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1 och avslår motionerna

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 8 och

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 3 och 19.

Ställningstagande

Grundläggande inom återvinningen är att det ska vara enkelt för den enskilde att göra rätt. Av primär betydelse är tillgång på återvinningsstationer, men även att förpackningsmaterial utformas på ett sådant sätt att det kan återvinnas. Fastighetsnära insamling är ett verktyg som bevisligen leder till ökad andel återvunnet material. Mycket arbete återstår på detta område, och framför allt när det handlar om plastmaterial krävs mer forskning och produktutveckling för att kunna öka återvinningen. Ett starkt producentansvar ger företag incitament att se över hela sin produktions- och avfallshanteringskedja. Avfallet kan då i bästa fall ses som en resurs, vilket ytterligare bidrar till att öka återvinningen. Genom att företag tar ansvar för avfallet stimulerar man till att produktdesign och material anpassas så att återvinningsprocessen kan bli så effektiv som möjligt. Arbetet på EU-nivå för att ta fram förpackningsstandarder som förenklar materialåtervinning måste intensifieras.

12. Återanvändning och återvinning av elektronik och metaller, punkt 8 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 56 och

2020/21:3485 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 8 och avslår motionerna

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkandena 5 i denna del och 6 samt

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 34 i denna del.

Ställningstagande

Mängden elektroniska produkter ökar. Många av produkterna gör stor nytta för människor och företag, men de medför också att mängden elektroniskt avfall ökar. För att minska resursåtgången och behovet av att bryta nya sällsynta metaller, med de problem som brytningen medför för människor och miljö, behöver insamlingen bli bättre. Det ska vara enkelt att medverka till att elektronik återanvänds eller återvinns. Hushållen ska ha nära tillgång till enkla och tydliga insamlingssystem för elektroniskt avfall. Vi är därför positiva till att det har tillsatts en utredning som ska utreda möjligheterna att införa ett pantsystem för elektronik.

Det finns stora möjligheter att öka materialåtervinningen inom gruvnäringen. I många fall är det dock inte lönsamt att återvinna material trots att metaller och mineral enkelt kan återanvändas. Företag som ligger i framkant i detta arbete måste därför främjas. Vi måste röra oss mot en mer cirkulär ekonomi inom detta område, och det bör därför analyseras hur material kan återvinnas och hur oanvänt material i avfall kan nyttjas mer effektivt i syfte att spara såväl pengar som naturresurser.

13. Återanvändning och återvinning av textilier, punkt 9 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 55.1 och avslår motionerna

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,

2020/21:2482 av Lotta Olsson (M),

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 5 i denna del och

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 34 i denna del.

Ställningstagande

Den svenska modeindustrin har under lång tid arbetat målmedvetet för att minska textiliers miljöpåverkan genom minskad vatten- och energiförbrukning och utfasning av skadliga kemikalier. Svenska modeföretag ställer ofta hårdare miljökrav på sina leverantörer än konkurrenter från andra länder. Svenska företag har också under lång tid varit engagerade och drivande i en mängd olika internationella certifieringar och miljömärkningar, inklusive EU:s egen miljömärkning Ecolabel. Den viktigaste åtgärden för att minska miljöbelastningen från kläder är enligt Naturvårdsverket att använda dem längre eller att sälja dem vidare som second-hand. Vi är därför positiva till att en utredning är tillsatt för att se över möjligheten att införa ett producentansvar för textilier för att öka både återanvändningen och återvinningsgraden. Däremot är den skatt på mode som regeringen vill införa direkt kontraproduktiv, inte minst som den i vissa fall träffar också second-handkläder.

14. Återanvändning och återvinning av textilier, punkt 9 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna

2020/21:2482 av Lotta Olsson (M),

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 5 i denna del,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 34 i denna del och

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 55.1.

Ställningstagande

Ansvar för omhändertagande av textilier som inte ska återanvändas ligger i dag på kommunerna eftersom sådana textilier i rättslig mening betraktas som hushållsavfall. Samtidigt är intresset för att ta hand om gamla textilier stort inom branschen, och det har uppmärksammats att flera klädkedjor har brutit mot lagstiftningen när de har tagit initiativ till insamling av textilier i sina butiker. För att stimulera till ökad återvinning och produktutveckling behöver ett producentansvar införas även för textilier. Det bör även sättas upp nationella mål för insamling och återanvändning av textilier.

15. Återanvändning och återvinning av textilier, punkt 9 (C, V)

av Kristina Yngwe (C), Elin Segerlind (V) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 34 i denna del och avslår motionerna

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,

2020/21:2482 av Lotta Olsson (M),

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 5 i denna del och

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 55.1.

Ställningstagande

Som ett komplement till ökade återvinningsmål på EU-nivå vill vi se ett ökat nationellt insamlingsmål för textilier som ligger över unionens genomsnitt.

16. Återanvändning och återvinning av däck, punkt 10 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 14 i denna del och 15.

Ställningstagande

En produkt som omfattas av producentansvar är gummidäck. Aktörerna har valt att samla ansvaret hos det icke vinstdrivande företaget Svensk Däckåtervinning som varje år får en avgift för de volymer däck som anslutna företag sätter ut på marknaden. Varje år återvinns ca 95 000 ton däck genom företagets försorg, vilket motsvarar nästan 120 procent av den volym som årligen rapporterats som satt på den svenska marknaden under producentansvaret. Det innebär att företaget tar ett mycket större ansvar än ”nödvändigt”. För att upprätthålla tilliten till systemet med producentansvar

måste det därför göras mer för att säkerställa att det är robust, träffsäkert och effektivt. När det gäller andra produkter med producentansvar framgår det av den ansvariga myndighetens regleringsbrev att producentansvaret ska följas upp årligen. Det gäller dock inte de aktörer som är involverade i att sätta ut däck på marknaden, vilket säkerligen har bidragit till den stora omfattningen av ”friåkare” som inte tar sitt producentansvar och gör rätt för sig. Förordningen om producentansvar för däck saknar dessutom sanktionsmöjligheter och vi anser att det bör införas snarast.

Ytterligare en principiell fråga med exempel hämtat från däckbranschen är när branscherna tar eget ansvar och finansierar forskning för att utveckla innovativa metoder, med syftet att skapa miljönytta och ökad återanvändbarhet av kasserade produkter. Användningen av gummigranulat, som bl.a. används på konstgräsplaner, och användningen av gummiklipp för att rena vatten är resultat av sådant arbete. Under förutsättning att dessa metoder är evidensbaserade och miljösäkra bör den ansvariga myndigheten Naturvårdsverket uppdatera sin information och basera den på det kunskapsläge som faktiskt råder eftersom informationen kan påverka bl.a. Europeiska kemikaliemyndighetens (Echa) bedömningar av produkters användning. Med tanke på t.ex. den stora mängd däck som årligen kasseras är det viktigt att våra miljömyndigheter inte motverkar aktuell kunskap utan tvärtom stöttar forskning och innovation för nya användningsområden. Regeringen bör därför driva dessa frågor såväl inom EU som globalt.

17. Återanvändning och återvinning av schaktmassor, punkt 12 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 13.

Ställningstagande

Reglerna för återbruk bör förenklas och det bör vara tillåtet att återbruka icke-förorenat berg, bergkross och grus som utvinns och lagras i samband med konstruktionsarbeten. Vid ett pågående tunnelbanebygge i Stockholm har kostnaderna för att hantera stenmaterialet skjutit i höjden eftersom det har klassats som avfall och därmed sorterar under avfallslagstiftningen. Detta innebär krav på många och långa transporter, och materialet har dessutom

belagts med åtskilliga miljarder kronor i avfallsskatt. Detta är inte rimligt vare sig för miljö eller för samhällsekonomi. Den rättsosäkerhet som råder om huruvida återbruk av stenmaterial ska klassas som avfall eller inte gör dessutom situationen ohållbar när det gäller att kalkylera för olika byggprojekt. Det är orimligt att konsekvenserna av denna situation kan uppstå beroende på handläggande enhet hos länsstyrelserna. Det drabbar såväl det offentliga som företagen som deltar i upphandlingar, och vi anser att reglerna måste ses över.

18. Hållbar produktion och konsumtion, punkt 14 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 4 och avslår motionerna

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 17,

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkandena 3, 23 och 25,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 16,

2020/21:3058 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 4 och

2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkandena 4 och 8.

Ställningstagande

Välinformerade konsumenter med mer pengar kvar i plånboken kan göra stor skillnad för miljön och klimatet genom att använda sin konsumentmakt. Från politiskt håll bör vi stärka konsumenterna, dels genom skattelättnader som skapar större ekonomiskt utrymme och större möjligheter att göra medvetna val, dels genom krav på information om produkters miljö- och klimatpåverkan. För att kunna göra rätt val behöver det bli lättare att få kunskap om produkters miljö- och klimatpåverkan. Livscykelanalyser har under senare år blivit kraftfulla verktyg för att ge en helhetsbild av den miljöpåverkan som en produkt har under hela sin livslängd. I en sådan analys ingår en bedömning av den miljöpåverkan som sker i samband med bl.a. annat råvaruuttag, tillverkningsprocess och avfallshantering kopplat till produkten. Genom livscykelanalyser kan vi få en mer rättvisande bild av olika produkters miljöpåverkan, exempelvis elbilar och bensinbilar, och bättre möjligheter att jämföra dem med varandra. Dessutom ger livscykelanalyser producenter möjlighet att rikta sina miljöinsatser mot de områden där deras produkter har

som störst negativ miljöpåverkan. Det bör därför utredas vilka varor och tjänster som med utgångspunkt i en livscykelanalys bör omfattas av striktare informationskrav när det gäller klimat- och miljöpåverkan.

19. Hållbar produktion och konsumtion, punkt 14 (C, V)

av Kristina Yngwe (C), Elin Segerlind (V) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 16 och
avslår motionerna
2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 17,
2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkandena 3, 23 och 25,
2020/21:3058 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 4,
2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkandena 4 och 8 samt
2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

En intressant möjlighet kan vara att införa en klimatmärkning på textilier, något som kan både stimulera tillverkning med en lägre miljöpåverkan och göra det möjligt för den enskilda konsumenten att göra medvetna val i butiken. En klimatmärkning bör vara både lättbegriplig och synlig. Exempelvis kan det anges direkt på prislappen vilket koldioxidutsläpp plaggets produktion har lett till och vilken andel återvunnen råvara plagget innehåller. Även om många känner till råvaror som bomull, viskos, lyocell och polyester är kännedomen om deras miljöpåverkan, som t.ex. att det behövs tre gånger mer energi för att producera fibrer av polyester än av bomull, desto mindre. Råmaterialet i polyester kommer i regel från fossila källor, men miljöpåverkan kan minskas om polyester tillverkas från återvunnet material som återvunna petflaskor och spillmaterial från textil- och plastproduktion. Då kan energianvändningen i tillverkningen av fibrer minska med uppåt 70 procent, något som bör framgå för konsumenten redan vid inköpet.

20. Hållbar produktion och konsumtion, punkt 14 (L)

av Nina Lundström (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkandena 4 och 8 samt avslår motionerna

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 17,

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkandena 3, 23 och 25,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 16,

2020/21:3058 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 4 och

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

Cirkulär ekonomi handlar om att minska uttaget av jungfruliga resurser genom hållbar konsumtion och smarta affärlösningar. Många människor vill kunna minska och påverka sin egen resursförbrukning och sin klimatpåverkan. Det är för många konsumenter en del av en livsstil att vara miljö- och klimatmedveten. Det kan handla om att välja mat som har mindre klimatpåverkan och att hellre laga, sälja eller skänka bort produkter än slänga dem. Många väljer aktivt klimatsmarta mobilitetsalternativ för sina transporter och planerar också sin vardag så att behovet av resor och transporter minskar. Det ska löna sig att leva hållbart, det ska vara lätt att göra rätt och det ska också märkas i plånboken. Det är viktigt att framhålla att det är förorenaren som ska betala. Att allt fler människor genom medvetna val vill minska sin egen påverkan på miljö och klimat är en positiv utveckling som jag och mitt parti välkomnar och anser bör underlättas än mer. Kraften i att många människor gör förändringar i sin vardag är stor, och denna kraft är viktig såväl för att lyckas med en mer effektiv resursanvändning som för klimatarbetet. Marknadsdriven märkning och certifiering av varor förenklar för människor att göra miljö- och klimatsmarta val, och detta bör ske strukturerat i form av s.k. produktpass. Obligatorisk klimatmärkning kan också vara aktuellt för vissa varor såsom visst kött.

21. Kemisk återvinning av plast och mål för insamling av plast, punkt 15 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3348 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 9 och

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 57 och avslår motion

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 34 i denna del och 44.

Ställningstagande

Återvinningsgraden av plastförpackningar är lägre än för många andra förpackningar, t.ex. metall- och pappersförpackningar. Vi vill att återvinningsgraden ska höjas och att regeringen ska ta fram en handlingsplan med konkreta förslag och åtgärder för bättre materialavskiljning och etablering av kemisk återvinning. Materialavskiljning och kemisk återvinning har stor potential att öka återvinningen genom ny teknik som gör det möjligt att återvinna plast som det med äldre teknik inte varit möjligt att återvinna.

22. Kemisk återvinning av plast och mål för insamling av plast, punkt 15 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 34 i denna del och 44 samt avslår motionerna

2020/21:3348 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 9 och

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 57.

Ställningstagande

I takt med att volymerna av avfall ökar i EU finns en möjlighet för Sverige att kliva fram och säkerställa en modern återvinning, samtidigt som vi skapar nya jobb och företag. I det sammanhanget finner vi det relevant att utreda möjligheten till en storskalig anläggning för kemisk plaståtervinning i Sverige. Som ett komplement till skärpta återvinningsmål på EU-nivå vill vi också se nationella insamlingsmål för plast som ligger över unionens genomsnitt.

23. Övriga plastfrågor, punkt 16 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:728 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 10 och avslår motion

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 35.

Ställningstagande

Förekomsten av plast i marin miljö och andra ekosystem är ett potentiellt tilltagande problem. Marin nedskräpning utgör ett allt större problem, givet att materialet sprids och orsakar överskådliga problem. Den absoluta merparten av plastskräpet härstammar från några få floder, de flesta i Asien. Samtidigt är forskningsläget oklart vad gäller mikroplast. Det saknas i dag stöd för teorin att mikroplast är farligt, samtidigt som forskningsläget om nanoplast är bristande. Detta innebär inte att Sverige inte ska arbeta för att göra skillnad. Sverige bör också arbeta internationellt för att stödja drabbade länder i arbetet med förbättrade system för avfallshantering. Forskningen om mikroplast bör styras mot de minsta plastpartiklarna av nanostorlek där osäkerheten i dag är störst. Sverige bör agera regionalt, nationellt och internationellt för att intensifiera arbetet med att lyfta problematiken i internationella forum. Möjlighet att göra störst skillnad finns i synnerhet i och kring Östersjön, där Sverige är det land som har längst kust. Samtidigt är det viktigt att understryka att majoriteten av allt plastskräp härrör från andra kontinenter än Europa och att Sveriges bidrag i sammanhanget torde vara begränsat. För att effektivt kunna arbeta mot plast i hav är det grundläggande med ett internationellt perspektiv framför olika typer av plakatpolitiska åtgärder i Sverige och Europa. Arbetet med att få fram plastmaterial som enklare kan återvinnas bör fortsätta. Ökade resurser bör avsättas för att kartlägga och reducera flödena av plast i samhället och generellt minimera konsekvenserna för miljön.

24. Övriga plastfrågor, punkt 16 (C, KD)

av Kristina Yngwe (C), Ulrika Heie (C) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 35 och
avslår motion
2020/21:728 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 10.

Ställningstagande

Plaster, och engångsplaster i synnerhet, är en materialström där vi menar att EU kan göra mer genom att höja ambitionsnivån för vilka engångsplaster som ska förbjudas helt och genom att skärpa regelverken för att förhindra spridningen av mikroplaster.

25. Matsvinn och matavfall, punkt 17 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5 samt
avslår motionerna
2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 53,
2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 22–24 och
2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 7.

Ställningstagande

Mängden matsvinn innebär i dag ett enormt resursslöseri. Beräkningar från Naturvårdsverket har visat att varje svensk årligen gör sig av med 26 kilo matavfall och att en svensk barnfamilj skulle kunna spara tusentals kronor varje år genom att bättra ta till vara all inköpt mat. Genom att bättra ta till vara avfall och mat i alla led från produktion och transport till förädling hos såväl handlare som konsumenter finns det stora orealiserade möjligheter till samhällsekonomiska besparingar och dessutom möjligheter att minska vårt

utnyttjande av jordens resurser. Informationsinsatserna bör förbättras på detta område. Regeringen bör även arbeta för att i Sverige få göra undantag från reglerna om bästföredatum. Exempelvis hanteras svenska ägg kylda, vilket gör att deras hållbarhet i praktiken är betydligt längre än det sista datum som EU tillåter. Detta medför att butiker varje år tvingas slänga ägg som fortfarande är fullt ätliga. Regeringen har nyligen beslutat om nya etappmål för att minska matsvinnet. Detta är positivt, men grundläggande i arbetet med att minska matsvinnet är ett fungerande system för mätning med tydliga definitioner som inte påverkar företagens lönsamhet negativt. Ett ramverk med tydliga mätregler och definitioner av nyckeltermen bör därför tas fram. Ramverket ska sträva mot att alla aktörer i livsmedelskedjan mäter på samma sätt och bidrar med mätresultat som går att sammanställa på nationell nivå. För att skapa bättre förutsättningar för att minska matsvinnet bör mätningarna av matsvinn framöver omfatta fler flöden än de som för närvarande omfattas av EU:s krav på mätning. Ett sådant exempel är potentiellt ätbar mat.

26. Matsvinn och matavfall, punkt 17 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 22–24 och avslår motionerna

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 53 och

2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 7.

Ställningstagande

Sverige har en livsmedelsproduktion och ett jordbruk i världsklass när det kommer till miljö och djurskydd, men det finns fortfarande utmaningar att hantera när det gäller klimatpåverkan och resursförbrukning inom livsmedelssektorn. Enligt Naturvårdsverket står utsläppen enbart från matsvinnet för 2 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år. Det är nästan en tredjedel av jordbrukssektorns utsläpp. För vissa varor är svinnet så högt att en av två matkassar slängs. Till det kommer den förbrukning av vatten och växtskyddsmedel och annat som krävs för att producera mat som sedan bara slängs. Majoriteten av matsvinnet uppstår i hushållen, men även i butikerna uppstår stort svinn. Retursystemen för mejeriprodukter och bröd minskar

livsmedelsbutikernas incitament att försöka sälja slut på dessa livsmedel, eftersom varorna kan återlämnas nästan utan kostnad.

Att minska matsvinnet är bra för miljön på en mängd olika sätt. FN:s hållbarhetsmål för matavfall till 2030 innebär att matsvinnet ska halveras i butiks- och konsumentledet. Sveriges mål är att vi vid slutet av 2020 sorterar ut minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök och restauranger och behandlar det biologiskt så att växtnäring tas till vara samt att minst 40 procent av matavfallet behandlas så att även energi tas till vara. Vi anser att Sveriges målsättningar bör höjas och att det bör införas krav på obligatorisk insamling av matavfall.

Det är angeläget att minska matsvinnet från näringsverksamheter som restauranger, storkök och butiker. I Frankrike finns sedan ett par år tillbaka ett förbud mot matsvinn från butiker, vilket gör att dessa helt enkelt inte får slänga mat. Den ska antingen reas ut eller skänkas bort om den inte är ömtlig. På vissa håll i Sverige finns liknande system på frivillig basis och det är positivt, men deltagandet är relativt litet. Fler vägar att stimulera sådan verksamhet bör prövas, och det kan t.ex. göras genom en avgift på matavfall som slängs från större näringsverksamheter. Med dagens digitala lösningar ser vi också goda möjligheter till fler plattformsbaserade företag och tjänster som har till syfte att minska matsvinnet och göra det enkelt för enskilda individer att köpa mat som annars hade slängts från butiker, restauranger och kaféer. Dessa typer av cirkulära affärsmodeller bör främjas i än högre utsträckning.

En annan bidragande faktor till matsvinnet är den missvisande bästföremärkningen på produkter. En bäst före-märkning kan uppfattas som att livsmedlet blir ömtligt efter att det angivna datumet har passerats, trots att det sällan är fallet. Medvetenheten behöver öka hos konsumenterna om livsmedelsvarors hållbarhet, och samtidigt kan en förändring av märkningen till "minst hållbar till" öka förståelsen för att livsmedlet håller sig ätbart ytterligare en tid efter att datumet passerats. För vissa livsmedelsgrupper, t.ex. produkter med lång hållbarhet som pasta och kaffe, kan det vara befogat att överväga att ta bort märkningen.

27. Matsvinn och matavfall, punkt 17 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 53 och
avslår motionerna
2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 22–24 och
2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 7.

Ställningstagande

Uppskattningsvis omkring en tredjedel av alla livsmedel som produceras kasseras utan att ätas upp. Samtidigt ökar trycket på vår jords resurser, vilket ställer ökade krav på oss att hushålla med både mat och jordbruksmark. Det mesta svinnet sker i hushållen, men även detaljhandelsledet har ett betydande matsvinn som utgör ca 5 procent av den totala produktionen. Matsvinnet i butikerna motsvarar ca 1 procent av svenskarnas totala klimatpåverkan, och Livsmedelsverket bör därför få i uppdrag att ta fram en handbok till företagen om hur de kan minska sitt matsvinn.

28. Matsvinn och matavfall, punkt 17 (L)

av Nina Lundström (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 7 och
avslår motionerna

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,
2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 53 och
2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 22–24.

Ställningstagande

Mat som slängs i Sverige motsvarar utsläpp av omkring 2 miljoner ton koldioxid, vilket är ca 3 procent av de totala utsläppen av växthusgaser i Sverige. Matavfall uppkommer i flera olika led i livsmedelskedjan: vid tillverkning, hos grossister, leverantörer, butiker, restauranger och storkök samt hos hushållen. Hushållen svarar för den största delen. De retursystem för mejeriprodukter och bröd som finns i dag minskar livsmedelsbutikernas incitament att anpassa sina volymer då de kan återlämna varorna utan kostnad. Det är konsumenterna som i slutändan får betala denna hantering genom priset på de varor de köper. Det är både ett svinn på mat och en onödig kostnad. Hushållen måste uppmärksammas på vikten av att minska sitt matavfall. Mindre mängd mat bör slängas och det avfall som trots allt uppstår måste tas till vara på bästa sätt t.ex. genom biogasproduktion. Det bör också ske en översyn av bästföremärkning med målsättningen att i stället sätta fokus på hur länge maten minst är hållbar för varor som detta lämpar sig för.

29. Förebyggande insatser mot nedskräpning m.m., punkt 18 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3348 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 10 och

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 58 och 59 samt avslår motionerna

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 22 och

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 21 och 28.

Ställningstagande

Nedskräpning både på land och i havet är ett stort problem. Gifter hamnar i naturen och djur påverkas negativt. Dessutom visar forskning att en skräpig närmiljö både skapar otrygghet för människor och ger upphov till ännu mer nedskräpning. Åtta av tio svenskar anser att nedskräpning är ett problem. En stor del av skräpet som hamnar i naturen i dag är mindre skräp som cigarettfimpar, snus, tuggummin, ölburkar, engångsgrillar och glas. Till exempel slängs 1 miljard fimpar på gator och torg i Sverige varje år. Fimparna innehåller mikroplaster och farliga kemikalier som till slut spolats ut i avloppssystem och våra vattendrag. Vi anser därför att regeringen måste ta fram en handlingsplan med konkreta förslag och åtgärder mot nedskräpning. För att minska nedskräpningen är det också viktigt med förebyggande insatser som leder till kunskap och beteendeförändringar. Vi vill förlänga Håll Sverige Rents uppdrag att informera allmänheten om nedskräpning, och det är särskilt viktigt att nå ut till unga personer som enligt undersökningar skräpar ned mer än äldre.

30. Förebyggande insatser mot nedskräpning m.m., punkt 18 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 21 och avslår motionerna

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 22,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 28,

2020/21:3348 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 10 och

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 58 och 59.

Ställningstagande

Ett av vår tids stora problem, såväl i Sverige som globalt, är nedskräpning. En stor mängd skräp består av förpackningar av olika slag, och många varor är ofta överemballerade. Detta vill vi ska åtgärdas genom en utveckling och skärpning av EU:s förpackningsdirektiv.

31. Övergivna fiskeredskap och annat marint skräp, punkt 19 (KD, L)

av Nina Lundström (L) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3257 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkandena 21 och 23.

Ställningstagande

Förlorade fiskeredskap, s.k. spökgarn, fortsätter att fånga fisk och andra djur och orsakar lidande. Spökgarnen kan också på lång sikt påverka fiskbestånden. Havs- och vattenmyndigheten har beräknat att 100 mil förlorade garn fångar ca 300 ton torsk årligen i Östersjön. Enligt EU:s kontrollförordning måste fiskare som förlorar sina redskap i havet rapportera förlusten till respektive lands fiskerikontroll inom 24 timmar efter avslutat bärgningsförsök. Rapporterna är viktiga för eventuella bärgningsinsatser, men frågan är om alla förluster av fiskeutrustning rapporteras in. I Sverige är det Havs- och vattenmyndigheten som tar emot anmälningar om spökgarn. I Norge finns en väl utvecklad samverkan mellan aktörerna som syftar till att förlorade garn och annan förlorad fiskeutrustning ska rapporteras in. Finansieringen för att bärga utrustning som svenska fiskare förlorar sker genom en fond för att undvika att den som rapporterar in förlorad utrustning ska drabbas ekonomiskt, vilket antas skulle minska benägenheten att rapportera. Arbetet för att rensa haven

från marint skräp måste enligt vår mening fortsätta. Gamla fiskeredskap och spökgarn som övergetts i hav och vattendrag måste samlas in och stränder behöver städas från marint skräp. Det bör vidtas åtgärder för att spåra källor i industriella processer när det gäller utsläpp av marint skräp, t.ex. plastpartiklar. Arbetet för att begränsa spridningen av mikroplaster behöver också fortsätta. Plast som redan från början är finfördelad och som riskerar att hamna i avloppet bör fasas ut.

32. Marint skräp längs Sveriges kust samt städning av stränder och havsmiljöer, punkt 20 (L)

av Nina Lundström (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3257 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 22 och
avslår motionerna
2020/21:1688 av Niklas Wykman (M) yrkande 3,
2020/21:2588 av Sofia Westergren (M) och
2020/21:2986 av David Josefsson (M).

Ställningstagande

Marint skräp vållar stor skada i våra hav och vattendrag och haven håller på att förvandlas till stora soptippar. Det marina skräpet vållar också stor skada på fåglar, fiskar och däggdjur. Plast bryts ned till mikroplast som tar sig in i näringskedjan, vilket är skadligt för människor, djur och natur. Liberalerna har tagit initiativ till att den svenska havskusten återkommande städas från marint skräp såsom plast, och regeringen bör driva detta arbete vidare.

33. Kartläggning av behovet av sanering, punkt 21 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2920 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 23.

Ställningstagande

I våra hav och kustnära områden finns det dessvärre en stor mängd kemikalier och miljögifter i form av gamla tunnor, vrak och botten sediment i anslutning till gamla industrier och fabriker. Vi ser därför gärna att lämplig myndighet på central nivå fortsätter att kartlägga var de värsta föroreningarna finns och upprätthåller en prioriteringslista över var insatser ska ske.

34. Övriga frågor om cirkulär ekonomi, punkt 22 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 2 och avslår motion

2020/21:1029 av Martina Johansson (C).

Ställningstagande

Precis som inom andra politikområden måste omställningen till en cirkulär ekonomi präglas av kostnadseffektivitet och resultatfokus. Vi konstaterar dock att regeringen ofta prioriterar ineffektiva förslag framför reformer som gör skillnad på riktigt. Exempel på det från de senaste åren är plastpåskatten, den återinförda skatten på avfallsförbränning och skatten på kemikalier i elektronik som till och med drabbar det eftersträvarvärda återbruket. Regeringen är dessutom på väg att införa skatt på kemikalier i kläder och skatt på vissa engångsartiklar av plast. Detta är åtgärder som med stor sannolikhet har och har haft små eller inga positiva konsekvenser för miljön och klimatet. Däremot kommer de med ett högt pris för svenska konsumenter och företag. Enligt riksdagens utredningstjänst (dnr 2020:1078) ökade t.ex. den nyligen införda plastpåskatten statens intäkter med 50 miljoner kronor på två månader. Det är långt under det av regeringen prognostiserade beloppet om 420 miljoner kronor för samma tidsperiod. Samtidigt har skatten medfört att Sveriges största tillverkare av plastbärkassar har behövt friställa 25 procent av sin personal, trots att de samtidigt har ökat sin export med 8 procent. Huruvida skatten har förbättrat miljön är för tidigt att uttala sig om. Däremot vet vi att skattens konstruktion, som likställer fossilbaserade plastpåsar med de som har producerats av återvunnen eller biobaserad plast, inte har gynnat cirkularitet och innovationskraft. Det är dålig politik. Vi anser därför att Naturvårdsverket ska ges i uppdrag att ur ett miljö- och samhällsekonomiskt perspektiv

klarlägga effekterna av de ovannämnda miljöskatter och styrmedel som har införts.

Särskilda yttranden

1. Återvinning av returpapper, punkt 7 (L)

Nina Lundström (L) anför:

Insamling och återvinning av tidningspapper ska fungera väl, och returpappersinsamlingen bör främja en cirkulär ekonomi. Insamlingssystemet för tidningar och returpapper har med dagens system uppnått 90-procentig insamlingsgrad. Ett nytt system med producentansvar för kvartersnära insamling skulle drabba tidningsbranschen hårt eftersom driften av returpappersinsamlingen redan i dag har ett årligt underskott. Den cirkulära ekonomin behöver värnas och ett returpapperssystem med ökade kostnader för returpapper minskar intresset för återvunnet papper, vilket riskerar att påverka den cirkulära ekonomin negativt. Det bör även noteras att intresset för att bedriva tillståndspliktigt insamlingssystem i Sverige enligt förordningen (2018:1463) om producentansvar för returpapper är i det närmaste obefintligt. Returpapper bör i stället hanteras i enlighet med det kommunala ansvaret inom avfallssektorn i övrigt. Kommunal avfallshantering finansieras i dag via en avgift för respektive hushåll, vilket kan ske indirekt via hyran, via skattsedeln och via avgifter till föreningar. Utvecklingen pågår redan för att underlätta för medborgarna att sortera och göra sig av med sitt avfall, och det finns kommuner som på eget initiativ har infört fastighetsnära insamling för produkter som omfattas av producentansvar. Fastighetsägare har frivilligt inrättat möjlighet att lämna returpapper med den övriga insamlingen av hushållsavfall. Det är också möjligt att lämna returpapper på många återvinningscentraler, som drivs av kommuner utöver insamlingen vid återvinningsstationer där producenterna ansvarar för insamlingen av olika fraktioner inklusive returpapper. Förordningen producentansvar för returpapper bör därför upphävas och producentansvaret för returpapper avskaffas så att returpapper hanteras på samma sätt som det övriga avfall som kommunerna ansvarar för. Med anledning av regeringens beslut att förordningen om producentansvar för returpapper upphör att gälla vid årsskiftet 2021/22 samt ändringar i avfallsförordningen (2020:614) som tillgodoser yrkande 3 i motion 2020/21:3238 (L) nöjer jag mig med ett särskilt yttrande.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (M)

Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till

våra aktuella parti- och kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (SD)

Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD) anför: Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra aktuella kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (C)

Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra aktuella kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (KD)

Kjell-Arne Ottosson (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller mitt partis förslag hänvisar jag till våra aktuella kommittémotioner. Jag vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

6. Centerpartiets förslag för en cirkulär ekonomi (C)

Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C) anför:

Som en följd av januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Centerpartiet, Liberalerna och regeringspartierna, fick Sverige under 2020 sin första strategi för cirkulär ekonomi. Den har som mål att Sverige ska sluta kretsloppen, minska vår miljö- och klimatpåverkan och minska användandet av jungfruliga råvaror. Utifrån denna strategi upprättas sedan handlingsplaner för att uppnå de utpekade målsättningarna och ställa om prioriterade materialströmmar. Utifrån januariavtalet förhandlar vi också om statens budget och det svenska genomförandet av EU:s engångsplastdirektiv. Bland de initiativ som tagits utifrån detta arbete finns pågående utredningar om kvotplikter på återvunnen råvara och kriterier för när avfall upphör att vara avfall. Centerpartiet driver där också på för att det ska göras fler regelbundna skräpmätningar. Vi väljer därför att i detta betänkande följa upp motion 2020/21:2918 (C) yrkandena 8, 28, 34 (i den del som rör elektronik), 41 och 46 genom ett särskilt yttrande och ser fram emot emotser att de åtgärder vi där föreslår realiserar som en del av arbetet med att genomföra januariavtalet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:194 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatorisk anslutning till det svenska pantsystemet för saftflaskor av pet-typ och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:200 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatoriskt mottagande av importburkar och flaskor och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:204 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av pantsystem för färgpatroner och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:315 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stryka tillståndskravet för varmkompost i avfallsförordningen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:322 av Fredrik Christensson och Rickard Nordin (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att ge kommunerna möjlighet att bötfälla nedskräpning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även kunna bötfälla nedskräpning med småskräp och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:459 av Kerstin Lundgren (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av ett producentansvar för fritidsbåtar och ett nationellt system för skrotbåtar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ansvarsfördelning för skrotbåtar som i dag finns i våra skärgårdar och sjöar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:627 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av strukturella åtgärder för cirkulär livsmedelsproduktion och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Tillväxtverket i uppdrag att utreda lämpliga steg för utvecklingen av ett centrum för cirkulära system för livsmedelsproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vindkraftsexploaterer ska fondera medel för framtida rivning av vindkraftverken och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheter till och nivåer för stöd till producenter av biogödsel och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en omprövning av regelverket för att kunna ta emot andra substrat än stallgödsel för biogasproduktion utan hygienisering och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:663 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga regelverket gällande miljölagsstiftningen och ansvarsfördelningen vid förorenad mark och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:697 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Naturvårdsverket bör ges i uppdrag att ta fram s.k. end of waste-kriterier för utjänta däck och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:724 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler djurslag och fler sorters slaktavfall ska kunna brännas i gårdspannor och värmeverk och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om metodutveckling för att slam i högre grad ska kunna brännas och återföras som växtnäring med hög tillgänglighet till upptag och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av vilka styrmedel som kan användas för att fungerande

metoder för återcirkulation av växtnäring från slam ska användas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:728 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärder bör vidtas för att minska den totala användningen av plastprodukter och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte totalförbjuda enskilda produkter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet inom EU-samarbetet vad gäller standarder för förpackningsmaterial och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om producentansvar för textilier och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mål för insamling och återvinning av textilier och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ett ramverk med mätregler och definitioner av nyckeltermerna för mätning av matsvinn och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mätning av matsvinn framöver bör omfatta fler flöden än i dag och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla möjligheterna att materialåtervinna uttjänta däck och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1029 av Martina Johansson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ekonomiska garantier kan utställas för de som bedriver deponiverksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:1136 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett nationellt pantsystem för batterier och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1550 av Mats Green (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa krav på återvinning av glykol och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1688 av Niklas Wykman (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med berörda aktörer inom fiskerinäringen bör få ett utökat uppdrag och resurser för att intensifiera arbetet med att rensa Östersjön från spökgarn och annat marint skräp och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1773 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att företag som omhändertar miljöfarligt avfall ska ha en certifiering och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1871 av Viktor Wärnick (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de regelverk som i dag finns för ekonomisk kompensation i samband med kommunal marksanering bör ses över och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1977 av Johan Hultberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge kommuner möjlighet att vid behov flytta, eller fatta beslut om att flytta, skeppsvrak och ägarlösa båtar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att inrätta producentansvar för uttjänta fritidsbåtar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2092 av Johan Büser och Mattias Jonsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör se över möjligheten att införa ett gemensamt retur- och pantsystem för glas, petflaskor och dryckesburkar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2179 av Cecilie Tenfjord Toftby (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för en långsiktig organisering och finansiering av strandstädningen vid våra kuster och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda om det finns möjlighet för ett utökat EU-samarbete för att minska andelen marint skräp från källan och ta fram en långsiktig strategi för insamling och finansiering av hanteringen av marint skräp och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2482 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en obligatorisk innehållsförteckning som lätt går att skanna av, för vilket material ett plagg innehåller, och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2489 av Ingemar Nilsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för en skrotningspremie för personbilar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2525 av Åsa Eriksson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa incitament för att fler fordon ska skrotas på ett ansvarsfullt sätt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2530 av Dag Larsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga åtgärder i syfte att hantera problemet med vildförtöjda båtar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2588 av Sofia Westergren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad administration för strandstädning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2589 av Sofia Westergren och Marléne Lund Kopparklint (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning för kännbara straff för nedskräpning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den gröna återhämtningen och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisera kemikalie-, produkt- och avfallslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska farligt avfall och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa illegal avfallshantering mer effektivt och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Håll Sverige Rent och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förorenaren ska betala och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2711 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minimera tillförsel av fosfor och kväve till våra vatten genom att verka för att det tas fram genomförbara och kostnadseffektiva förslag på hur stallgödsel, avloppsslam/rötslam och matavfall kan utvecklas till en högvärdig resurs och att det i odlingen inte tillsätts större giva av gödselmedel än växterna tar upp under säsongen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett förbud mot att förstöra osålda produkter som det inte är något fel på och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram mål och åtgärder för återanvändning av textil, byggmaterial respektive elektronik och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram mål och lagstiftning för återvinning av innovationskritiska metaller och mineral och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åstadkomma ett gynnsamt och långsiktigt innovationsklimat för cirkulära tjänster och produkter fram till kommersialisering och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mikroföretag ska representeras i Delegationen för cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att noga följa lagtillämpningen i fråga om när avfall upphör att vara avfall samt att standardiserad provtagning av prioriterade material bör tas fram och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka tillsynen inom avfallsområdet och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för en hög ambition i fråga om hållbarhet i EU:s nya produktpolicyramverk och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för en hög ambition i fråga om hållbarhet vad gäller EU:s digitala produktpass och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge myndigheter i uppdrag att öka återanvändningen av större resursflöden och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram nationella mål och nyckeltal för större resursflöden och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en lag om offentlig avyttring och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för en hög ambition när det gäller EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2749 av Ann-Sofie Alm (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ta ett nationellt ansvar över havs- och strandmiljön längs Sveriges och Bohusläns kust och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör låta utreda producentansvaret för läkemedel och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka inom EU för att förhindra spridning av skräp i haven och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återvinning av avfall och förpackningar och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en internationell återvinningsavgift på plast och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kriminalisering av att slänga enstaka cigarettfimpar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram en handledningsbok till företagarna om hur de kan minska sitt matsvinn och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2884 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att införa ett gemensamt pantsystem i hela Norden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka takten i omställningen mot ett mer cirkulärt och resurseffektivt samhälle och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ta en ledarroll i det regionala, europeiska och globala miljöarbetet genom att främja och utveckla olika internationella regelverk för ökad resurseffektivitet och materialåtervinning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU är en stark och drivande kraft i omställningen till ett grönt, cirkulärt och hållbart Europa, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvotplikter på återvunnen råvara bör införas i syfte att skapa en större efterfrågan och marknad på cirkulerade material och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en klimatmärkning på textilier bör införas och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla EU:s förpackningsdirektiv i syfte att minska överemballeringen och nedskräpningen och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de nationella målen för matsamling och energiåtervinning av biologiskt avfall bör skärpas och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler vägar att minska matsvinnet bör utredas, exempelvis genom en avgift på matavfall som slängs från större näringsverksamheter, och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja digitala lösningar och konsumentorienterade tjänster som bidrar till ett minskat matsvinn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa lagstiftningen och efterlevnaden när det gäller nedskräpning både i tätorter, naturområden och på privat mark och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett skarpare producentansvar för nedskräpning bör införas och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka mängden skräpmätningar som genomförs i svenska kommuner och tillkännager detta för regeringen.

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pantsystemet bör samordnas mellan våra nordiska grannländer och Tyskland och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett producentansvar för båtar bör införas och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla hanteringen av skrotbåtar och vrak och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utveckla skrotbåtspremien för ökad återvinning och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ökande etappmål för insamling av plast, textilier och elektronik och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja skarpere europeiska och internationella regelverk för att minska användningen och spridningen av mikroplaster och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att återvinningsmålen på EU-nivå successivt höjs och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en gemensam standard för återvinning bör tas fram för hela EU och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för kvalitetsstandarder på avfall för att underlätta handel med återvinningsbara material och för att kunna kontrollera kvaliteten och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta handel med återvinningsbart material inom EU och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att det tas fram EU-gemensamma definitioner av avfall, samt när avfall upphör att vara avfall, som möjliggör ökad cirkularitet och resurseffektivitet och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU tar fram en resurslagstiftning som komplement till avfallslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en större del av återvinningsmarknaden bör öppnas upp för företagande och konkurrens och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla återvinningsanläggningar så att de blir en direktlänk mellan

slutanvändare och nya producenter och tillkännager detta för regeringen.

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att skapa förutsättningar för en anläggning för kemisk plaståtervinning i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
- 45.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjliga långsiktiga alternativ till avfallshierarkin samt att uppdatera miljöbalken för att stärka förutsättningarna för en cirkulär omställning och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser cirkulär ekonomi

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram nationella end of waste-kriterier och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2920 av Magnus Ek m.fl. (C):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett producentansvar för läkemedelsrester i vatten bör införas och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inventeringar bör göras för att kartlägga var de mest prioriterade saneringsåtgärderna finns och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2931 av Fredrik Christensson och Rickard Nordin (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på en översyn av ansvaret och kostnaderna för städning av stränder på grund av marint skräp och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2984 av David Josefsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen så att böter kan utdömas för att skräpa ned med tobaksfimpar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2986 av David Josefsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att tillsammans med länderna kring Nordsjön arbeta för minskat skräp i Nordsjön, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3058 av Emma Hult m.fl. (MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva på för höga hållbarhetsambitioner i EU:s kommande reglering om produktpass och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om returpapper och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om matavfall och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konsumenternas aktiva val och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3257 av Nina Lundström m.fl. (L):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för bärgning av gamla fiskeredskap och spökgarn som övergetts i hav och vattendrag och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om marint skräp utmed den svenska havskusten och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationellt spökfiske och marint skräp samt insatser för att rädda världens hav och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3291 av Martin Ådahl och Niels Paarup-Petersen (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att professionella ombud, inklusive sådana som marknadsför sig på digitala plattformar, ska ha samma rätt och möjligheter som privatpersoner har för sin egen räkning att transportera avfall och oönskade objekt till återvinningscentraler eller för vidareförsäljning till annan part, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3348 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram en handlingsplan med konkreta förslag och åtgärder för etableringen av kemisk återvinning av plast i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram en handlingsplan med konkreta förslag och åtgärder mot nedskräpning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka varor och tjänster som bör omfattas av striktare informationskrav gällande klimat- och miljöpåverkan med utgångspunkt i en livscykelanalys och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att resurs- och kostnadseffektivitet bör stå i centrum under omställningen till en cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket i uppdrag att klarlägga effekterna av införda miljöskatter och andra styrmedel och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att pris och kvalitet på återvunnet material kan konkurrera med jungfruligt material och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet för en cirkulär ekonomi även ska sträva efter internationellt accepterade regler och kriterier och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dialogen mellan det offentliga och näringslivet måste ske systematiskt och resultera i konkreta åtgärder som implementeras och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att motverka den ökande graden av projektifiering i omställningen till en cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ökade satsningar på forskning och innovation samt test- och demonstrationsanläggningar och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att digital teknik som medger ökad spårbarhet och utveckling av kommunikativa produkter samt utvecklad delningsekonomi kommer att få stor betydelse för cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regeringens handlingsplaner på området i allmänhet och dess relation till EU:s strategi för cirkulär ekonomi i synnerhet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om materialåtervinningsmålen samt materialavskiljning för komplexa produkter vid återvinning och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en modell liknande det holländska Green Deal-initiativet för att främja innovationer i den cirkulära ekonomin och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att förenkla och tydliggöra reglerna för återbruk av icke förorenat bergmaterial och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att säkerställa att producentansvaret för däck är effektivt och att s.k. end of waste-kriterier utarbetas och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU och globalt ska verka för att öka återvinningsgraden och återanvändandet av däck och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU och globalt ska verka för tillkomsten av internationella avtal som reglerar att plastavfall hanteras på ett ansvarsfullt sätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att helhetssyn kräver hänsynstagande till effekterna för det återvunna materialet i fråga och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med en utformning av det digitala systemet för att spåra farligt avfall i Sverige som inte går längre än EU-direktivet kräver, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram en ny, tydligare vägledning om när avfall upphör att vara avfall, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket ett nytt uppdrag för att snabbt kunna avgöra avfallens status samt vid behov utarbeta end of waste-kriterier för avfall, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana myndigheter att genomföra fler stickprov då det gäller transporter av farligt avfall och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler regelförenklingar genomförs för att underlätta för företag vid transport av mindre mängder farligt avfall och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att följa upp effekten av de nya regleringar som införts för att stävja illegal handel med avfall och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Livsmedelsverket som enda myndighet uppdraget att sprida kunskap om matsvinn och den stora miljöpåverkan detta har och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga lagstiftningen för att säkerställa att verksamheter har möjlighet att sälja vidare avfall med värde på ett säkert sätt och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att förändra kraven på reningsverken i syfte att möjliggöra ökad återföring av näringsämnen i avloppsslam till kretsloppet och tillkännager detta för regeringen.

38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra kopplingen mellan ekonomisk säkerhet och gruvavfallshantering och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3357 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att renat avloppsslam ska betraktas som en näringsrik resurs med hög mullhalt som i högre grad bör inkluderas i kretsloppet och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att i högre grad utnyttja avloppsslammets innehåll av energi för att producera biogas och biogödsel och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omställningen till en cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
- 55.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka återanvändningen och återvinningen av textilier samt att minska förekomsten av skadliga kemikalier i textilier och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser cirkulär ekonomi

56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka återanvändningen och återvinningen av elektronik och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en strategi för kemisk återvinning för att öka återvinningen av plast och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att minska nedskräpningen på land och i havet och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förebyggande informationsinsatser mot nedskräpning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3459 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stryka tillståndskravet när det gäller kompostering och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa möjligheter att tillåta biogasproduktion av kadaver och slaktavfall och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3464 av Emma Hult och Amanda Palmstierna (båda MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att återbruka mer byggmaterial i stället för att det anses vara avfall och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3485 av Lars Hjalmered m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga åtgärder för att öka återvinningen av metaller och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en fond för hantering av vindkraftsavfall och kvarblivna verk och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
23. Motioner som bereds förenklat		
2020/21:194	Michael Rubbestad (SD)	
2020/21:200	Michael Rubbestad (SD)	
2020/21:204	Michael Rubbestad (SD)	
2020/21:315	Rickard Nordin (C)	
2020/21:322	Fredrik Christensson och Rickard Nordin (båda C)	1 och 2
2020/21:459	Kerstin Lundgren (C)	1 och 2
2020/21:627	Niels Paarup-Petersen m.fl. (C)	1 och 2
2020/21:662	Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD)	15, 21 och 22
2020/21:663	Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD)	16
2020/21:724	Staffan Eklöf m.fl. (SD)	58, 60 och 61
2020/21:728	Martin Kinnunen m.fl. (SD)	11
2020/21:1136	Jan Ericson (M)	
2020/21:1550	Mats Green (M)	
2020/21:1871	Viktor Wärmick (M)	
2020/21:1977	Johan Hultberg (M)	1 och 2
2020/21:2092	Johan Büser och Mattias Jonsson (båda S)	
2020/21:2179	Cecilie Tenfjord Toftby (M)	1 och 2
2020/21:2489	Ingemar Nilsson (S)	
2020/21:2525	Åsa Eriksson (S)	
2020/21:2530	Dag Larsson m.fl. (S)	
2020/21:2589	Sofia Westergren och Marléne Lund Kopparklint (båda M)	
2020/21:2709	Maria Gardfjell m.fl. (MP)	27
2020/21:2711	Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP)	3
2020/21:2749	Ann-Sofie Alm (M)	
2020/21:2807	Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD)	21, 34, 35, 37 och 58
2020/21:2884	Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)	5

2020/21:2918	Magnus Ek m.fl. (C)	1, 26, 27, 29, 30, 32, 33, 36–39 och 42
2020/21:2920	Magnus Ek m.fl. (C)	10
2020/21:2931	Fredrik Christensson och Rickard Nordin (båda C)	
2020/21:2984	David Josefsson (M)	
2020/21:3291	Martin Ådahl och Niels Paarup-Petersen (båda C)	1
2020/21:3351	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	1, 6, 10, 11, 22, 26, 28, 31, 32 och 38
2020/21:3357	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	26 och 27
2020/21:3368	Ulf Kristersson m.fl. (M)	53
2020/21:3459	Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD)	1 och 2
2020/21:3501	Camilla Brodin m.fl. (KD)	17